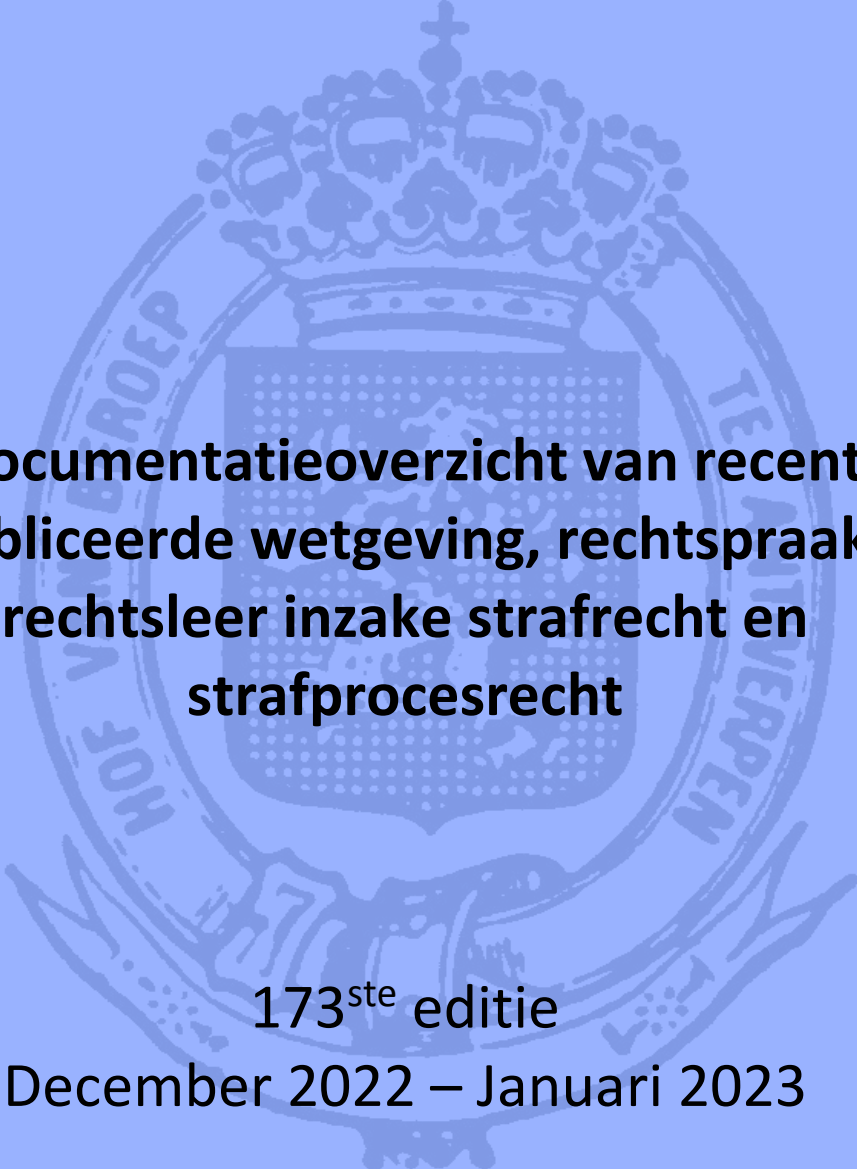

Hof van Beroep te Antwerpen
Sector V: Strafrecht – Strafkamers ten gronde
Sector VI: Strafrecht – K.I.

**Documentatieoverzicht van recent
gepubliceerde wetgeving, rechtspraak en
rechtsleer inzake strafrecht en
strafprocesrecht**

173ste editie

December 2022 – Januari 2023

Colofon

Documentatieoverzicht Strafrecht – Strafprocesrecht

Gerechtigd jaar 2022 - 2023 – Editie 173

Editie afgesloten op: 31 januari 2023

Publicatiedatum: 31 januari 2023

© Caroline VAN DEUREN

Referendaris Hof van Beroep te Antwerpen

Waalse Kaai 35A

2000 Antwerpen

Tel : 03/247.97.03

Fax :03/247.97.24

E-mail: caroline.vandeuren@just.fgov.be

Inhoudstafel

INHOUDSTAFEL	2
---------------------------	----------

1. WETGEVING	10
---------------------------	-----------

1.1. BELGISCHE REGELGEVING	10
---	-----------

Wet van 16 november 2022 tot wijziging van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, met het oog op het invoeren van duidelijke waarborgen wat betreft het handboeien van minderjarigen, *BS* 21 december 2022. 10

Wet van 6 december 2022 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken *Ilbis*, *BS* 21 december 2022. 10

Wet van 6 december 2022 tot wijziging van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer wat het instellen van een beroepsmogelijkheid tegen de immobilisering van een voertuig betreft, *BS* 21 december 2022. 12

Omzendbrief nr. 131/10 van 6 januari 2023 over de indexering van de tarieven van de gerechtskosten in strafzaken en de gelijkgestelde kosten, *BS* 10 januari 2023. 12

1.2. EUROPESE REGELGEVING	12
--	-----------

1.3. OVERZICHTEN VAN WETGEVING	12
---	-----------

1.4. BELANGRIJKE WETSONTWERPEN EN –VOORSTELLEN	12
---	-----------

Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van strafvordering voor wat de striktere anonimisering van de identiteit van politiebeambten betreft, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, 3071/001. 12

2. RECHTSPRAAK.....	13
----------------------------	-----------

2.1. OVERZICHTEN VAN RECHTSPRAAK	13
---	-----------

2.2. EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS.....	13
---	-----------

EHRM 4 oktober 2022, *De Legé tegen Nederland* (58342/15), www.echr.coe.int 13

Trefwoorden: Nemo tenetur-beginsel – Fiscale informatie – Navordering – Verzoek om documenten mbt buitenlandse bankrekeningen 13

EHRM (Grote Kamer) 3 november 2022, *Sanchez-Sanchez tegen Verenigd Koninkrijk* (22854/20), www.echr.coe.int 14

Trefwoorden: Uitlevering naar derde land terwijl uitgeleverde een levenslange gevangenisstraf zonder voorwaardelijke invrijheidsstelling riskeert – tweefasen benadering voor uitleveringszaken 14

EHRM 3 november 2022, *Mamaladze tegen Georgië* (9487/19), www.echr.coe.int 15

Trefwoorden: Beginsel van openbare zitting - Vermoeden van onschuld 15

EHRM 8 november 2022, *Aygun tegen België* (28336/12), www.echr.coe.int 15

Trefwoorden: Geen mogelijkheid tot herziening van het verbod op het begraven van de zonen van klagers tijdens het strafrechtelijk onderzoek is in strijd met het EVRM. 16

EHRM 15 december 2022, *Vasarab en Paulus tegen Slowakije* (28081/19 en 29664/19), www.echr.coe.int 16

Trefwoorden: Ondervragingsrecht getuigen à décharge - Afwijzing verzoeken onvoldoende 16
onderbouwd 16

2.3. HOF VAN JUSTITIE	17
------------------------------------	-----------

Hof van Justitie 17 november 2022 (C-350/21), www.curia.europa.eu 17

Trefwoorden: Verwerking persoonsgegevens met oog op opsporing strafbare feiten – Bewaren verkeersgegevens – Bestrijding criminaliteit	17
Hof van Justitie 8 december 2022 (C-180/21), www.curia.europa.eu	18
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens – Verordening (EU) 2016/679 – Artikelen 2, 4 en 6 – Toepasselijkheid van verordening 2016/679 – Begrip ‚gerechtvaardigd belang‘ – Begrip ‚taak van algemeen belang of taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag‘ – Richtlijn (EU) 2016/680 – Artikelen 1, 3, 4, 6 en 9 – Rechtmatigheid van verwerking van persoonsgegevens die zijn verzameld in het kader van een strafrechtelijk onderzoek – Verdere verwerking van gegevens over het vermoedelijke slachtoffer van een strafbaar feit met het oog op zijn inbeschuldigingstelling – Begrip ‚ander doel dan dat waarvoor de persoonsgegevens zijn verzameld‘ – Gegevens die worden gebruikt door het openbaar ministerie van een lidstaat om zich te verdedigen in een beroep wegens overheidsaansprakelijkheid	18
Hof van Justitie 8 december 2022 (C-348/21), www.curia.europa.eu	20
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Richtlijn (EU) 2016/343 – Versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn – Artikel 8, lid 1 – Recht van een beklaagde om bij de terechtzitting aanwezig te zijn – Artikel 47, tweede alinea, en artikel 48, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Recht op een eerlijk proces en rechten van de verdediging – Verhoor van getuigen à charge in afwezigheid van de beklaagde en zijn advocaat in de fase van het opsporingsonderzoek – Onmogelijkheid om de getuigen à charge te ondervragen in de gerechtelijke fase van deze procedure – Nationale regeling op grond waarvan een strafrechter zijn beslissing kan baseren op de eerdere verklaring van die getuigen	20
Hof van Justitie 8 december 2022 (C-492/22), www.curia.europa.eu	21
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Prejudiciële spoedprocedure – Justitiële samenwerking in strafzaken – Europees aanhoudingsbevel – Kaderbesluit 2002/584/JBZ – Artikel 6, lid 2 – Bepaling van de bevoegde rechterlijke autoriteiten – Beslissing tot uitstel van overlevering door een orgaan dat niet de hoedanigheid van uitvoerende rechterlijke autoriteit heeft – Artikel 23 – Verstrijken van de voor overlevering vastgestelde termijnen – Gevolgen – Artikel 12 en artikel 24, lid 1 – Voortzetting van de hechtenis van de gezochte persoon met het oog op strafvervolgning in de uitvoerende lidstaat – Artikelen 6, 47 en 48 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Recht van de verdachte om tijdens zijn proces in persoon te verschijnen	21
Hof van Justitie (Grote Kamer) 22 december 2022 (C-237/21), www.curia.europa.eu	23
Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Burgerschap van de Europese Unie – Artikelen 18 en 21 VWEU – Verzoek van een derde land aan een lidstaat tot uitlevering van een Unieburger die onderdaan van een andere lidstaat is en in de eerste lidstaat gebruik heeft gemaakt van zijn recht van vrij verkeer – Verzoek tot tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf – Verbod van uitlevering dat alleen wordt toegepast wanneer het eigen onderdanen betreft – Beperking van het vrije verkeer – Rechtvaardiging op grond van de voorkoming van straffeloosheid – Evenredigheid	23
2.4. HOF VAN CASSATIE	24
A. BEROEPEN TEGEN VONNISSEN EN ARRESTEN VAN CORRECTIONELE KAMERS	24
Hof van Cassatie 16 september 2020 (P.20.0143.F), www.juportal.be	24
Trefwoorden: 1. Douane en accijnzen - Vervolgning voor de strafrechter - Veroordeling tot betaling van ontdoken rechten - Moratoire interesten - Vertraging bij de uitoefening van de strafvordering - Vrijstelling van de moratoire interesten - Wettigheid	24
2. Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Regel van éénparigheid - Verzwaring van de strafrechtelijke veroordeling - Begrip - Veroordeling tot voorlegging van verbeurdverklaarde maar niet inbeslaggenomen goederen of tot betaling van de tegenwaarde ervan	24
3. Deelneming - Strafbare deelneming aan een collectief misdrijf - Begrip - Voorwaarden - Deelneming aan een gedeelte van de feiten die de strafbare handeling uitmaken	24
Hof van Cassatie 16 september 2020 (P.20.0738.F), www.juportal.be	25
Trefwoorden: Strafvordering - Verjaring - Schorsing - Schorsingsgrond Covid-19 - Toepassingsgebied – Verjaring van de vordering tot herroeping van het probatieuiststel	25
Hof van Cassatie 7 oktober 2020 (P.19.0644.F), www.juportal.be	25

Trefwoorden: Drukpers - Drukpersmisdrijf - Bevoegdheid van de jury - Vaststelling - Relevantie of maatschappelijk belang van de gepubliceerde gedachte of opinie - Beargumenteerd of uitgewerkt karakter van het strafbare geschrift - Bekendheid van de auteur	25
Hof van Cassatie 7 oktober 2020 (P.20.0700.F), www.juportal.be	26
Trefwoorden: 1. Vermoeden van onschuld en regel "in dubio, pro reo" - Beschuldigingen van het slachtoffer - Geen materieel bestanddeel - Ontkenningen van de beklaagde - Beginsel van de beoordelingsvrijheid van de feitenrechter – Gevolg	26
2. Straf - Rechtvaardiging - Redenen die verband houden met de persoonlijkheid van de beklaagde - Volgehouden ontkenningen van de beklaagde - Overtollige reden - Recht van verdediging.....	26
Hof van Cassatie 21 oktober 2020 (P.19.1310.F), www.juportal.be	26
Trefwoorden: 1. Verzoek tot wraking - Uitwerking - Schorsing van de verjaring van de strafvordering	26
2. Strafvordering – Verjaring – Stuiting - Berekening van de termijnen - Bepalingen van de Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering	27
3. Verdwenen of niet toegankelijk stuk - Gevolgen	27
Hof van Cassatie 27 oktober 2020 (P.20.0869.N), www.juportal.be	27
Hof van Cassatie 27 oktober 2020 (P.20.0520.N), www.juportal.be	28
2. Adiëren van de strafrechter - Akte van aanhangigmaking - Kwalificatie van de feiten - Datum van de feiten - Verplichting van de rechter – Omvang.....	28
3. Akte van aanhangigmaking - Bepaling door de rechter - Draagwijdte	28
4. Adiëren van de strafrechter - Akte van aanhangigmaking - Gegevens van het onderzoek - Bepaling door de rechter - Wijze	28
Hof van Cassatie 27 oktober 2020 (P.20.0432.N), www.juportal.be	29
Trefwoorden: 1. Gelijkheidsbeginsel - Onopzettelijke doding en onopzettelijke slagen en verwondingen - Verschil in rechtstoestand - Geen grond tot stellen van prejudiciële vraag - Gevolg...	29
2. Gelijkheidsbeginsel - Bestrafing onopzettelijke doding - Verkeersongeval - Verantwoording voor verschil - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof.....	29
Hof van Cassatie 18 november 2020 (P.19.1316.F), www.juportal.be	29
Trefwoorden: Beroepsschade - Verzekeringsovereenkomst voor verlies ten gevolge van arbeidsongeschiktheid - Uit de verzekeringsovereenkomst voortvloeiende stortingen - Invloed op de raming van de schade	29
Hof van Cassatie 18 november 2020 (P.20.0012.F), www.juportal.be	30
Trefwoorden: 1. Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor de strafrechter - Voorwerp - Herstel van schade veroorzaakt door een misdrijf - Titularis van de vordering	30
2. Schade geleden ten gevolge van een misdrijf - Europese Unie - Uitvoerrestituties op landbouwproducten - Rechtspersonen die schuldig zijn verklaard aan actieve omkoping en schending van het beroepsgeheim - Schade geleden door de Commissie van de Europese Gemeenschappen - Onterecht betaalde restituties - Oorzakelijk verband met de misdrijven	30
Hof van Cassatie 25 november 2020 (P.20.0808.F), www.juportal.be	30
Trefwoorden: Schade - Wijze van herstel van de schade - Beginsel - Herstel in natura - Begrip - Beslissing om dit niet te bevelen - Beoordelingsbevoegdheid van de rechter - Omvang.....	30
Hof van Cassatie 25 november 2020 (P.20.0670.F), www.juportal.be	31
Trefwoorden: 1. Aansprakelijkheid buiten overeenkomst – Indeplaatsstelling - Rechtsvordering van de benadeelde tegen de aansprakelijke - Indeplaatsstelling van de verzekeraar van de benadeelde - Verjaring - Toepasselijke bepaling	31
2. Cassatieberoep - Verlenging tot een maand bepaald in artikel 1, KB nr. 2 van 9 april 2020 "Covid" - Toepassing - Cassatieberoepen in strafzaken die enkel betrekking hebben op de burgerlijke belangen	31
Hof van Cassatie 25 november 2020 (P.20.0760.F), www.juportal.be	32
Trefwoorden: Laattijdig hoger beroep - Aangevoerde fout van de advocaat - Aangevoerde overmacht niet met redenen omkleed - Invloed	32
Hof van Cassatie 16 december 2020 (P.20.0818.F), www.juportal.be	33
Trefwoorden: 1. Bewijsvoering - Directe telefoontap - Irrelevant geachte opgenomen gesprekken - Raadpleging wegens technisch defect onmogelijk - Gevolg – In aanmerkingneming van de relevant geachte en overgeschreven gesprekken - Recht op een eerlijk proces.....	33
2. Onregelmatigheid van een bewijselement - Gevolg - Niet-ontvankelijkheid van de vervolging	33

3. Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Begrip - Onregelmatigheid of nietigheid van een onderzoekshandeling - Gevolg	33
4. Bewijswaarde van een bewijsstuk - Onaantastbare beoordeling van de rechter - Grens	33
Hof van Cassatie 16 februari 2021 (P.20.1097.N), www.juportal.be	34
Trefwoorden: Strafzaken - Vrijwillige of gedwongen tussenkomst - Onderling afgesloten beheersovereenkomst - Ontvankelijkheid - Voorwaarde	34
Hof van Cassatie 16 februari 2021 (P.20.1040.N), www.juportal.be	34
Trefwoorden: Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Artikel 2.1 - Vereiste van dubbele aanleg - Bijkomend onderzoek tijdens de procedure in hoger beroep - Invloed	34
Hof van Cassatie 19 april 2022 (P.21.1232.N), www.juportal.be	34
Trefwoorden: 1. Verordeningen EU 1408/71 en 883/2004 - Werknemers - Buitenlandse werknemers met een A1-attest - Coördinatie van de sociale zekerheid - Dimona-aangifteplicht - Naleving van arbeidsvoorwaarden – Draagwijdte.....	35
2. Werknemers - Dimona-aangifteplicht - Plicht tot het bijhouden van sociale documenten - Personeelsregister - Controle op de tewerkstelling en arbeidsreglementering - Draagwijdte	35
3. Werknemers - Dimona-aangifteplicht - Aansluiting van de werknemer bij de sociale zekerheid - Arbeidsvoorwaarden en omstandigheden - Controle - Doelstellingen	35
4. Legaliteitsbeginsel - Strafzaken - Wijziging van de misdrijfschrijving van na het plegen van het misdrijf - Strafbaarheid van de gedraging onder de nieuwe wet - Voorwaarden	35
5. Tewerkstelling van Bulgaarse werknemers zonder arbeidskaart vóór 1 januari 2014 - Vrijstelling van de arbeidskaart na 1 januari 2014 - Ongewijzigde strafbaarstelling - Legaliteitsbeginsel - Voorwaarden	35
6. Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen - Voorwaarden	35
7. Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat tijdens het verhoor - Criteria vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling	35
8. Vooronderzoek - Verhoor van verdachten en getuigen - Bijstand van een beëdigde tolk tijdens het verhoor door een sociaal inspecteur vóór 1 december 2016 - Aflegging van de eed van artikel 2 Decreet 20 juli 1831 voor de vrederechter - Gevolg.....	35
9. Vooronderzoek - Verhoor van verdachten of getuigen met bijstand van een beëdigde tolk door een opsporingsambtenaar - Verschil met het verhoor van een beklaagde of beschuldigde op de openbare terechtzetting met bijstand van een beëdigde tolk - Betwistingen over de onpartijdigheid van de tolk en de kwaliteit van de vertolking - Gevolg.....	35
Hof van Cassatie 15 november 2022 (P.22.0745.N), www.juportal.be	38
Trefwoorden: Informatie van een inlichtingendienst – Niet gebruikt als bewijs – Beklaagde moet aannemelijk maken dat de herkomst ervan onregelmatig is of zou kunnen zijn	38
Hof van Cassatie 22 november 2022 (P.22.0383.N), www.juportal.be	39
Trefwoorden: Stedenbouw en ruimtelijke ordening - Wet motivering bestuurshandelingen - Beslissing tot seponering door het OM	39
Hof van Cassatie 22 november 2022 (P.22.0989.N), www.juportal.be	39
Trefwoorden: Recht op een eerlijk proces - Belastende verklaring tijdens het vooronderzoek	39
Hof van Cassatie 29 november 2022 (P.22.0872.N), www.juportal.be	41
Trefwoorden: Ne bis in idem – Veroordeling buitenlands gerecht – Art. 54 SUO – Beoordeling vonnisrechter	41
Hof van Cassatie 29 november 2022 (P.22.0681.N), www.juportal.be	42
Trefwoorden: Covid 19 - Wet civiele bescherming als basis voor Covid 19 noodmaatregelen	42
Hof van Cassatie 29 november 2022 (P.22.0962.N), www.juportal.be	43
Trefwoorden: Bewijs - Deskundigenonderzoek - Louter betrekking op burgerlijke rechtsvordering - Tegenspraak.....	43
Hof van Cassatie 29 november 2022 (P.22.0784.N), www.juportal.be	43
Trefwoorden: 1. Aanvoeren van een ‘misdrijf uitsluitend feit’	43
2. Familieverlating – Vereiste.....	43
Hof van Cassatie 13 december 2022 (P.22.0441.N), www.juportal.be	44

Trefwoorden: Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Schade - Omvang - Schadelijder in collectieve schuldenregeling.....	44
Hof van Cassatie 13 december 2022 (P.22.1609.N), www.juportal.be	44
Trefwoorden: Verzet - Verzoek tot taalwijziging - Geen uitspraak over ontvankelijkheid verzet - Veroordeling tot de kosten: impliciete uitspraak over ontvankelijkheid?.....	44
Hof van Cassatie 13 december 2022 (P.22.1193.N), www.juportal.be	45
Trefwoorden: Motiveringsplicht van de rechter - Algemeen - Art. 149 GW - Art. 6.1 EVRM	45
Hof van Cassatie 13 december 2022 (P.22.1102.N), www.juportal.be	45
Trefwoorden: 1. Arrest – Motivering – Constitutieve bestanddelen	45
2. Algemeen strafrecht – Extraterritorialiteit – Drugwet – Opiumwet – Invoer, uitvoer, vervoer cocaïne	45
3. Bijzonder strafrecht – Lid criminele organisatie – Artikel 324ter, § 1, Strafwetboek	45
Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.0514.N), www.juportal.be	47
Trefwoorden: Straf - Preventieve werking van een straf - Opschorting - Beoordeling van de wenselijkheid ervan	47
Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.1663.N), www.juportal.be	48
Trefwoorden: Voorlopig hechtenis - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Weigering - Algemeenheden.....	48
Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.1251.N), www.juportal.be	49
Trefwoorden: Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Samenlopende fouten - Opzettelijke fout dader versus niet-opzettelijke fout van slachtoffer.....	49
Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.0815.N), www.juportal.be	49
Trefwoorden: 1. Deelneming – Verzwarende omstandigheid	49
2. Hof van assisen – Preliminaire zitting – Vaststellen van lijst van getuigen – Voorzitter weigert een getuige op te nemen op de lijst – Motiveringsplicht – Vaststellen van de lijst is slechts een beslissing alvorens recht te doen en houdt geen definitief oordeel in – Slechts motiveren adhv artikel 278, § 2, vierde lid Sv.	49
3. Wraking – Rechtsmisbruik	49
4. Hof van assisen – Motiveringsverplichting	49
5. Hof van assisen – Cassatieberoep – Schorsende werking – Burgerlijke vordering	49
Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.1096.N), www.juportal.be	52
Trefwoorden: 1. Hof van assisen – Vragen die gesteld moeten worden aan de jury – Alle hoofdfeiten en verzwarende omstandigheden die volgen uit de verwijzing – Eenzelfde feit eveneens onder een subsidiaire kwalificatie verwezen	52
2. Gijzeling - Verzwarende omstandigheid - Overlijden van de gegijzelde – Al dan niet gewild, voorgenomen of voorzien.....	52
Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.0828.N), www.juportal.be	54
Trefwoorden: 1. Hof van assisen – Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep – Tussenbeslissing verwerping verzoek horen getuige – Preliminaire zitting – Vaststellen van lijst van getuigen	54
2. Hof van assisen – Beslissing tot horen van getuige die geweerd is uit de lijst van getuigen vastgesteld op de preliminaire zitting.....	54
3. Hof van assisen – Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep – Preliminaire zitting	54
4. Prejudiciële vraag – Al dan niet kunnen instellen van cassatieberoep na beslissing over horen van getuige – Hof van assisen tgo andere vonnisrechter in strafzaken	54
5. Prejudiciële vraag – Al dan niet kunnen instellen van cassatieberoep tegen beslissing preliminaire zitting – Beslissing omtrent onregelmatigheden, verzuimen of nietigheid tgo beslissing omtrent lijst van getuigen.....	54
Hof van Cassatie 3 januari 2023 (P.22.1256.N), www.juportal.be	55
Trefwoorden: Belaging - Via elektronische communicatie - Vereisten	55
Hof van Cassatie 3 januari 2023 (P.20.1195.N), www.juportal.be	56
Trefwoorden: Conclusie – Appelconclusie – Verplichte mededeling aan wie?.....	56
Hof van Cassatie 10 januari 2023 (P.22.1076.N), www.juportal.be	56
Trefwoorden: Opsporingsonderzoek - Loyaliteit OM en politieambtenaren - Alle opsporingsgegevens bij het dossier voegen - Niet vermelden van het bestaan van camerabeelden - Gevolg	56

Hof van Cassatie 10 januari 2023 (P.22.1395.N), www.juportal.be	57
Trefwoorden: Verstek – Verzet – Beoordeling of een beslissing op tegenspraak of bij verstek is gewezen	57
Hof van Cassatie 17 januari 2023 (P.22.0917.N), www.juportal.be	57
Trefwoorden: Onderzoek in strafzaken - Onderzoeksrechter - Delegeren aan gerechtelijke politie - Schriftelijk of Mondeling - Eigen initiatief gerechtelijke politie	57
Hof van Cassatie 17 januari 2023 (P.22.1536.N), www.juportal.be	58
Trefwoorden: Cassatieberoep - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte – Rechtspersoon - Lasthebber ad hoc	58
B. BEROEPEN TEGEN ARRESTEN VAN DE K.I.	58
Hof van Cassatie 16 september 2020 (P.20.0920.F), www.juportal.be	58
Trefwoorden: 1. Strafzaken - Bewijsvoering - Verhoor van een klager - Artikel 47bis, § 1, wetboek van Strafvordering - Toepassingsgebied - Verplichting tot mededeling van verschillende rechten aan de ondervraagde persoon - In het buitenland afgenomen verhoor - Ontvankelijkheid	58
2. Strafzaken - Bewijsvoering - Verhoor van de benadeelde persoon - Artikel 47bis, § 1, Wetboek van Strafvordering - Verplichting tot mededeling van verschillende rechten aan de ondervraagde persoon - Draagwijdte - In Spanje afgenomen verhoor - Regelmatigheid	58
Hof van Cassatie 27 oktober 2020 (P.20.1051.N), www.juportal.be	59
Trefwoorden: 1. Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Mededeling van het dossier aan de in verdenkinggestelde – Volledigheid dossier - Verplichting – Voorwaarden	59
2. Handhaving voorlopige hechtenis - Overtuigingsstuk - Overlegging - Wijze	59
3. Handhaving voorlopige hechtenis - Onvolledig dossier - Geen kennisname ontbrekende stukken - Herstel rechten van verdediging - Weigering voorstel tot uitstel - Gevolgen	59
Hof van Cassatie 28 oktober 2020 (P.19.0838.F), www.juportal.be	60
Trefwoorden: Strafzaken - Bij verstek gewezen beslissing - Verzet en cassatieberoep - Samenloop tussen de rechtsmiddelen - Gevolg	60
Hof van Cassatie 18 november 2020 (P.20.1084.F), www.juportal.be	60
Trefwoorden: 1. Uitlevering - Passieve uitlevering - Door een Belgische rechter uitgevaardigd bevel tot voorlopige aanhouding - Verzoek tot invrijheidstelling - Bevoegd rechtscollege	60
2. Uitlevering - Passieve uitlevering - Buitenlands bevel tot aanhouding - Uitvoerbaarverklaring door de raadkamer - Hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Verzoek tot invrijheidstelling - Bevoegd rechtscollege	61
Hof van Cassatie 16 december 2020 (P.20.1232.F), www.juportal.be	61
Trefwoorden: Passieve uitlevering - Opsluiting met het oog op uitlevering - Redelijke termijn - Beoordelingscriterium	61
Hof van Cassatie 3 maart 2021 (P.21.0227.F), www.juportal.be	61
Trefwoorden: Prejudiciële geschillen - Voorwerp - Leemte in de nationale wet die niet zonder het optreden van de wetgever kan worden verholpen - Invloed op de verplichting om de vraag te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie	62
Hof van Cassatie 29 maart 2022 (P.22.0390.N), www.juportal.be	62
Trefwoorden: 1. Taalgebruik in strafzaken - Citaat	62
2. Strafzaken – Opsporingsonderzoek – Verhoor – Begrip	62
Hof van Cassatie 26 juli 2022 (P.22.0985.F), www.juportal.be	63
Trefwoorden: Uitlevering – Overlevering – Wet van 19 december 2003 – Verenigd Koninkrijk – Verzoek tot voorlopige invrijheidsstelling	63
Hof van Cassatie 8 november 2022 (P.22.0774.N), www.juportal.be	63
Trefwoorden: Gerechtelijk onderzoek - Regeling rechtspleging – Antwoorden op conclusie van de burgerlijke partij	63
Hof van Cassatie 15 november 2022 (P.22.1097.N), www.juportal.be	64
Trefwoorden: Herstel in eer en rechten - Voorwaarden - Schadevergoedingsplicht - Verjaring van de burgerlijke rechtsvordering	64
Hof van Cassatie 15 november 2022 (P.22.1467.N)	65
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Beoordeling – Vrijheidsberoving in kader van uitvoering straf – Gevolg	65

Hof van Cassatie 29 november 2022 (P.22.1077.N), www.juportal.be	65
Trefwoorden: 1. Artt. 3 en 5 EVRM – Politiegeweld – Verplichting voor lidstaat tot voeren van een effectief onderzoek – Gevolg – Regeling rechtspleging – Verzoek van burgerlijke partij om een bijkomende onderzoekshandeling – Beoordeling onderzoeksgerecht	65
2. Bijkomende onderzoekshandelingen - Geacht de waarheid aan de dag te brengen - KI in hoger beroep – Bevoegdheid – Afwijzen wegens niet dienstig om waarheid aan de dag te leggen	65
Hof van Cassatie 10 januari 2023 (P.22.1776.N), www.juportal.be	66
Trefwoorden: Recht van verdediging - Verwijzing door de rechter naar niet gepubliceerde rechtspraak	66
Hof van Cassatie 10 januari 2023 (P.23.0031.N), www.juportal.be	67
Trefwoorden: Voorlopige hechtenis - Handhaving door KI - Reden: ‘volstreckte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid’ - Expliciete vermelding waarom	67
Hof van Cassatie 17 januari 2023 (P.23.0025.N), www.juportal.be	67
Trefwoorden: Bedreigingen – Begrip	67
C. ANDERE ARRESTEN VAN HET HOF VAN CASSATIE	67
Hof van Cassatie 25 november 2020 (P.20.0926.F), www.juportal.be	67
Trefwoorden: 1. Verwijzing tot herziening - Onverenigbare veroordelingen van twee personen door onderscheiden beslissingen voor hetzelfde feit dat slechts een persoon heeft kunnen plegen – Gevolg	68
2. Onverenigbare beslissingen die zijn geweest door een correctionele rechtbank in hoger beroep en door een politierechtbank - Verwijzing tot herziening - Gerecht op verwijzing - Correctionele rechtbank die in hoger beroep uitspraak doet	68
Hof van Cassatie 6 december 2022 (P.22.1130.N), www.juportal.be	68
Trefwoorden: Verzoek heropening rechtspleging – Recht op bijstand van een advocaat - Belastende verklaringen – Derdenwerking	68
Hof van Cassatie 3 januari 2023 (P.22.1606.N), www.juportal.be	69
Trefwoorden: Wraking - Wrakingsverzoek - Vormplegingen e.a. formaliteiten	69
2.5. GRONDWETTELIJK HOF	69
Grondwettelijk Hof 1 december 2022 (159/2022), www.const-court.be	69
Trefwoorden: Strafvordering - Hof van Cassatie - Vernietiging door het Hof en verwijzing - Gevolgen - Verplichting voor het gerecht om zich te voegen naar het arrest van het Hof van Cassatie betreffende het door dat Hof beslechte rechtspunt - Verbod om zich aan te passen aan de evolutie in rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie die dateert van na het arrest van het Hof van Cassatie	70
Grondwettelijk Hof 1 december 2022 (160/2022), www.const-court.be	71
Trefwoorden: Strafrecht - Strafrechtspleging - Bij verstek gewezen vonnis - Verzet dat als gedaan wordt beschouwd - Gerecht in hoger beroep - Verzet dat als ongedaan wordt beschouwd in hoger beroep	71
Grondwettelijk Hof 8 december 2022 (163/2022), www.const-court.be	72
Trefwoorden: Strafrecht - Wederzijdse rechtshulp - Wet houdende instemming met een verdrag - Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Islamitische Republiek Iran inzake de overbrenging van veroordeelde personen - Voor terroristische feiten veroordeelde persoon	72
Grondwettelijk Hof 12 januari 2023 (02/2023), www.const-court.be	73
Trefwoorden: COVID-19-pandemie - Strafrechtspleging - Schorsing van de verjaring van de strafvordering - Algemene toepasbaarheid	73
Grondwettelijk Hof 12 januari 2023 (03/2023), www.const-court.be	74
Trefwoorden: Strafrechtspleging - Ministers - Voorrang van rechtsmacht - Controle van de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling	74
Grondwettelijk Hof 12 januari 2023 (04/2023), www.const-court.be	75
Trefwoorden: Strafrechtspleging - Ministers - Voorrang van rechtsmacht - Controle van de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling	75
2.6. RAAD VAN STATE	77
2.7. HOVEN VAN BEROEP	77

A. CORRECTIONELE KAMERS	77
Gent 10 juni 2022, <i>T.Strafr.</i> 2022, afl. 6, 364 – 382.	77
Trefwoorden: Artikel 433quater/1 Sw. – Mensenhandel – Ontucht – Misbruik van prostitutie – Wetswijziging – Geen heromschrijving – Vermelding van de wettelijke bepalingen	77
Gent 24 juni 2022, <i>T.Strafr.</i> 2022, afl. 6, 383-387.	77
Trefwoorden: Misdrijven – Kinderpornografie – Artikel 417/46 Strafwetboek – Strafbaarstelling na wijziging strafwet - Vermelding van de oude en de nieuwe wettelijke bepalingen – Probatie-uitstel.	77
Gent 24 juni 2022, <i>T.Strafr.</i> 2022, afl. 6, 387 - 393.	77
Trefwoorden: Strafvordering – Bijzonder strafrecht – Territoriale bevoegdheid – Artikel 4 Strafwetboek – Territoriale zee – Onderzeese kabel.....	78
B. KAMER VAN INBESCHULDIGINGSTELLING.....	78
C. BURGERLIJKE KAMERS EN KORTGEDING.....	78
Antwerpen 8 februari 2022, <i>RW</i> 2022-23, afl. 19, 750-752.....	78
Trefwoorden: Algemene rechtsbeginselen – Strafrechtelijk gezag van gewijsde erga omnes – Strafrechter die één straf oplegt wegens onopzettelijke slagen en verwondingen en het besturen van een voertuig in staat van alcoholintoxicatie – Oorzakelijk verband tussen de alcoholintoxicatie en het ongeval.....	78
2.8. RECHTBANKEN VAN EERSTE AANLEG	78
A. CORRECTIONELE KAMERS	78
Corr. Oost-Vlaanderen (afd. Gent) 7 juni 2021, <i>TGR</i> 2022-23, afl. 3, 185.	79
Trefwoorden: Verwerking persoonsgegevens – Toepassingsgebied	79
Corr. Oost-Vlaanderen (afd. Gent) 23 december 2021, <i>TGR</i> 2022-23, afl. 3, 148.	79
Trefwoorden: Niet afgeven van kinderen – Noodtoestand – Corona	79
Corr. West-Vlaanderen (afd. Brugge) 19 december 2022, <i>ER Strafrecht</i> 2023, afl. 60.	79
Trefwoorden: Gijzeling - Verzwarende omstandigheden - Doodsbedreiging	79
B. RAADKAMER.....	80
C. BURGERLIJKE KAMERS EN VOORZITTER IN KORTGEDING	80
2.9. HOVEN VAN ASSISEN	80
2.10. BUITENLANDSE RECHTSpraak	80
Gerechtshof Den Haag 15 december 2022, www.uitspraken.rechtspraak.nl	80
Trefwoorden: Encrochat.....	80
 <u>3. RECHTSLEER</u>	<u>80</u>
 3.1. OVERZICHTEN VAN RECHTSLEER	80
3.2. BOEKEN.....	80
A. NIEUWE BOEKEN I.V.M. STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT	81
B. NIEUWE BOEKEN I.V.M. STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT IN DE BIBLIOTHEEK	81
3.3. BIJDRAGEN IN BOEKEN OF TIJDSCHRIFTEN (INCLUSIEF NOTEN).....	81
A. BIJDRAGEN I.V.M. INTERNATIONAAL EN EUROPEES STRAFRECHT EN STRAFPROCESRECHT	81
B. BIJDRAGEN I.V.M. ALGEMEEN STRAFRECHT	81
C. BIJDRAGEN I.V.M. BIJZONDER STRAFRECHT.....	81
D. BIJDRAGEN I.V.M. STRAFPROCESRECHT	82
E. GEMENGDE OF ANDERE BIJDRAGEN	82
F. STRAFRECHT IN HET BUITENLAND.....	82
3.4. BELANGRIJKE EVOLUTIES IN ANDERE RECHTSTAKKEN OF BELANGRIJKE ARTIKELEN OVER HET RECHT	82
3.5. VARIA	83

1. Wetgeving

1.1. Belgische regelgeving

Wet van 16 november 2022 tot wijziging van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, met het oog op het invoeren van duidelijke waarborgen wat betreft het handboeien van minderjarigen, *BS* 21 december 2022.

Toelichting: In de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt wordt een artikel 37ter ingevoegd, luidende:

"Art. 37ter. Onverminderd de bepalingen van artikel 37, is het boeien van een minderjarige persoon door leden van het operationeel kader verboden, behalve in de volgende gevallen:

1° bij de overbrenging, de uithaling en de bewaking van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit gepleegd hebben of daarvan verdacht worden;

2° bij de bewaking van een minderjarige die het voorwerp uitmaakt van een gerechtelijke vrijheidsbeneming of een bestuurlijke arrestatie.

In beide gevallen mag een minderjarige slechts uitzonderlijk geboeid worden en alleen als het noodzakelijk wordt beschouwd, gelet op de omstandigheden op grond van:

1° het verzet of geweld tegen de vrijheidsbeneming;

2° het acute ontvluchtingsgevaar;

3° het gevaar dat betrokkene voor zichzelf, voor het lid van het operationeel kader, of voor derden vormt;

4° het acute gevaar dat betrokkene zal trachten bewijzen te vernietigen.

Het aanleggen van handboeien mag niet langer duren dan noodzakelijk op basis van de omstandigheden en moet steeds tot een zo kort mogelijke duurtijd beperkt worden. In geen geval mag de minderjarige geboeid blijven wanneer de omstandigheden die het boeien rechtvaardigen, ophouden te bestaan.

In geval van twijfel over de meerderjarigheid wordt de regeling van toepassing op minderjarigen toegepast.

Van elk geval van het aanleggen van handboeien bij minderjarigen wordt melding gemaakt in, naargelang van het geval, het proces-verbaal of in het register van de vrijheidsberovingen, waarbij het aanleggen van handboeien uitdrukkelijk met redenen moet worden omkleed op basis van de wettelijke voorwaarden. Dit register wordt opgenomen in de basisgegevensbanken zoals bedoeld in artikel 44/11/2."

Wet van 6 december 2022 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken IIbis, *BS* 21 december 2022.

Toelichting: Justitie sleutelt aan diverse maatregelen en wetten om haar systeem niet alleen menselijker te maken, maar ook sneller en straffer. Er werden in een eerste deel reeds een aantal urgente wetwijzigingen doorgevoerd en nu volgt er een tweede deel. De nieuwe wet wijzigt onder meer het oud Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Strafvordering en het Strafwetboek.

De nieuwe wet vormt het tweede deel van de doelstelling om justitie sneller, menselijker en straffer te maken. Het voert niet alleen diverse nieuwe maatregelen in, maar wijzigt ook een

aantal wetten die onder de bevoegdheid van het departement Justitie vallen. De meest belangrijke veranderingen worden hierna besproken.

Ten eerste wordt het oud Burgerlijk Wetboek gewijzigd. De nieuwe wet schrapt een gekende voorwaarde bij het bepalen van de huwelijkslocatie: voortaan hoeft de gemeente namelijk niet langer het uitsluitend gebruiksrecht te hebben over de locatie. Dat betekent dat het niet meer nodig is dat zij hetzij een beschikkingsrecht hebben, hetzij een exclusief voorbehouden. De twee overige voorwaarden blijven wel in stand: het huwelijk moet plaatsvinden op het grondgebied van de gemeente én op een openbare en tevens neutrale plaats.

Ten tweede worden er 2 wijzigingen aangebracht aan het Wetboek van Strafvordering:

- de Kamer van Inbeschuldigingstelling (KI) mag voortaan niet alleen bij het gerechtelijk, maar ook bij het opsporingsonderzoek, toezicht houden op deze onderzoeken als ze na een jaar nog niet zijn afgesloten; en
- de strafrechtelijke sancties bij de niet-nakoming van medewerkingsplichten van derden bij onderzoeksmaatregelen, worden geharmoniseerd.

Ten derde wordt het Strafwetboek gewijzigd. Voortaan voorziet de wet expliciet in een verzwarende factor bij de strafmaat wanneer de dader handelt vanuit een discriminerende drijfveer. De definitie van een discriminatiegrond wordt ook op 4 punten aangepast:

- het medisch verleden van de persoon wordt toegevoegd;
- bij het criterium geslachtsverandering wordt het woordje ‘zogenaamde’ toegevoegd omdat de LGBTQI+ gemeenschap deze terminologie niet langer ondersteunt;
- het criterium sociale afkomst wordt uitgebreid naar ‘sociale afkomst en positie’ zodat het duidelijk is dat het niet enkel gaat over personen die in bepaalde wijken wonen, maar ook over personen met een gerechtelijk verleden of werklozen; en
- de criteria ‘moederschap’, ‘vaderschap’ en ‘mee-moederschap’ worden voortaan gebundeld onder de koepelterm ‘ouderschap’.

Ten vierde worden er 2 wijzigingen aangebracht in de wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de weddenschappen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers. Zo zal de kansspelcommissie voortaan administratieve sancties kunnen opleggen voor personen die inbreuken plegen met betrekking tot de reclame over kansspelen. Bovendien wordt het maximumbedrag voor contante betalingen verlaagd naar 3.000 euro.

Naast deze belangrijkste vernieuwingen, worden bijvoorbeeld de vernietigde bepalingen van de zogenaamde kraakwet hersteld, worden er verschillende wijzigingen ingevoerd in het Gerechtelijk Wetboek en ook in de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafhof en de internationale straftribunalen.

Inwerkingtreding: 31 december 2022, met uitzondering van een aantal wijzigingen in het Gerechtelijk Wetboek (1 december 2022) en de wijzigingen van de wet van 30 juli 2022 (in het algemeen 1 april 2023 en wat betreft onder meer de attesten van legataris of begunstigde, met ingang van 31 oktober 2022).

(Bron: www.jura.kluwer.be)

Wet van 6 december 2022 tot wijziging van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer wat het instellen van een beroepsmogelijkheid tegen de immobilisering van een voertuig betreft, *BS* 21 december 2022.

Toelichting: In de Wegverkeerswet bestaat er voor de eigenaar momenteel geen beroepsmogelijkheid bij een rechter met betrekking tot een beslissing tot weigering van de opheffing van de immobilisering van zijn voertuig.

In een recent arrest van 10 maart 2022 oordeelde het Grondwettelijk Hof dat dit in strijd is met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel.

Daarom wordt de mogelijkheid gecreëerd om beroep in te stellen tegen de weigering van het openbaar ministerie om de immobilisering van het voertuig op te heffen. Aangezien het een veiligheidsmaatregel betreft, wordt de beroepsprocedure behandeld door de politierechtbank.

Omzendbrief nr. 131/10 van 6 januari 2023 over de indexering van de tarieven van de gerechtskosten in strafzaken en de gelijkgestelde kosten, *BS* 10 januari 2023.

Toelichting: Zie tabel.

Deze indexering heeft uitwerking vanaf 1 januari 2023, het is te zeggen op de kostenstaten die digitaal werden ingediend bij het taxatiebureau of het centraal bureau, al naar gelang hun respectieve bevoegdheid, voor prestaties die werden uitgevoerd in 2023.

1.2. Europese regelgeving

- Nihil

1.3. Overzichten van wetgeving

- ALIE, M., HEBERT-DOLBEC, M.-L., « Chronique de droit international pénal 2022-1 », *RDP* 2022, afl. 12, 1196-1231.

1.4. Belangrijke wetsontwerpen en –voorstellen

Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van strafvordering voor wat de striktere anonimisering van de identiteit van politiebeambten betreft, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, 3071/001.

Toelichting: De identiteit van zowel operationele, logistieke als administratieve personeelsleden van de politie die onderzoek doen naar zware criminaliteit, wordt vandaag te snel vrijgegeven, met potentieel gevaar voor hun eigen leven of dat van hun familie.

Daarom beoogt dit wetsvoorstel een bijkomende mogelijkheid tot anonimisering van de identiteit van politieleden in bepaalde omstandigheden mogelijk te maken door een beslissing van het onderzoeksgerecht op vordering van het openbaar ministerie.

2. Rechtspraak

2.1. Overzichten van rechtspraak

- KUTY, F., COLETTE-BASECQZ, N., DELHAISE, E., NEDERLANDT, O., DESCAMPS, L., GUILLAIN, C., TATTI, D., KENNES, L., VANDERMEERSCH, D., « Chronique semestrielle de jurisprudence 2/2022 », *RDP* 2022, afl. 12, 1062-1195.

2.2. Europees Hof voor de rechten van de mens

EHRM 4 oktober 2022, De Legé tegen Nederland (58342/15), www.echr.coe.int

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-219556>

Trefwoorden: Nemo tenetur-beginsel – Fiscale informatie – Navordering – Verzoek om documenten mbt buitenlandse bankrekeningen

Samenvatting: Artikel 6 EVRM. De Nederlandse Belastingdienst heeft van de Belgische fiscale autoriteiten informatie verkregen over bankrekeningen van Nederlandse ingezetenen bij een bepaalde bank in Luxemburg, waaronder de saldi van die rekeningen op een aantal specifieke data. Op basis van die gegevens heeft de Belastingdienst klager geïdentificeerd als een van de rekeninghouders. Klager heeft met een beroep op het nemo tenetur-beginsel niet voldaan aan het verzoek van de Inspecteur van de Belastingdienst opgave te doen van (het verloop van) bij buitenlandse banken aangehouden bankrekeningen waarna navorderingsaanslagen (met boetes) zijn opgelegd. De voorzieningenrechter heeft klager lopende het bezwaar veroordeeld alsnog aan zijn uit artikel 47 AWR voortvloeiende verplichtingen te voldoen, op straffe van het verbeuren van een dwangsom. Klager heeft daarop documenten overgelegd. Bij de Hoge Raad heeft klager aangevoerd dat het nemo tenetur-beginsel zich uitstrekt tot alle bescheiden waarvan het overhandigen erkenning van het bestaan ervan impliceert. De Hoge Raad ging hier niet in mee en oordeelde met een beroep op het arrest Saunders van het EHRM dat bij bescheiden als in deze zaak die betrekking hebben op rekeningen waarvan de belanghebbende reeds als rekeninghouder was geïdentificeerd en van welke stukken de inspecteur derhalve het bestaan mag aannemen, buiten twijfel staat dat het gaat om materiaal dat onafhankelijk van de wil van de betrokkene bestaat (HR 29 mei 2015, ECLI:NL:HR:2015:1359).

Het EHRM verduidelijkt in deze zaak de eerdere jurisprudentie van het Hof met betrekking tot de toepasselijkheid en reikwijdte van het nemo tenetur-beginsel. Dit geldt met name waar het gaat om het gebruik van bewijsstukken die zijn verkregen onder dreiging van sancties in het kader van ‘financial law matters’.

Het EHRM oordeelt dat onder de gegeven omstandigheden het gebruik van de verstrekte documenten niet binnen de reikwijdte van het nemo tenetur beginsel valt. Het betreft

bestaande documenten waarvan de autoriteiten al op de hoogte waren nu kon worden vastgesteld dat klager op die tijdstippen een bankrekening in Luxemburg had. Van een fishing expeditie is dus geen sprake. Bovendien is specifiek aangegeven welke stukken klager moest overleggen. Deze zaak moet daarom worden onderscheiden van de zaken J.B. v. Zwitserland en Chambaz v. Zwitserland waarin “alle documenten” waren opgevraagd. Tot slot brengt de dreiging van een dwangsom niet mee dat art. 3 EVRM is overtreden. Onder deze omstandigheden is het niet nodig dat het Hof onderzoekt in hoeverre de eerlijkheid van het proces is aangetast. Geen schending art. 6 § 1 van het Verdrag.

(Bron: Nieuwsbrief Europese Rechtspraak 2022, november, www.rechtspraak.nl)

Met noten:

- ÖLCER, P., “Het nemo tenetur-beginsel en wils(on)afhankelijk materiaal in non-hard core punitieve procedures”, *EHRC Updates*, https://www.ehrc-updates.nl/commentaar/212326?skip_boomportal_auth=1
- KEUNEN, L., “Nemo tenetur en het verbod op fishing expeditions [het toepassingsgebied en de voorwaarden van het verbod op zelfincriminatie in de context van gedwongen afgifte tot documenten in het fiscaal recht]”, *NJW* 2023, afl. 474, 29-30.

EHRM (Grote Kamer) 3 november 2022, Sanchez-Sanchez tegen Verenigd Koninkrijk (22854/20), www.echr.coe.int

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220484>

Trefwoorden: Uitlevering naar derde land terwijl uitgeleverde een levenslange gevangenisstraf zonder voorwaardelijke invrijheidsstelling riskeert – tweefasen benadering voor uitleveringszaken

Samenvatting: Artikel 3 EVRM. Klager heeft de Mexicaanse nationaliteit en zal worden uitgeleverd aan de Verenigde Staten (VS) vanuit het Verenigd Koninkrijk (VK). Hij wordt beschuldigd van onder meer drughandel en stelt dat hij een levenslange gevangenisstraf riskeert zonder mogelijkheid van een voorwaardelijke invrijheidsstelling. De vraag die beantwoord moet worden is of de uitlevering vanuit een lidstaat van Europa aan de VS in strijd is met het EVRM. Het EHRM merkt op dat de in het Vinter-arrest neergelegde beginselen zowel materiële verplichtingen alsook procedurele waarborgen voor de verdragsluitende staten omvatten. Het VK heeft nagelaten om na te gaan of er in de VS een herbeoordeling is voor de levenslange gevangenisstraf.

Toch is er geen sprake van schending omdat het EHRM constateert dat de klager niet heeft voldaan aan de oorspronkelijke bewijslast (aantonen dat er een reëel risico bestaat op een levenslange gevangenisstraf zonder voorwaardelijke invrijheidsstelling). De klager moet eerst aantonen dat er een reëel risico bestaat dat de drempel van artikel 3 EVRM bereikt zou worden, omdat het voor de verdragsluitende staat moeilijk is om de relevante praktijk van een derde staat te onderzoeken en te beoordelen. EHRM unaniem geen schending.

In dit arrest is een twee fasen benadering gekozen.

1. Beoordeling of de klager het bewijsmateriaal heeft aangevoerd waaruit blijkt dat er gegronde redenen waren om aan te nemen dat er in het geval van een veroordeling

een reëel risico bestond op een levenslange gevangenisstraf zonder voorwaardelijke invrijheidsstelling.

2. Beoordeling of er vanaf het moment van veroordeling een herzieningsmogelijkheid bestaat op grond waarvan de nationale autoriteiten de vorderingen van de gevangene in het kader van rehabilitatie kunnen beoordelen of dat er enige ander grond van vrijlating op basis van zijn of haar gedrag of andere relevante persoonlijke omstandigheden bestaat.

(Bron: Nieuwsbrief Rechtspraak Europa 2022, afl. 12, <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/nre-2022-nr-12.pdf>)

EHRM 3 november 2022, Mamaladze tegen Georgië (9487/19), www.echr.coe.int

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220456>

Trefwoorden: Beginsel van openbare zitting - Vermoeden van onschuld

Samenvatting: Artikel 6 EVRM. Klager werd verdacht van voorbereiding van moord door middel van het gebruik van cyanide. Zich baserend op artikel 6 lid 1 EVRM (recht op een eerlijk proces) en lid 2 (vermoeden van onschuld), beklagt klager zich erover dat zijn proces oneerlijk is geweest wat betreft het belangrijkste

bewijsmateriaal dat tegen hem was gebruikt, maar ook dat het besluit om het publiek de toegang tot zijn proces te ontzeggen niet nodig was geweest en dat de verklaringen van overheidsfunctionarissen en de verspreiding van materiaal uit het dossier er allemaal toe hadden geleid dat hij als schuldig werd afgeschilderd terwijl het strafproces tegen hem nog gaande was.

Volgens het Hof is het eerste lid van artikel 6 EVRM geschonden voor zover het ziet op de beslissing om de behandeling achter gesloten deuren te doen plaatsvinden. Ook oordeelt het Hof dat artikel 6, lid 2 is geschonden. Het Hof overweegt dat de rechtbank onvoldoende is ingegaan op het verweer van de klager om de zitting slechts deels voor het publiek af te sluiten. Daarbij heeft het Hof ook betrokken dat bepaalde publieke uitlatingen naar aanleiding van zijn arrestatie, de omstandigheid dat de aanklager dossierstukken had vrijgegeven in combinatie met een verbod op openbaarmaking van stukken, hadden bijgedragen aan de overtuiging van het publiek dat de klager schuldig was, nog vóór dat de rechtbank uitspraak had gedaan.

Het Hof concludeert dat artikel 6, lid 1 niet is geschonden voor wat betreft de wijze waarop het bewijsmateriaal tegen klager is verkregen en gebruikt.

EHRM: Geen schending van artikel 6 § 1 van het Verdrag voor wat betreft de wijze waarop het bewijs is verkregen en gebruikt tegen klager; wel schending van artikel 6 § 1 van het Verdrag wegens het achter gesloten deuren houden van het strafproces en wel schending van artikel 6 § 2 van het Verdrag.

(Bron: ER Strafvordering 2023, afl. 81)

EHRM 8 november 2022, Aygun tegen België (28336/12), www.echr.coe.int

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220710>

Trefwoorden: Geen mogelijkheid tot herziening van het verbod op het begraven van de zonen van klagers tijdens het strafrechtelijk onderzoek is in strijd met het EVRM.

Samenvatting: Geen mogelijkheid tot herziening van het verbod op het begraven van de zonen van klagers tijdens het strafrechtelijk onderzoek is in strijd met het EVRM.

Persbericht: In today's Chamber judgment in the case of *Aygün v. Belgium* (application no. 28336/12) the European Court of Human Rights held, unanimously, that there had been: a violation of Articles 8 (right to respect for private and family life) and 9 (freedom of thought, conscience and religion) of the European Convention on Human Rights.

In this case the applicants complained of the investigating judge's refusal to allow them to transfer their sons' bodies to Türkiye, their country of origin, while the investigation was ongoing.

The Court observed that the investigating judge's decision amounted to interference with the applicants' rights under Articles 8 and 9 of the Convention. It accepted that the decision fell within the investigating judge's statutory remit to oversee the criminal investigation and that it had pursued legitimate aims such as the prevention of disorder or crime and the protection of the rights of others, and in particular the defence rights of the accused. Therefore, the Court did not doubt the necessity of the initial decision by the investigating judge from the perspective of Articles 8 and 9 of the Convention.

However, the Court noted that the applicants in the present case had not had any remedy by which to request that the necessity of the initial refusal by the investigating judge be reassessed in the light of the progress of the investigation. All their attempts throughout that period, which had lasted for approximately two and a half years, had been unsuccessful, and during that time they had been prevented from having the necessity of the interference re-examined by the domestic courts from the standpoint of their rights under Articles 8 and 9 of the Convention.

<https://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-7483680-10264624>

EHRM 15 december 2022, Vasarab en Paulus tegen Slowakije (28081/19 en 29664/19), www.echr.coe.int

Hyperlink: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221525>

Trefwoorden: Ondervragingsrecht getuigen à décharge - Afwijzing verzoeken onvoldoende onderbouwd

Samenvatting: Artikel 6 EVRM. Beide klagers zijn veroordeeld tot lange gevangenisstraffen (22 respectievelijk 25 jaar) voor een huurmoord die klager twee in opdracht van klager één zou hebben uitgevoerd. Deze veroordelingen zijn vooral gebaseerd op verklaringen van een drietal getuigen (B, C en D).

Klagers voeren in Straatburg aan dat de procedure tegen hen oneerlijk is omdat hun veroordeling is gebaseerd op door het OM gepresenteerd bewijs, terwijl zij niet de mogelijkheid hebben gekregen getuigen te horen. Gedurende de gehele procedure hebben klagers verzocht vijf getuigen te horen met betrekking tot de relatie tussen klager één en het

slachtoffer om daarmee aan te tonen dat het gestelde motief ontbrak en zeven getuigen met betrekking tot de geloofwaardigheid van getuige C die verklaard heeft het wapen voor de huurmoord aan klager twee te hebben geleverd.

Het EHRM herhaalt de drie-stappen-toets ten aanzien van de beoordeling van verzoeken tot het horen van getuigen à décharge zoals in 2018 uiteengezet door het Hof in Murtazaliyeva tegen Rusland. Het Hof acht de verzoeken relevant omdat zowel het motief voor de moord als de verklaring van getuige C bepalende factoren waren voor de uiteindelijke veroordeling. Bij de afwijzing van een dergelijk verzoek hebben de nationale gerechten een motiveringplicht. Daaraan is niet voldaan. De verzoeken zijn voornamelijk afgewezen met een beroep op toepasselijke procedureregels die het mogelijk maken dat verzoeken tot nader onderzoek worden geweigerd als dit niet noodzakelijk wordt geacht of het bewijs overbodig is. Daarbij is niet ingegaan op zaakspecifieke elementen. Hieraan doet niet af dat de enkele getuigen al een verklaring hadden afgelegd voordat beide klagers zijn vervolgd nu deze verklaringen niet door de nationale gerechten zijn onderzocht en ook niet gebleken is dat klagers hun verdedigingsrechten hebben kunnen uitoefenen. Het EHRM onderzoekt tenslotte of de beslissing van de nationale gerechten om de getuigen niet te horen de eerlijkheid van het proces heeft ondermijnd. Het Hof merkt op dat het proces in essentie is gevoerd op door het OM gepresenteerd bewijsmateriaal en de lezing van de verdediging niet actief is onderzocht. Dit geldt ook voor de bewering van klagers dat de belangrijkste getuigen mogelijk belastende verklaringen hebben afgelegd in ruil voor immuniteit. Al met al voldoet de procedure in haar geheel niet aan het door art. 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces.

(Bron: Nieuwsbrief Rechtspraak Europa 2023, januari www.rechtspraak.nl)

Met noot: ÖICER, P., “De (lastige) omgang met ontlastende getuigen”, EHRC Updates, https://www.ehrc-updates.nl/commentaar/212341?skip_boomportal_auth=1

2.3. Hof van Justitie

Hof van Justitie 17 november 2022 (C-350/21), www.curia.europa.eu

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268661&pageIndex=0&doclang=FR&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=514360>

Trefwoorden: Verwerking persoonsgegevens met oog op opsporing strafbare feiten – Bewaren verkeersgegevens – Bestrijding criminaliteit

Samenvatting: Richtlijn (EU) 2016/680. Verordening (EU) 2016/679. Richtlijn 2002/58/EG. Verzoek tot terbeschikkingstelling van verkeersgegevens van meerdere personen in verband met een verdenking van lidmaatschap van of betrokkenheid bij een criminele organisatie die accijnsgoederen verkoopt zonder fiscale zegels. De gegevens zijn reeds voor een periode van zes maanden bewaard.

Vraag is onder andere of een nationale regeling, volgens welke ter bestrijding van zware criminaliteit alle verkeersgegevens gedurende een periode van zes maanden algemeen en ongedifferentieerd kunnen worden bewaard, verenigbaar is met het Unierecht?

Hof: Artikel 15, lid 11 van Richtlijn 2002/58/EG, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1 Handvest EU staat in de weg aan

– nationale wetgeving die, als preventieve maatregel, voorziet in de veralgemeende en ongedifferentieerde bewaring van verkeersgegevens en locatiegegevens, met het oog op de bestrijding van zware criminaliteit en het voorkomen van ernstige bedreigingen van de openbare veiligheid, zelfs als deze wetgeving deze veralgemeende en ongedifferentieerde bewaring beperkt tot een periode van zes maanden en voorziet in een aantal waarborgen op het gebied van bewaring van en toegang tot de betreffende gegevens;

– nationale wetgeving die niet op duidelijke en nauwkeurige wijze bepaalt dat de toegang tot opgeslagen gegevens beperkt is tot wat strikt noodzakelijk is om het doel van deze opslag te bereiken.

Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, Handvest EU, alsmede de artikelen 13 en 54 van Richtlijn (EU) 2016/680 staat in de weg aan nationale wetgeving die voorziet in toegang voor rechtmatig opgeslagen verkeersgegevens en locatiegegevens voor de nationale autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor strafrechtelijk onderzoek, zonder te garanderen dat de personen tot wie de gegevens zijn ingezien door die nationale autoriteiten worden geïnformeerd in de mate waarin het Unierecht voorziet, en zonder dat zij een rechtsmiddel hebben tegen onrechtmatige toegang tot deze gegevens.

Hof van Justitie 8 december 2022 (C-180/21), www.curia.europa.eu

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268431&pageIndex=0&doclang=NL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=354452>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens – Verordening (EU) 2016/679 – Artikelen 2, 4 en 6 – Toepasselijkheid van verordening 2016/679 – Begrip ‚gerechtvaardigd belang‘ – Begrip ‚taak van algemeen belang of taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag‘ – Richtlijn (EU) 2016/680 – Artikelen 1, 3, 4, 6 en 9 – Rechtmatigheid van verwerking van persoonsgegevens die zijn verzameld in het kader van een strafrechtelijk onderzoek – Verdere verwerking van gegevens over het vermoedelijke slachtoffer van een strafbaar feit met het oog op zijn inbeschuldigingstelling – Begrip ‚ander doel dan dat waarvoor de persoonsgegevens zijn verzameld‘ – Gegevens die worden gebruikt door het openbaar ministerie van een lidstaat om zich te verdedigen in een beroep wegens overheidsaansprakelijkheid

Samenvatting: Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Moet artikel 1, lid 1, van [richtlijn 2016/680] aldus worden uitgelegd dat de begrippen ‚de voorkoming, het onderzoek, de opsporing of de vervolging van strafbare feiten‘ bij de vermelding van de doelstellingen worden opgesomd als onderdelen van een algemene doelstelling?

2) a) Gelden de bepalingen van [de AVG] voor het openbaar ministerie van de Republiek Bulgarije wanneer informatie over een persoon die het openbaar ministerie, als ‚verwerkingsverantwoordelijke’ in de zin van artikel 3, punt 8, van [richtlijn 2016/680], in een over die persoon aangelegd dossier heeft verzameld om na te gaan of er aanwijzingen voor een strafbaar feit bestaan, is gebruikt in het kader van de gerechtelijke verdediging van het openbaar ministerie, doordat vermeld is dat het dossier werd aangelegd of doordat de inhoud van het dossier ter beschikking werd gesteld?

b) Zo ja: moet de in artikel 6, lid 1, eerste alinea, onder f), [AVG] gebezigde uitdrukking ‚gerechtvaardigde belangen’ aldus worden uitgelegd dat zij zich mede uitstrekt tot de volledige of gedeeltelijke openbaarmaking van informatie over een persoon die is verzameld in een dossier dat door het openbaar ministerie over die persoon is aangelegd met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing of de vervolging van strafbare feiten, wanneer deze openbaarmaking plaatsvindt met het oog op het verweer van de verwerkingsverantwoordelijke als partij in een civiele procedure, en is de instemming van de betrokkene uitgesloten?”

Het Hof verklaart voor recht:

1) Artikel 1, lid 1, van richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 2, en artikel 6, van deze richtlijn moet aldus worden uitgelegd dat:

een verwerking van persoonsgegevens een ander doel dient dan dat waarvoor die gegevens zijn verzameld, wanneer de gegevens zijn verzameld met het oog op het onderzoeken en opsporen van een strafbaar feit maar worden verwerkt met het oog op de vervolging van een persoon na het betrokken strafrechtelijke onderzoek, en dit los van het feit dat die persoon op het moment van die gegevensverzameling werd beschouwd als een slachtoffer, en dat een dergelijke verwerking is toegestaan op grond van artikel 4, lid 2, van die richtlijn, mits zij voldoet aan de in die bepaling gestelde voorwaarden.

2) Artikel 3, punt 8, en artikel 9, leden 1 en 2, van richtlijn 2016/680 alsook artikel 2, leden 1 en 2, van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) moeten aldus worden uitgelegd dat:

deze verordening van toepassing is op de verwerkingen van persoonsgegevens door het openbaar ministerie van een lidstaat met het oog op de uitoefening van zijn rechten van verdediging in het kader van een beroep wegens overheidsaansprakelijkheid, wanneer het openbaar ministerie de bevoegde rechter in kennis stelt van het bestaan van dossiers betreffende een natuurlijke persoon die partij is in dat beroep, welke dossiers zijn aangelegd

voor de in artikel 1, lid 1, van richtlijn 2016/680 genoemde doeleinden, en deze dossiers vervolgens aan die rechter toezendt.

3) Artikel 6, lid 1, van verordening 2016/679 moet aldus worden uitgelegd dat:

ingeval een beroep wegens overheidsaansprakelijkheid is gebaseerd op tekortkomingen van het openbaar ministerie in de uitoefening van zijn taken op strafrechtelijk gebied, dergelijke verwerkingen van persoonsgegevens als rechtmatig kunnen worden beschouwd indien zij noodzakelijk zijn voor de vervulling van een taak van algemeen belang in de zin van artikel 6, lid 1, eerste alinea, onder e), van deze verordening, namelijk de bescherming van de juridische en financiële belangen van de staat, waarmee het openbaar ministerie in het kader van die procedure krachtens het nationale recht is belast, mits die verwerkingen van persoonsgegevens voldoen aan alle toepasselijke voorschriften van die verordening.

Hof van Justitie 8 december 2022 (C-348/21), [www.curia.europa.eu](https://curia.europa.eu)

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268433&pageIndex=0&doclang=NL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=359586>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in strafzaken – Richtlijn (EU) 2016/343 – Versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn – Artikel 8, lid 1 – Recht van een beklaagde om bij de terechtzitting aanwezig te zijn – Artikel 47, tweede alinea, en artikel 48, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Recht op een eerlijk proces en rechten van de verdediging – Verhoor van getuigen à charge in afwezigheid van de beklaagde en zijn advocaat in de fase van het opsporingsonderzoek – Onmogelijkheid om de getuigen à charge te ondervragen in de gerechtelijke fase van deze procedure – Nationale regeling op grond waarvan een strafrechter zijn beslissing kan baseren op de eerdere verklaring van die getuigen

Samenvatting: Het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Is het verenigbaar met artikel 8, lid 1, en artikel 6, lid 1, gelezen in samenhang met de overwegingen 33 en 34 van richtlijn 2016/343 alsmede met artikel 47, tweede alinea, van het Handvest, wanneer een nationale wet bepaalt dat in de situatie waarin in de gerechtelijke fase van de strafprocedure verklaringen worden ingediend van getuigen die om objectieve redenen niet kunnen worden ondervraagd gehoord, welke getuigenverklaringen in de gerechtelijke fase van de strafprocedure zijn afgelegd – waarbij deze getuigen in laatstgenoemde fase enkel door de vervolgende instantie, zonder deelname van de verdediging maar wel ten overstaan van een rechter, zijn verhoord en de vervolgende instantie reeds in die fase de deelname van de verdediging aan dit verhoor mogelijk had kunnen maken, maar dit niet heeft gedaan –, het recht van de verdachte om bij zijn proces aanwezig te zijn gewaarborgd is en de openbare aanklager naar behoren voldoet aan zijn verplichting om de schuld van de beklaagde te bewijzen?”

Het Hof verklaart voor recht:

Artikel 8, lid 1, van richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn, gelezen in samenhang met artikel 47, tweede alinea, en artikel 48, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, moet aldus worden uitgelegd dat:

het in de weg staat aan de toepassing van een nationale regeling op grond waarvan een nationale rechter, wanneer het niet mogelijk is om in de gerechtelijke fase van een strafprocedure een getuige à charge te verhoren, zijn beslissing over schuld of onschuld van de beklaagde kan baseren op de verklaring die deze getuige in de loop van het opsporingsonderzoek heeft afgelegd tijdens een verhoor ten overstaan van een rechter, maar zonder dat de beklaagde of zijn advocaat daaraan heeft deelgenomen, tenzij er een gewichtige reden is om de niet-verschijning van de getuige in de gerechtelijke fase van de strafprocedure te rechtvaardigen, de verklaring van die getuige niet de enige of beslissende grondslag vormt voor de veroordeling van de beklaagde en er voldoende alternatieven bestaan om de problemen te ondervangen die deze persoon en zijn advocaat ondervinden als gevolg van de inaanmerkingneming van die verklaring.

Hof van Justitie 8 december 2022 (C-492/22), www.curia.europa.eu

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268441&pageIndex=0&doclang=NL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=62030>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Prejudiciële spoedprocedure – Justitiële samenwerking in strafzaken – Europees aanhoudingsbevel – Kaderbesluit 2002/584/JBZ – Artikel 6, lid 2 – Bepaling van de bevoegde rechterlijke autoriteiten – Beslissing tot uitstel van overlevering door een orgaan dat niet de hoedanigheid van uitvoerende rechterlijke autoriteit heeft – Artikel 23 – Verstrijken van de voor overlevering vastgestelde termijnen – Gevolgen – Artikel 12 en artikel 24, lid 1 – Voortzetting van de hechtenis van de gezochte persoon met het oog op strafvervolging in de uitvoerende lidstaat – Artikelen 6, 47 en 48 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Recht van de verdachte om tijdens zijn proces in persoon te verschijnen

Samenvatting: De Rechtbank Amsterdam vraagt het Hof of detentie met het oog op overlevering van een Pools onderdaan aan Polen, mag worden verlengd omdat de betrokkene in Nederland (voor andere feiten) wordt vervolgd en bij de terechtzitting aanwezig wil zijn.

Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Verzetten de artikelen 12 en 24, eerste lid, van [kaderbesluit 2002/584], gelezen in samenhang met artikel 6 van [het Handvest], zich ertegen dat een opgeëiste persoon, van wie de overlevering ter fine van tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf definitief is toegestaan maar is uitgesteld ,opdat betrokkene in de uitvoerende staat kan worden

vervolgd [...] wegens een ander feit dan het in het Europees aanhoudingsbevel bedoelde feit', gedurende die strafvervolging in hechtenis wordt gehouden ter uitvoering van dat Europees aanhoudingsbevel?

2) a) Is de beslissing om de in artikel 24, eerste lid, van [kaderbesluit 2002/584] bedoelde bevoegdheid tot uitstel van de overlevering toe te passen een beslissing over de tenuitvoerlegging van het [Europees aanhoudingsbevel], die op grond van artikel 6, tweede lid, van [kaderbesluit 2002/584], gelezen in samenhang met overweging 8 van dit kaderbesluit, moet worden genomen door de uitvoerende rechterlijke autoriteit?

b) Zo ja, heeft de omstandigheid dat die beslissing is genomen zonder tussenkomst door een uitvoerende rechterlijke autoriteit in de zin van artikel 6, tweede lid, van [kaderbesluit 2002/584] tot gevolg dat een opgeëiste persoon niet meer in hechtenis mag worden gehouden ter uitvoering van het tegen hem uitgevaardigde Europees aanhoudingsbevel?

3) a) Verzet artikel 24, eerste lid, van [kaderbesluit 2002/584], gelezen in samenhang met de artikelen 47 en 48 van [het Handvest], zich ertegen dat de overlevering van een opgeëiste persoon wordt uitgesteld met het oog op strafvervolging in de uitvoerende lidstaat om de enkele reden dat de opgeëiste persoon desgevraagd geen afstand wenst te doen van zijn aanwezigheidsrecht in die strafvervolging?

b) Zo ja, welke factoren moet de uitvoerende rechterlijke autoriteit dan betrekken bij haar beslissing over uitstel van de daadwerkelijke overlevering?"

Het Hof verklaart voor recht:

1) Artikel 24, lid 1, van kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten, zoals gewijzigd bij kaderbesluit 2009/299/JBZ van de Raad van 26 februari 2009, moet aldus worden uitgelegd dat:

de beslissing om de overlevering uit te stellen een beslissing over de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel vormt die krachtens artikel 6, lid 2, van dit kaderbesluit moet worden genomen door de uitvoerende rechterlijke autoriteit. Wanneer een dergelijke beslissing niet door die autoriteit is genomen en de in artikel 23, leden 2 tot en met 4, van dat kaderbesluit bedoelde termijnen zijn verstreken, moet de persoon waartegen het Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd op grond van artikel 23, lid 5, van dat kaderbesluit in vrijheid worden gesteld.

2) Artikel 12 en artikel 24, lid 1, van kaderbesluit 2002/584, zoals gewijzigd bij kaderbesluit 2009/299, gelezen in samenhang met artikel 6 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, moeten aldus worden uitgelegd dat:

zij er niet aan in de weg staan dat een persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd en wiens overlevering aan de autoriteiten van de uitvaardigende lidstaat is uitgesteld met het oog op een strafprocedure die in de uitvoerende lidstaat tegen hem is ingeleid, op basis van het Europees aanhoudingsbevel aldaar in hechtenis wordt gehouden gedurende de behandeling van de betrokken strafzaak.

3) Artikel 24, lid 1, van kaderbesluit 2002/584, zoals gewijzigd bij kaderbesluit 2009/299, gelezen in samenhang met artikel 47, tweede en derde alinea, en artikel 48, lid 2, van het Handvest van de grondrechten, moet aldus worden uitgelegd dat:

het zich er niet tegen verzet dat de overlevering van een persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, met het oog op een in de uitvoerende lidstaat tegen hem ingeleide strafprocedure wordt uitgesteld op de enkele grond dat die persoon geen afstand heeft gedaan van zijn recht om in persoon te verschijnen voor de rechterlijke instanties waarbij die procedure aanhangig is.

Hof van Justitie (Grote Kamer) 22 december 2022 (C-237/21), www.curia.europa.eu

Hyperlink:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268789&pageIndex=0&doclang=nl&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=41470>

Trefwoorden: Prejudiciële verwijzing – Burgerschap van de Europese Unie – Artikelen 18 en 21 VWEU – Verzoek van een derde land aan een lidstaat tot uitlevering van een Unieburger die onderdaan van een andere lidstaat is en in de eerste lidstaat gebruik heeft gemaakt van zijn recht van vrij verkeer – Verzoek tot tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf – Verbod van uitlevering dat alleen wordt toegepast wanneer het eigen onderdanen betreft – Beperking van het vrije verkeer – Rechtvaardiging op grond van de voorkoming van straffeloosheid – Evenredigheid

Samenvatting: het Hof werd verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Vereisen de beginselen die voortvloeien uit het arrest [Raugevicius] inzake de toepassing van de artikelen 18 en 21 VWEU, dat een op het [Europees Uitleveringsverdrag] gebaseerd verzoek van een derde land tot uitlevering van een burger van de Unie met het oog op de tenuitvoerlegging van een straf, ook dan moet worden afgewezen wanneer de aangezochte lidstaat in het licht van internationale verdragen verplicht is de burger van de Unie op grond van dat verdrag uit te leveren, omdat deze lidstaat het begrip ‚onderdaan‘ zoals bedoeld in artikel 6, lid 1, onder b), [van dat verdrag] aldus heeft gedefinieerd dat alleen de eigen onderdanen en niet ook andere burgers van de Unie daaronder vallen?”

Het Hof (Grote Kamer) verklaart voor recht:

De artikelen 18 en 21 VWEU moeten aldus worden uitgelegd dat

– zij een lidstaat waarvan het nationale recht alleen de uitlevering van eigen onderdanen aan landen buiten de Europese Unie verbiedt en voorziet in de mogelijkheid om de straf op zijn grondgebied ten uitvoer te leggen mits het derde land daarmee instemt, en waaraan door een derde land een verzoek tot uitlevering wordt gericht met het oog op de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf tegen een onderdaan van een andere lidstaat die permanent in de eerste lidstaat verblijft, ertoe verplichten om actief een dergelijke instemming te vragen van dat derde land dat om uitlevering verzoekt en daarbij alle

mechanismen voor samenwerking en wederzijdse bijstand op het gebied van het strafrecht aan te wenden waarover hij in het kader van zijn betrekkingen met dat derde land beschikt;

– indien een dergelijke instemming niet wordt verkregen, zij er niet aan in de weg staan dat de eerste lidstaat in dergelijke omstandigheden de Unieburger uitlevert overeenkomstig de verplichtingen die krachtens een internationale overeenkomst op die lidstaat rusten, mits de uitlevering geen afbreuk doet aan de door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie gewaarborgde rechten.

Persbericht: De uitlevering van een Unieburger aan een derde land om aldaar een straf te ondergaan kan gerechtvaardigd zijn om het risico van straffeloosheid te voorkomen.

Dit is met name het geval wanneer de aangezochte lidstaat krachtens het internationale recht verplicht is de betrokkene uit te leveren, en het derde land dat om uitlevering heeft verzocht er niet mee instemt dat de straf ten uitvoer wordt gelegd op het grondgebied van de aangezochte lidstaat.

<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2022-12/cp220214nl.pdf>

2.4. Hof van Cassatie

A. Beroepen tegen vonnissen en arresten van correctionele kamers

Hof van Cassatie 16 september 2020 (P.20.0143.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200916.2F.11/FR>

Trefwoorden: 1. Douane en accijnzen - Vervolging voor de strafrechter - Veroordeling tot betaling van ontdoken rechten - Moratoire interesten - Vertraging bij de uitoefening van de strafvordering - Vrijstelling van de moratoire interesten - Wettigheid

2. Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Regel van éénparigheid - Verzwaring van de strafrechtelijke veroordeling - Begrip - Veroordeling tot voorlegging van verbeurdverklaarde maar niet inbeslaggenomen goederen of tot betaling van de tegenwaarde ervan

3. Deelneming - Strafbare deelneming aan een collectief misdrijf - Begrip - Voorwaarden - Deelneming aan een gedeelte van de feiten die de strafbare handeling uitmaken

Samenvatting: 1. Artikel 311, § 1, AWDA staat de strafrechter niet toe om, wanneer hij vaststelt dat de vervolging vertraging heeft opgelopen, de accijnsschuld om die reden vrij te stellen van de wettelijke interest.

2. De veroordeling van de beklaagde tot voorlegging van verbeurdverklaarde maar niet inbeslaggenomen goederen of tot het betalen van de tegenwaarde ervan indien hij deze verplichting niet nakomt, valt niet onder artikel 211bis Wetboek van Strafvordering dat de regel van eenparigheid afkondigt die geldt in alle gevallen waar de strafrechtelijke

veroordeling in hoger beroep wordt verzwaard; een dergelijke veroordeling, alsook de daaruit voortvloeiende bijdrage in de schuld, is geen straf, maar het civielrechtelijk gevolg van de strafrechtelijke veroordeling tot verbeurdverklaring.

3. De deelneming aan een collectief misdrijf kan worden afgeleid uit de welbewuste medewerking die aan de hoofddader werd verleend bij de feiten die de strafbare handeling uitmaken, zelfs indien de mededader niet rechtstreeks aan elk van deze feiten heeft meegewerkt; wanneer de strafbare handelingen een geheel vormen, kan de deelneming aan een gedeelte ervan worden beschouwd als deelneming aan de gehele onderneming in hoofde van diegene die de doelstellingen ervan heeft onderschreven.

Hof van Cassatie 16 september 2020 (P.20.0738.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200916.2F.15/FR>

Trefwoorden: Strafvordering - Verjaring - Schorsing - Schorsingsgrond Covid-19 - Toepassingsgebied – Verjaring van de vordering tot herroeping van het probatieuitstel

Samenvatting: 1. Krachtens artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 3 van 9 april 2020 genomen met bijzondere machten houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus Covid-19, worden de verjaringstermijnen van de strafvordering voorzien voor de misdrijven van het Strafwetboek en voor de misdrijven van de bijzondere wetten geschorst voor een termijn gelijk aan de duur van de daarin bepaalde periode; vermits deze bepaling geen onderscheid maakt tussen de verschillende wijzen waarop de strafvordering wordt uitgeoefend, is de schorsingsgrond die zij invoert met name van toepassing op de verjaring van de vordering tot herroeping van het uitstel; deze vordering, die is gericht op de tenuitvoerlegging van de straf, maakt deel uit van de strafvordering (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 544.

Hof van Cassatie 7 oktober 2020 (P.19.0644.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201007.2F.1/NL>

Trefwoorden: Drukpers - Drukpersmisdrijf - Bevoegdheid van de jury - Vaststelling - Relevantie of maatschappelijk belang van de gepubliceerde gedachte of opinie - Beargumenteerd of uitgewerkt karakter van het strafbare geschrift - Bekendheid van de auteur

Samenvatting: Artikel 150 Grondwet stelt de bevoegdheid van de jury voor de permisdrijven niet afhankelijk van de relevantie of het maatschappelijk belang van de gepubliceerde gedachte of opinie, evenmin als van het min of meer beargumenteerde of uitgewerkte karakter van het strafbare geschrift of van de bekendheid van de auteur van dat geschrift (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 613.

Hof van Cassatie 7 oktober 2020 (P.20.0700.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201007.2F.8/NL>

Trefwoorden: 1. Vermoeden van onschuld en regel “in dubio, pro reo” - Beschuldigingen van het slachtoffer - Geen materieel bestanddeel - Ontkenningen van de beklaagde - Beginsel van de beoordelingsvrijheid van de feitenrechter – Gevolg

2. Straf - Rechtvaardiging - Redenen die verband houden met de persoonlijkheid van de beklaagde - Volgehouden ontkenningen van de beklaagde - Overtollige redenen - Recht van verdediging

Samenvatting: 1. Het vermoeden van onschuld en de regel volgens welke twijfel de beklaagde ten goede moet komen hebben niet tot gevolg dat de ontkenningen van laatstgenoemde, bij gebrek aan een materieel bestanddeel, noodzakelijkerwijs voorrang moeten krijgen op de beschuldigingen van het slachtoffer (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM, §§ 1 tot 7, in Pas. 2020, nr. 615.

2. De eerbiediging van het recht van verdediging verbiedt de rechter niet om gegevens betreffende de persoonlijkheid van de beklaagde in aanmerking te nemen, zoals ze uit het onderzoek van het dossier en uit het debat zijn gebleken (1); aldus is het de rechter niet verboden om, wanneer hij de keuze van de straf en de strafmaat regelmatig met redenen omkleedt en naar recht verantwoordt met redenen die de wijze waarop de beklaagde zich heeft verweerd niet afkeuren, te vermelden dat de ontkenningen van de beklaagde blijken te geven van zijn onvermogen om een diepgaande en eerlijke introspectie te verrichten, dat de eiser de zwaarste feiten blijft ontkennen en aldus blijkt geeft van weinig empathie voor de slachtoffers, dat de conformistische of geveinsde verklaringen die hij voor het hof van beroep heeft afgelegd, enkel wijzen op een onvolledig en niet-spontaan berouw, of nog dat hij tot op heden niet bereid schijnt te zijn de volledige verantwoordelijkheid voor zijn pedofiele handelingen te nemen (2). (1) Zie Cass. 8 oktober 2014, AR P.14.1127.F, AC 2014, nr. 585. (2) Zie andersluidende concl. “in hoofdzaak” OM, §§ 8 tot 12, op datum in Pas. 2020, nr. 615; Cass. 14 oktober 2020, AR P.20.0825.F (arrest niet gepubliceerd): “La référence marginale aux dénégations du prévenu à l'audience, fût-elle inappropriée, ne saurait conduire à devoir tenir pour inexistants l'ensemble des motifs résumés ci-dessus. Dirigé contre une considération surabondante de l'arrêt, le moyen est, en cette branche, dénué d'intérêt et, partant, irrecevable”.

Hof van Cassatie 21 oktober 2020 (P.19.1310.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201021.2F.6/NL>

Trefwoorden: 1. Verzoek tot wraking - Uitwerking - Schorsing van de verjaring van de strafvordering

2. Strafvordering – Verjaring – Stuiting - Berekening van de termijnen - Bepalingen van de Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering

3. Verdwenen of niet toegankelijk stuk - Gevolgen

Samenvatting: 1. Aangezien het verzoek tot wraking de behandeling schorst van de zaak die bij de rechter aanhangig is, vormt dat verzoek een wettelijk beletsel voor de uitoefening van de strafvordering; bijgevolg schorst het de verjaring van deze vordering; de omstandigheid dat de wrakingsprocedure nauw verbonden is met het recht om door een onafhankelijke en onpartijdige rechtbank te worden berecht, is in dit verband irrelevant (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 651.

2. In strafzaken valt de berekeningswijze van de verjaringstermijnen en, in voorkomend geval, van de termijnen van schorsing of stuiting van die verjaringstermijnen, onder de bepalingen van de Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering en niet onder artikel 52 Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 651.

3. Noch enige wettelijke bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verbiedt de rechter om uitspraak te doen op grond van een dossier waarvan bepaalde stukken ontbreken, mits hij met die verdwijning rekening houdt indien deze de vrije en volledige uitoefening van het recht van verdediging in feite blijkt te belemmeren (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 651.

Hof van Cassatie 27 oktober 2020 (P.20.0869.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201027.2N.7/NL>

Trefwoorden: Werking in de tijd en in de ruimte - Retroactieve werking mildere strafwet - Niet voor veiligheidsmaatregelen – Gevolg

Samenvatting: Het verbod voor de rechter om aan de beklaagde een zwaardere straf op te leggen dan deze ten tijde van het begaan van het strafbare feit van toepassing was, geldt enkel voor eigenlijke straffen; veiligheidsmaatregelen zijn daarentegen vanaf hun inwerkingtreding van toepassing op bestaande rechtstoestanden (1)(2). (1) Cass. 10 januari 2018, AR P.17.0827.F, AC 2018, nr. 22; Cass 27 april 2016, AR P.15.1468.F, AC 2016, nr. 286. (2) Het openbaar ministerie adviseerde cassatie met verwijzing, in zoverre een rijverbod werd uitgesproken; in zijn tweede middel voerde eiser een schending aan van artikel 38, § 6, eerste lid Wegverkeerswet; overeenkomstig de rechtspraak van het Hof (Cass. 26 mei 2020, AR P.20.0323.N) kon de beklaagde in onderhavig geval slechts aan de in artikel 38, § 6, Wegverkeerswet bedoelde strafverzwaring worden onderworpen wanneer hij voor de nieuwe overtreding wordt veroordeeld binnen de periode van 3 jaar na het vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, hetgeen niet het geval was; de aangehaalde rechtspraak is evenwel niet van toepassing op veiligheidsmaatregelen; de memorie van eiser doelde in hoofdzaak op de opgelegde proeven (veiligheidsmaatregel), maar vermeldde ook dat de strafverzwarende omstandigheid een invloed heeft op de

strafmaat van het rijverbod zelf; de memorie en het bestreden vonnis lieten volgens het openbaar ministerie 2 lezingen toe en in een gunstige lezing zou dit leiden tot cassatie.

Hof van Cassatie 27 oktober 2020 (P.20.0520.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201027.2N.2/NL>

Trefwoorden: 1. Misdrijven - Eenheid van opzet - Periode zonder nadere precisering - Aanvangsdatum van de verjaring - Gevolg

2. Adiëren van de strafrechter - Akte van aanhangigmaking - Kwalificatie van de feiten - Datum van de feiten - Verplichting van de rechter – Omvang

3. Akte van aanhangigmaking - Bepaling door de rechter - Draagwijdte

4. Adiëren van de strafrechter - Akte van aanhangigmaking - Gegevens van het onderzoek - Bepaling door de rechter - Wijze

Samenvatting: 1. Wanneer verscheidene misdrijven die de uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet, zich in de tijd situeren binnen een bepaalde periode zonder nadere precisering, houdt dit in dat de feiten die daarvan het voorwerp zijn, werden gepleegd op elk ogenblik binnen die periode, in welk geval de rechter om de aanvangsdatum van de verjaring te bepalen, het laatst gepleegde feit zo nauwkeurig mogelijk in de tijd dient te situeren; slechts indien de rechter vaststelt dat zulks onmogelijk is en dat geen precieze aanvangsdatum van de verjaringstermijn kan worden bepaald, kan hij de voor de beklaagde meest gunstige datum in aanmerking nemen (1). (1) Cass. 20 december 2016, AR P.16.0382.N, AC 2016, nr. 739.

2. In correctionele en politiezaken maakt de verwijzingsbeslissing van het onderzoeksgerecht of de dagvaarding om te verschijnen voor het vonnisgerecht niet de daarin vervatte kwalificatie bij het vonnisgerecht aanhangig, maar wel de feiten zoals ze blijken uit de stukken van het onderzoek en die aan de akte van aanhangigmaking ten grondslag liggen; die kwalificatie is voorlopig en het vonnisgerecht heeft de plicht om aan de feiten hun juiste omschrijving te geven en daartoe behoort ook het zo nauwkeurig mogelijk bepalen van de datum waarop of de periode waarin die feiten zouden hebben plaatsgevonden (1). (1) Cass. 21 november 2017, AR P.17.0180, AC 2017, nr. 666.

3. Het vonnisgerecht bepaalt aan de hand van de bewoordingen van de akte van aanhangigmaking welke feiten het voorwerp uitmaken van die akte en bij de beoordeling van de draagwijdte van de akte van aanhangigmaking moet dat gerecht bovendien de stukken betrekken waarnaar de in deze akte opgenomen telastlegging uitdrukkelijk verwijst (1); dit houdt echter niet in dat de rechter steeds door deze stukken gebonden is. (1) Cass. 21 november 2017, AR P.17.0180, AC 2017, nr. 666.

4. De gegevens opgeleverd door het onderzoek kunnen dienen om de bewoordingen van de akte van aanhangigmaking zo nodig uit te leggen en dit belet niet dat deze uitlegging de

aanpassing van de incriminatieperiode of de datum van de in die akte vermelde telastlegging kan vereisen; bijgevolg kan de rechter niet weigeren rekening te houden met de bijkomende gegevens die de partijen hem voorleggen om de feiten precies in tijd te situeren omdat die gegevens niet overeenstemmen met de in de akte van aanhangigmaking opgegeven incriminatieperiode of enkel blijken uit andere stukken dan deze waarnaar de akte van aanhangigmaking uitdrukkelijk verwijst.

Hof van Cassatie 27 oktober 2020 (P.20.0432.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201027.2N.1/NL>

Trefwoorden: 1. Gelijkheidsbeginsel - Onopzettelijke doding en onopzettelijke slagen en verwondingen - Verschil in rechtstoestand - Geen grond tot stellen van prejudiciële vraag - Gevolg

2. Gelijkheidsbeginsel - Bestrafing onopzettelijke doding - Verkeersongeval - Verantwoording voor verschil - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

Samenvatting: 1. De rechtstoestand van een persoon die door een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg de dood van een ander veroorzaakt valt niet te vergelijken met de rechtstoestand van een persoon die door een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg slechts slagen of verwondingen veroorzaakt; bijgevolg is er geen grond tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof.

2. Er is grond tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof, aangaande de eventuele schending door artikel 419 Strafwetboek van artikelen 10 en 11 G.W., doordat hij die wordt vervolgd wegens onopzettelijke doding slechts kan worden veroordeeld tot een maximumgevangenisstraf van twee jaar (artikel 419, eerste lid) en hij die wordt vervolgd wegens onopzettelijke doding in het kader van een verkeersongeval tot meer dan het dubbele, namelijk vijf jaar (artikel 419, tweede lid), terwijl de fout van beide personen eenzelfde onopzettelijk karakter heeft en aanleiding geeft tot eenzelfde gevolg, namelijk een overlijden, waarbij de tweede categorie bovendien een straf kan oplopen waardoor de strafuitvoering wordt beoordeeld door de strafuitvoeringsrechtbank terwijl dat niet het geval is voor de eerste categorie, en dat de omstandigheid dat het gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid kadert in een verkeersongeval geen redelijke verantwoording biedt voor dit onderscheid in bestrafing.

Hof van Cassatie 18 november 2020 (P.19.1316.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201118.2F.1/NL>

Trefwoorden: Beroepsschade - Verzekeringsovereenkomst voor verlies ten gevolge van arbeidsongeschiktheid - Uit de verzekeringsovereenkomst voortvloeiende stortingen - Invloed op de raming van de schade

Samenvatting: Voor de beoordeling van de beroepsschade van het slachtoffer van een verkeersongeval aan wie bedragen worden gestort ingevolge een verzekeringsovereenkomst voor verlies ten gevolge van arbeidsongeschiktheid, moet worden nagegaan of die stortingen een andere rechtsgrond hebben dan het misdrijf onopzettelijke slagen en verwondingen en of ze niet bedoeld zijn als vergoeding voor schade die het slachtoffer van het misdrijf heeft geleden (1). (1) Cass. 29 november 2006, AR P.06.0068.F, AC 2006, nr. 609.

Hof van Cassatie 18 november 2020 (P.20.0012.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201118.2F.4/NL>

Trefwoorden: 1. Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor de strafrechter - Voorwerp - Herstel van schade veroorzaakt door een misdrijf - Titularis van de vordering

2. Schade geleden ten gevolge van een misdrijf - Europese Unie - Uitvoerrestituties op landbouwproducten - Rechtspersonen die schuldig zijn verklaard aan actieve omkoping en schending van het beroepsgeheim - Schade geleden door de Commissie van de Europese Gemeenschappen - Onterecht betaalde restituties - Oorzakelijk verband met de misdrijven

Samenvatting: 1. De burgerlijke rechtsvordering die tezelfdertijd en voor dezelfde rechters kan worden ingesteld als de strafvordering wordt voor de strafrechter gebracht door eenieder die kan beweren persoonlijk te zijn benadeeld door het misdrijf waarop de strafvordering betrekking heeft, of door eenieder die kan bewijzen het slachtoffer van dat misdrijf te zijn geweest (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 710.

2. Het arrest dat oordeelt dat het bedrag van de onterecht betaalde uitvoerrestituties op landbouwproducten als zodanig geen schade vormt waarvan de Commissie de vergoeding zou kunnen vorderen door middel van een voor de strafrechter ingestelde burgerlijke rechtsvordering, aangezien zij op grond van de Europese reglementering over een eigen herstelmogelijkheid beschikt en dat de Commissie niet aantoonde dat de toekenning van de onterecht betaalde restituties, dankzij concurrentievervalsende misdrijven, op zich specifieke kosten voor de gemeenschapsbegroting heeft veroorzaakt, waarvoor zij over geen enkele eigen vergoedingswijze beschikt, sluit het bestaan van een oorzakelijk verband tussen de door de Commissie van de Europese Gemeenschappen ten voordele van de beklagde vennootschappen verrichte stortingen en de misdrijven actieve omkoping en schending van het beroepsgeheim, waaraan zij schuldig zijn verklaard, niet wettig uit (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 710.

Hof van Cassatie 25 november 2020 (P.20.0808.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201125.2F.5/NL>

Trefwoorden: Schade - Wijze van herstel van de schade - Beginsel - Herstel in natura - Begrip - Beslissing om dit niet te bevelen - Beoordelingsbevoegdheid van de rechter - Omvang

Samenvatting: Het herstel van de schade in natura, dat wordt omschreven als de toekenning van een niet-geldelijk equivalent voor het gederfde belang, is de normale wijze van herstel van de schade; de rechter is bijgevolg verplicht het herstel van de schade in natura te bevelen wanneer het slachtoffer dit vordert en die wijze van vergoeding bovendien mogelijk is en geen rechtsmisbruik uitmaakt (1). (1) Zie Cass. 3 april 2017, AR S.16.0039.N, AC 2017, nr. 240, en de verwijzingen in de voetnoten; Cass. 5 mei 2011, AR C.10.0496.F, AC 2011, nr. 299, met concl. van advocaat-generaal HENKES op datum in Pas.; H. DE PAGE en P. VAN OMMESLAGHE, *Traité de droit civil belge - T. II. Les Obligations - Vol. 2. Sources des obligations (2ème partie)*, Bruylant, 2013, nrs. 1120-1121. Het OM heeft van zijn kant geconcludeerd dat het middel niet ontvankelijk was omdat het beroepen vonnis reeds het herstel van de schade in natura had bevolen en dat het middel, dat geen verband houdt met de openbare orde, opkomt tegen een beslissing van het arrest die overeenstemt met de beslissing van de eerste rechter, welke de eiser niet – zelfs niet in ondergeschikte orde – heeft bekritiseerd voor het hof van beroep. (M.N.B.)

Hof van Cassatie 25 november 2020 (P.20.0670.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201125.2F.1/NL>

Trefwoorden: 1. Aansprakelijkheid buiten overeenkomst – Indeplaatsstelling - Rechtsvordering van de benadeelde tegen de aansprakelijke - Indeplaatsstelling van de verzekeraar van de benadeelde - Verjaring - Toepasselijke bepaling

2. Cassatieberoep - Verlenging tot een maand bepaald in artikel 1, KB nr. 2 van 9 april 2020 "Covid" - Toepassing - Cassatieberoepen in strafzaken die enkel betrekking hebben op de burgerlijke belangen

Samenvatting: 1. Artikel 89, §§ 4 en 5, Wet Verzekeringen 2014 (1) betreft de stuiting (2) van de verjaring van de rechtsvordering die voortvloeit uit het eigen recht van de benadeelde tegen de verzekeraar van de aansprakelijke; die bepalingen zijn dus niet van toepassing op de burgerlijke partij die niet optreedt krachtens een eigen recht ontstaan uit de verzekeringsovereenkomst tussen de beklagde en zijn WAM-verzekeraar, maar op grond van de indeplaatsstelling doordat hij, in uitvoering van zijn contractuele verplichtingen, zijn verzekerde, eigenaar van het vernielde voertuig, heeft vergoed; de rechtsvordering die hij instelt op grond van artikel 1382 oud Burgerlijk Wetboek, is onderhevig aan de verjaring bepaald in artikel 2262bis van dat wetboek (3). (1) Ter vervanging van oud artikel 35, § 3bis en § 4, Wet Landverzekeringsovereenkomst, opgeheven door artikel 367 Wet Verzekeringen 2014, in werking getreden op 1 november 2014. (2) En de schorsing. (3) Zie Cass. 21 oktober 1965, Pas. 1966, 240, en de noot ondertekend P.M. In deze zaak heeft de eiseres, een verzekeringsonderneming, de schade van haar verzekerde, leasingnemer van het voertuig dat op 29 november 2009 werd aangereden door de verweerster, de beklagde, vergoed door aan de eigenaar van dat vernielde voertuig een geldsom te storten. De eiseres voerde aan dat zij zich in haar conclusie in hoger beroep had beroepen op de omstandigheid dat zij reeds op 17 december 2009 contact zou hebben opgenomen met de verzekeraar van de verweerster. De verzekeraar van de verweerster, derde-aansprakelijke, is hierdoor echter nog niet in de zaak gebracht. Met andere woorden, zoals zowel het bestreden vonnis als de

eiseres zelf vaststelden, “vloeit de rechtsvordering [van de eiseres] niet voort uit de verzekeringsovereenkomst” die is gesloten door de aansprakelijke derde, maar werd ze ingesteld op grond van artikel 1382 Burgerlijk Wetboek. Artikel 89, § 4 en § 5, is echter uitsluitend van toepassing op de rechtsvordering van de benadeelde – of van de partij die in zijn rechten is getreden, ongeacht of dit al dan niet de verzekeraar is – tegen de verzekeraar van de aansprakelijke derde, en niet tegen laatstgenoemde. (M.N.B.)

2. De verlenging van rechtswege tot één maand van de termijnen bepaald in artikel 1, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken is van toepassing op de cassatieberoepen in strafzaken die enkel betrekking hebben op de burgerlijke belangen (1). (impliciete oplossing). (1) BS 9 april 2020; zie verslag aan de Koning; D. CHEVALIER e.a., "La procédure civile en période de Covid-19, commentaires et analyses de l'arrêté royal n° 2 du 9 avril 2020", JT, 2020, p. 330-338. Hoewel het cassatieberoep, dat enkel de burgerlijke belangen betreft, werd ingesteld op woensdag 22 april 2020, dus de dag na het verstrijken van de termijn van 15 dagen bepaald in artikel 423 Wetboek van Strafvordering, is het dus wegens die verlenging toch ontvankelijk. Die termijn is immers verstreken in de periode vastgesteld in artikel 1 van het voormelde koninklijk besluit nr. 2 (namelijk “vanaf de datum van de bekendmaking van dit besluit tot en met 3 mei 2020”).

Hof van Cassatie 25 november 2020 (P.20.0760.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201125.2F.4/NL>

Trefwoorden: Laattijdig hoger beroep - Aangevoerde fout van de advocaat - Aangevoerde overmacht niet met redenen omkleed - Invloed

Samenvatting: Wanneer de appellant, ter rechtvaardiging van de ontvankelijkheid van zijn laattijdig hoger beroep, voor het gerecht in hoger beroep aanvoert dat hij zijn vorige raadsman had opgedragen hoger beroep in te stellen, dat deze een fout heeft begaan door zijn opdracht niet na te komen, dat die tekortkoming hem pas na het verstrijken van de wettelijke termijn ter kennis is gebracht en hij onmiddellijk alles in het werk heeft gesteld om de procedure te regulariseren, maar niet de omstandigheden verduidelijkt waarin zijn raadsman geen hoger beroep heeft ingesteld binnen de wettelijke termijn, kan het hof van beroep dat verweer afwijzen op grond dat de dwaling of de nalatigheid van de advocaat geen overmacht uitmaakt.

Noot: Dwaling of nalatigheid van de advocaat levert in de regel geen overmacht op die de ontvankelijkheid van een laattijdig hoger beroep rechtvaardigt (zie Cass. 11 maart 2020, AR P.20.0211.F, AC 2020, nr. 184, en de noot ondertekend M.N.B., met name wat betreft de verschillende behandeling van de dwaling van de gerechtsdeurwaarder die wordt belast met de opmaak van het exploit van verzet tegen een burgerrechtelijke veroordeling en de betekening van dat exploit aan de partijen waartegen de voorziening is gericht; Cass. 12 februari 2013, AR 12.0685.N, AC 2013, nr. 98; Cass. 3 mei 2011, AR P.10.1865.N, AC 2011, nr. 292, § 8, met concl. van eerste advocaat-generaal DE SWAEF; Cass. 27 april 2010, AR

P.09.1847.N, AC 2010, nr. 285;Cass. 8 april 2009, AR P.08.1907.F, AC 2009, nr. 248, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.). Het Hof heeft evenwel aangenomen dat een dergelijke overmacht kan voortvloeien uit omstandigheden die de gemandateerde advocaat hebben belet erop toe te zien dat het cassatieberoep zou worden ingesteld binnen de wettelijke termijn, met name wanneer hij lijdt aan ernstige gezondheidsproblemen die gestaafd worden met een medisch getuigschrift dat wijst op een arbeidsongeschiktheid gedurende een periode die de laatste dag van de wettelijke termijn omvat, alsook de daaropvolgende werkdag waarop het cassatieberoep werd ingesteld (Cass. 21 november 2018, AR P.18.0898.F, arrest niet gepubliceerd, impliciete oplossing conform de uitdrukkelijke mondelinge conclusie van het OM). (M.N.B.)

Hof van Cassatie 16 december 2020 (P.20.0818.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201216.2F.7/NL>

Trefwoorden: 1. Bewijsvoering - Directe telefoontap - Irrelevant geachte opgenomen gesprekken - Raadpleging wegens technisch defect onmogelijk - Gevolg – In aanmerkingneming van de relevant geachte en overgeschreven gesprekken - Recht op een eerlijk proces

2. Onregelmatigheid van een bewijselement - Gevolg - Niet-ontvankelijkheid van de vervolging

3. Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Begrip - Onregelmatigheid of nietigheid van een onderzoekshandeling - Gevolg

4. Bewijswaarde van een bewijsstuk - Onaantastbare beoordeling van de rechter - Grens

Samenvatting: 1. De omstandigheid dat opgenomen mededelingen of gegevens die niet relevant zijn geacht, niet meer door de verdediging kunnen worden geraadpleegd of overgeschreven, belet de feitenrechter niet om bij de beoordeling van de schuld van de beklaagde de mededelingen in aanmerking te nemen die, na door de onderzoeksrechter als relevant te zijn beoordeeld, in een proces-verbaal zijn overgeschreven en opgenomen, mits de betrouwbaarheid ervan niet wordt aangetast en het gebruik ervan in dergelijke omstandigheden niet strijdig is met het recht op een eerlijk proces (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 781.

2. Uit artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering volgt dat de onregelmatigheid van een bewijsstuk niet leidt tot de niet-ontvankelijkheid van de vervolging maar, wanneer die onregelmatigheid naar recht wordt vastgesteld door de feitenrechter, tot het weren van het onrechtmatige bewijs.

3. De niet-ontvankelijkheid van de strafvordering of van de uitoefening ervan vormt de sanctie van omstandigheden waarin de strafvervolging niet kan worden ingeleid of voortgezet met eerbiediging van het recht op een eerlijk proces; de niet-ontvankelijkheid van die strafvordering valt dus niet samen met de onregelmatigheid of de nietigheid van de

handeling die tijdens de uitoefening ervan is verricht of daartoe aanleiding heeft gegeven, aangezien de feitenrechter in feite de gevolgen beoordeelt van de door hem vastgestelde onregelmatigheden op de wijze waarop het recht van de beklaagde op een eerlijk proces nog, of niet meer, kan worden uitgeoefend (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 781.

4. In strafzaken beoordeelt de rechter op onaantastbare wijze de bewijswaarde van de hem voorgelegde en aan de tegenspraak van de partijen onderworpen bewijselementen, mits het recht op een eerlijk proces niet wordt miskend (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 781.

Hof van Cassatie 16 februari 2021 (P.20.1097.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210216.2N.5/NL>

Trefwoorden: Strafzaken - Vrijwillige of gedwongen tussenkomst - Onderling afgesloten beheersovereenkomst - Ontvankelijkheid - Voorwaarde

Samenvatting: De artikelen 15 en 813 Gerechtelijk Wetboek zijn in de regel niet van toepassing voor de strafrechter.

In strafzaken is de vrijwillige of gedwongen tussenkomst van een derde voor de strafrechter alleen ontvankelijk op voorwaarde dat een bijzondere wet zulks uitdrukkelijk bepaalt of dat de wet de strafrechter uitzonderlijk bevoegd maakt om een veroordeling, sanctie of enige andere maatregel tegen een derde uit te spreken (1); uit geen enkele wetsbepaling volgt dat een tussenkomst in strafzaken mogelijk is op basis van een onderling afgesloten beheersovereenkomst. (1) Cass. 14 december 2010, AR P.10.622.N, AC 2010, nr. 740.

Hof van Cassatie 16 februari 2021 (P.20.1040.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210216.2N.6/NL>

Trefwoorden: Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Artikel 2.1 - Vereiste van dubbele aanleg - Bijkomend onderzoek tijdens de procedure in hoger beroep - Invloed

Samenvatting: Artikel 2.1. Zevende Aanvullend Protocol EVRM verbiedt niet dat tijdens de procedure in hoger beroep bijkomend onderzoek wordt gevoerd en dat het openbaar ministerie, net als elke andere partij, in hoger beroep aanvullende stukken bijbrengt betreffende de strafrechtelijke aansprakelijkheid van een beklaagde; uit de omstandigheid dat tijdens de behandeling in hoger beroep van een strafzaak bijkomend onderzoek is gevoerd en nieuwe stukken worden overgelegd kan geen schending van artikel 6.1 of 6.3 EVRM of een miskening van het recht van verdediging worden afgeleid.

Hof van Cassatie 19 april 2022 (P.21.1232.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220419.2N.11/NL>

Trefwoorden: 1. Verordeningen EU 1408/71 en 883/2004 - Werknemers - Buitenlandse werknemers met een A1-attest - Coördinatie van de sociale zekerheid - Dimona-aangifteplicht - Naleving van arbeidsvoorwaarden – Draagwijdte

2. Werknemers - Dimona-aangifteplicht - Plicht tot het bijhouden van sociale documenten - Personeelsregister - Controle op de tewerkstelling en arbeidsreglementering - Draagwijdte

3. Werknemers - Dimona-aangifteplicht - Aansluiting van de werknemer bij de sociale zekerheid - Arbeidsvoorwaarden en omstandigheden - Controle - Doelstellingen

4. Legaliteitsbeginsel - Strafzaken - Wijziging van de misdrijfomschrijving van na het plegen van het misdrijf - Strafbaarheid van de gedraging onder de nieuwe wet - Voorwaarden

5. Tewerkstelling van Bulgaarse werknemers zonder arbeidskaart vóór 1 januari 2014 - Vrijstelling van de arbeidskaart na 1 januari 2014 - Ongewijzigde strafbaarstelling - Legaliteitsbeginsel - Voorwaarden

6. Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen - Voorwaarden

7. Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat tijdens het verhoor - Criteria vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling

8. Vooronderzoek - Verhoor van verdachten en getuigen - Bijstand van een beëdigde tolk tijdens het verhoor door een sociaal inspecteur vóór 1 december 2016 - Aflegging van de eed van artikel 2 Decreet 20 juli 1831 voor de vrederechter - Gevolg

9. Vooronderzoek - Verhoor van verdachten of getuigen met bijstand van een beëdigde tolk door een opsporingsambtenaar - Verschil met het verhoor van een beklagde of beschuldigde op de openbare terechtzetting met bijstand van een beëdigde tolk - Betwistingen over de onpartijdigheid van de tolk en de kwaliteit van de vertolking - Gevolg

Samenvatting: 1. Uit het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie in de zaak C-17/19 (Bouyges travaux publics, Elco construct Bucurest, Welbond armatures) van 14 mei 2020 volgt dat moet worden onderzocht of de Belgische regelgever met de Dimona-aangifteplicht enkel een socialezekerheidsrechtelijke doelstelling heeft dan wel of hij daarnaast ook beoogt de doeltreffendheid van de door de bevoegde nationale autoriteiten uitgevoerde controles te waarborgen om ervoor te zorgen dat de in het arbeidsrecht vastgestelde arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden worden nageleefd (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

2. Artikel 4 KB Dimona van 5 november 2002 verplicht de werkgever aan de instelling die belast is met de inning van de socialezekerheidsbijdragen een aantal gegevens mee te delen betreffende de werkgever, de werknemer en zijn tewerkstelling en geeft uitlegging aan

artikel 38 Wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels; die regeling heeft in elk geval tot doel te waarborgen dat de betrokken werknemers bij een van de takken van het socialezekerheidsstelsel zijn aangesloten en dus de naleving van de wetgeving ter zake te verzekeren; de Sociale documentenwet verplicht de werkgever bepaalde sociale documenten bij te houden; die wet beperkt de controledoelstelling van die documenten niet tot specifieke sociale wetten; bijgevolg is het personeelsregister dat met deze wet wordt verplicht gesteld, bedoeld om zowel de toepassing van de sociale wetten betreffende de sociale zekerheid als die betreffende het arbeidsrecht met inbegrip van de arbeidsreglementering te controleren (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

3. Uit de artikel 4, § 1, 1., en 4, § 1bis Sociale Documentenwet en art. 3, § 1 KB van 8 augustus 1980 betreffende het bijhouden van sociale documenten volgt dat de Dimona-aangifteplicht het bijhouden van een personeelsregister vervangt; daaruit moet worden afgeleid dat de regelgever met de invoering van de Dimona-aangifteplicht niet uitsluitend beoogt te verzekeren dat de betrokken werknemers zouden zijn aangesloten bij een sociaalzekerheidsstelsel en de naleving van de ter zake geldende regelgeving, maar daarnaast en dus bijkomend ook als doel heeft de doeltreffendheid te waarborgen van de door de bevoegde nationale autoriteiten uitgevoerde controles betreffende de in het arbeidsrecht vastgestelde arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

4. Uit het legaliteitsbeginsel zoals het is verwoord in artikel 7.1 EVRM, artikel 15.1 IVBPR en artikel 2 Strafwetboek volgt dat indien de wetgever een misdrijfomschrijving heeft gewijzigd na het plegen van het misdrijf, de rechter een beklaagde in beginsel slechts schuldig kan verklaren indien hij vaststelt dat dit misdrijf strafbaar is zowel onder de oude als onder de nieuwe wet (1). (1) Zie gelijkkluidende concl. OM.

5. Volgens artikel 4, § 1, eerste lid, Buitenlandse Arbeidskrachtenwet 1999 moet de werkgever die een buitenlandse werknemer wenst tewerk te stellen vooraf een arbeidsvergunning hebben verkregen van de bevoegde overheid; volgens artikel 5 van dezelfde wet moet, om arbeid te verrichten, de buitenlandse werknemer vooraf een arbeidskaart hebben verkregen van de bevoegde overheid, hij mag deze arbeid enkel verrichten binnen de perken van deze arbeidskaart; volgens artikel 6 van dezelfde wet is de in artikel 5 bedoelde arbeidskaart niet vereist wanneer de werkgever één der volgende documenten heeft verkregen: 1° een gemeenschappelijke arbeidsvergunning zoals bepaald in artikel 4, § 3; 2° een voorlopige arbeidsvergunning zoals bepaald in artikel 4, § 4; de tewerkstelling van een werknemer zonder te voldoen aan de verplichtingen van de Buitenlandse Arbeidskrachtenwet 1999 is aldus steeds strafbaar gebleven; volgens artikel 2, 1°, Buitenlandse Arbeidskrachtenwet 1999 moet voor de toepassing van deze wet worden verstaan onder buitenlandse onderdanen en werknemers: de onderdanen en werknemers die niet de Belgische nationaliteit bezitten; volgens artikel 2, 1°, koninklijk besluit van 9 juni 1999 houdende uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, zoals toepasselijk tijdens de incriminatieperiode, zijn de onderdanen van de Europese Economische Ruimte vrijgesteld van de verplichting tot het verkrijgen van een arbeidskaart; volgens artikel 38ter van hetzelfde koninklijk besluit zoals toepasselijk tijdens de incriminatieperiode waren de vrijstellingen bedoeld bij artikelen 2, 1°,

in de regel niet van toepassing op de onderdanen van onder meer de Republiek Bulgarije; vanaf de opheffing van deze overgangsmaatregel is voor de tewerkstelling van Bulgaarse onderdanen niet langer een arbeidskaart en arbeidsvergunning vereist; uit de omstandigheid dat een onderdaan van een ander land tot 31 december 2013 in bezit diende te zijn van een arbeidskaart en de werkgever van een arbeidsvergunning om in België te worden tewerkgesteld, maar vanaf dan een vrijstelling geldt, volgt niet dat de bedoelde feiten na 31 december 2013 niet langer strafbaar zijn (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

6. Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 en 6.3.c EVRM en uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in het bijzonder met het arrest *Beuze t/ België* van 9 november 2018 vereist dat aan een verdachte bijstand van een advocaat wordt verleend tijdens zijn verhoor door opsporingsambtenaren; het recht van toegang tot het verhoren houdt in dat de advocaat tijdens het vooronderzoek bij de verhoren fysiek mag aanwezig zijn, wat moet toelaten een effectieve en concrete bijstand te verlenen en erop toe te zien dat het recht van verdediging niet wordt miskend; dit recht van toegang tot de advocaat kan een verdachte enkel worden ontzegd indien daartoe dwingende redenen zijn; dat zal slechts uitzonderlijk het geval zijn, die redenen hebben noodzakelijk een tijdelijk karakter en ze kunnen slechts worden aangenomen op grond van een specifieke beoordeling van de omstandigheden van de zaak, zoals de dringende noodzaak om in een bepaalde zaak een ernstige aantasting van het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit te voorkomen; een beperking van het recht op toegang op een wettelijke en dus algemene, verplichte en systematische basis vormt als dusdanig geen dwingende reden (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

7. Een beperking van het recht van toegang tot de advocaat leidt evenwel bij afwezigheid van dwingende redenen niet automatisch tot een schending van artikel 6 EVRM; het staat aan de rechter te onderzoeken of in het licht van de omstandigheden van de zaak de beperking van het recht van toegang tot de raadsman de eerlijkheid van het proces in zijn geheel beschouwd al dan niet onherstelbaar heeft aangetast; bij die beoordeling kan onder meer rekening worden gehouden met de volgende elementen, voor zover die van toepassing zijn op de te beoordelen zaak: de bijzondere kwetsbaarheid van de verdachte in het licht van bijvoorbeeld zijn leeftijd of geestelijke mogelijkheden, de wettelijke regeling van het vooronderzoek en de toelaatbaarheid van de bewijzen, de mogelijkheid voor de betrokkene om de authenticiteit van het verzamelde bewijs te betwisten en zich te verzetten tegen het gebruik ervan, de kwaliteit van het bewijs en het al dan niet bestaan van twijfel over hun betrouwbaarheid en de juistheid in het licht van de omstandigheden waarin ze werden verkregen, de aard van de onwettigheid waarmee het bewijs desgevallend werd verkregen en de aard van een eventuele verdragsrechtelijke schending, de aard van verklaringen en het gegeven of ze dadelijk werden ingetrokken of verbeterd, het gebruik van de bewijzen en in het bijzonder of die een overwegend of belangrijk deel van de bewijslast uitmaken waarop de veroordeling is gesteund, alsook het belang van de andere dossier-elementen, het belang dat het onderzoek van het misdrijf en de bestraffing van de dader heeft voor de publieke opinie en het bestaan in het interne recht van andere procedurele garanties (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

8. Uit artikel 192 Grondwet, artikel 601, 1° Gerechtelijk Wetboek, artikel 2 Decreet 20 juli 1831, artikel 31 Taalwet Gerechtszaken, artikel 62 Sociaal Strafwetboek en artikel 47bis, § 1,

5 Wetboek van Strafvordering volgt dat behoudens afwijkende regeling alle burgers die met een openbare dienst worden belast de door artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831 bedoelde eed moeten afleggen en dat dit ook het geval was voor een tolk die in gerechtszaken een vertaal- of vertolkingsopdracht uitvoert, tenzij hij op de rechtszitting zelf wordt beëdigd (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

9. De rechtstoestand waarin een persoon die met behulp van een beëdigd tolk door een opsporingsambtenaar wordt verhoord tijdens een gerechtelijk- of opsporingsonderzoek valt niet te vergelijken met de rechtstoestand van een beklaagde of een beschuldigde die met behulp van een beëdigd tolk wordt verhoord door de rechter op een rechtszitting, gebeurlijk in aanwezigheid van een rechtsprekende jury; in het eerste geval kunnen na het verhoor betwistingen over de onpartijdigheid van de tolk en de kwaliteit van de vertolking worden voorgelegd aan het onderzoeks- of het vonnisgerecht, in het tweede geval gebeurt de vertolking in aanwezigheid van het rechtscollege dat dadelijk over eventuele betwistingen te oordelen heeft (1) (2) (3). (1) Zie gelijklopende concl. OM. (2) Art. 282 Wetboek van Strafvordering, in de versie van vóór de wijziging bij art. 4 Wet 10 april 2014. (3) Art. 332 Wetboek van Strafvordering, in de versie van vóór de wijziging bij art. 148 Wet 21 december 2009.

Hof van Cassatie 15 november 2022 (P.22.0745.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.1/NL>

Trefwoorden: Informatie van een inlichtingendienst – Niet gebruikt als bewijs – Beklaagde moet aannemelijk maken dat de herkomst ervan onregelmatig is of zou kunnen zijn

Samenvatting: Informatie van een inlichtingendienst die enkel in aanmerking wordt genomen als inlichting die toelaat een onderzoek te openen of het in een bepaalde richting te oriënteren en vervolgens op autonome wijze bewijzen te verzamelen, vormt als dusdanig geen bewijs van een misdrijf en is dan ook niet onderworpen aan de vereisten waaraan bewijs moet voldoen. Aldus moet de herkomst van dergelijke informatie niet noodzakelijk worden verduidelijkt en kan de beklaagde, om die informatie uit het debat te doen weren, niet volstaan met de aanvoering dat de herkomst ervan onregelmatig is of zou kunnen zijn, maar moet hij dat enigszins aannemelijk maken. Daarvoor moet de beklaagde niet eerst kennis van die herkomst hebben. Noch het feit dat op basis van de informatie een gerechtelijk onderzoek wordt gevorderd in het kader waarvan privacygevoelige onderzoeksmaatregelen worden bevolen, noch de mogelijkheid dat de informatie afkomstig is van een buitenlandse inlichtingendienst is, doen daaraan afbreuk.

In zoverre het middel uitgaat van een andere rechtsopvatting, faalt het naar recht.

Het arrest (p. 29-33) vermeldt dat de nota's van de VSSE enkel inlichtingen betreffen die niet worden gebruikt als bewijs tegen de beklaagden en dat er geen onregelmatige herkomst van de in die nota's vermelde inlichtingen aannemelijk wordt gemaakt. Voor het overige oordeelt het arrest in dezelfde zin als voormeld. Aldus is de beslissing dat de strafvordering ontvankelijk is en dat de strafvervolgning in haar geheel beschouwd eerlijk is verlopen, naar recht verantwoord.

Hof van Cassatie 22 november 2022 (P.22.0383.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221122.2N.6/NL>

Trefwoorden: Stedenbouw en ruimtelijke ordening - Wet motivering bestuurshandelingen - Beslissing tot seponering door het OM

Samenvatting: De Wet Motivering Bestuurshandelingen is niet van toepassing op de beslissing van het openbaar ministerie om over te gaan tot seponering zoals bedoeld in artikel 28quater Wetboek van Strafvordering, noch op de beslissing van het openbaar ministerie om, al dan niet na een eerdere seponering, de strafvordering in te stellen. De beslissing over het instellen van de strafvordering is immers geen bestuurshandeling zoals bedoeld in artikel 1 Wet Motivering Bestuurshandelingen.

Overeenkomstig artikel 28quater, eerste lid, Wetboek van Strafvordering oordeelt de procureur des Konings over de opportuniteit van de vervolging. Het komt de strafrechter niet toe de bij hem aanhangig gemaakte strafvervolging op haar opportuniteit te toetsen.

De beslissing van het openbaar ministerie tot seponering is uit haar aard niet bindend en belet het openbaar ministerie niet om hierop terug te komen en alsnog de strafvordering in te stellen. Geen enkele grondwettelijke of wettelijke bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verplicht het openbaar ministerie dat na een beslissing tot seponering hierop terugkomt en beslist de strafvordering in te stellen, de redenen van die laatste beslissing te vermelden. De omstandigheid dat artikel 28quater, eerste lid, Wetboek van Strafvordering de procureur des Konings verplicht de redenen op te geven van de beslissing tot seponering, doet hieraan geen afbreuk.

Hof van Cassatie 22 november 2022 (P.22.0989.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221122.2N.12/NL>

Trefwoorden: Recht op een eerlijk proces - Belastende verklaring tijdens het vooronderzoek

Samenvatting: Artikel 6.1 en 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vereist dat om een belastende verklaring van een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon als bewijs in aanmerking te nemen, zonder dat de beklaagde de gelegenheid had die persoon als getuige op de rechtszitting te ondervragen, de rechter nagaat of:

(i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige, dit wil zeggen feitelijke of juridische gronden die de afwezigheid van de getuige op de rechtszitting kunnen verantwoorden;

(ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, waarbij onder doorslaggevend wordt verstaan bewijs dat dermate belangrijk is dat het aannemelijk is dat dit het resultaat van de zaak heeft bepaald;

(iii) er voor het niet kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen. Dergelijke compenserende factoren

kunnen onder meer bestaan in het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen.

In de regel zal de rechter de impact op het eerlijk proces van het niet-horen op de rechtszitting van een getuige à charge beoordelen aan de hand van de drie voormelde criteria en in de vermelde volgorde. Daarbij dient evenwel niet elk criterium of elke reden die de rechter bij de invulling van een criterium vermeldt, even draagkrachtig te zijn. De criteria en de daarbij vermelde redenen kunnen elkaar immers versterken, vervolledigen of verduidelijken en moeten zodoende steeds in hun onderling verband worden gelezen.

Het staat aan de rechter om, rekening houdend met de aldus gepreciseerde criteria, te oordelen of door het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een voor de beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, diens recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd, met inbegrip van zijn recht van verdediging, wordt miskend. De rechter moet zijn beslissing steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst.

Het Hof onderzoekt of de rechter die een verzoek tot het horen van een getuige à charge op de rechtszitting heeft afgewezen, de vermelde criteria juist heeft toegepast en of de redenen die de rechter heeft vermeld om de getuige niet te horen in overeenstemming zijn met de overige redenen van zijn beslissing.

De redenen die het arrest aanneemt ter afwijzing van het verzoek van de eiser I tot het horen op de rechtszitting onder eed van E.A. als getuige à charge (p. 16-19) kunnen noch afzonderlijk noch samen genomen die beslissing naar recht verantwoorden:

- niettegenstaande het arrest oordeelt dat de belastende verklaringen van E.A. geen doorslaggevend element vormen waarop de schuldigverklaring van de eiser I is gesteund, geeft het wel aan dat die verklaringen de start voor het gerechtelijk onderzoek hebben gegeven en dat de schuldigverklaring van de eiser I eveneens blijkt uit andere bewijselementen zoals de camerabeelden en het geanalyseerde telefonieverkeer. Daarmee oordeelt het arrest weliswaar dat er ook andere bewijzen zijn waarop de schuldigverklaring van de eiser I is gesteund, maar verwijst het ook uitdrukkelijk naar de bedoelde verklaringen van E.A. Aldus duidt het arrest niet aan dat de verklaringen van E.A. dermate onbelangrijk zijn dat deze het resultaat van de zaak niet hebben beïnvloed en moet worden aangenomen dat de verklaringen van E.A. mede de beslissing over de schuld van de eiser I hebben bepaald;

- het gegeven dat de eiser I tijdens het vooronderzoek en naar aanleiding van de behandeling van de zaak in eerste aanleg en in hoger beroep alle mogelijkheden heeft gehad om zijn standpunt over de geloofwaardigheid van de verklaringen van E.A. en eventuele strijdigheden daarin kenbaar te maken, vormt als dusdanig geen compenserende factor;

- het gegeven dat de eiser I zijn verzoek tot een verhoor onder eed van E.A. slechts voor het eerst in hoger beroep heeft geformuleerd, ook al had hij reeds bij de behandeling in eerste aanleg kennis van het verstek van E.A., is niet relevant. De eiser I verbeurt zijn recht op het (doen) ondervragen niet in hoger beroep, tenzij dit

verhoor door het tijdsverloop niet langer mogelijk zou zijn, wat het arrest evenwel niet vaststelt.

Hof van Cassatie 29 november 2022 (P.22.0872.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221129.2N.1/NL>

Trefwoorden: Ne bis in idem – Veroordeling buitenlands gerecht – Art. 54 SUO – Beoordeling vonnisrechter

Samenvatting: Artikel 14.7 IVBPR bepaalt dat niemand voor een tweede keer mag worden berecht of gestraft voor een strafbaar feit waarvoor hij reeds overeenkomstig de wet en het procesrecht van elk land bij einduitspraak is veroordeeld of waarvan hij reeds is vrijgesproken.

Artikel 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM bepaalt dat niemand opnieuw mag worden berecht in een strafrechtelijke procedure binnen de rechtsmacht van dezelfde staat voor een strafbaar feit waarvoor hij reeds onherroepelijk is vrijgesproken of veroordeeld overeenkomstig de wet en het strafprocesrecht van die staat.

Uit de tekst van die bepalingen volgt dat ze niet van toepassing zijn bij een vervolging voor een Belgisch gerecht na een veroordeling door een buitenlands gerecht.

Artikel 54 Schengenuitvoeringsovereenkomst bepaalt: “Een persoon die bij onherroepelijk vonnis door een Overeenkomstsluitende Partij is berecht, kan door een andere Overeenkomstsluitende Partij niet worden vervolgd ter zake van dezelfde feiten, op voorwaarde dat ingeval een straf of maatregel is opgelegd, deze reeds is ondergaan of daadwerkelijk ten uitvoer wordt gelegd, dan wel op grond van de wetten van de veroordelende Overeenkomstsluitende Partij niet meer ten uitvoer gelegd kan worden.”

Uit deze bepaling volgt dat een tweede vervolging in een Schengenland verboden is wegens identieke feiten of substantieel dezelfde feiten die na een eerste vervolging in een ander Schengenland heeft geleid tot een onherroepelijke beslissing van veroordeling of vrijspraak en voor zover die vervolgingen betrekking hebben op dezelfde persoon en op voorwaarde dat ingeval een straf of maatregel is opgelegd, deze reeds is ondergaan of daadwerkelijk ten uitvoer wordt gelegd, dan wel op grond van de wetten van het veroordelende Schengenland niet meer ten uitvoer gelegd kan worden.

Onder identieke of substantieel dezelfde feiten moet worden verstaan een geheel van concrete feitelijke omstandigheden welke onlosmakelijk in tijd en ruimte of naar voorwerp of aard met elkaar verbonden zijn.

De rechter beoordeelt in het licht van de gegevens van de zaak welke feiten bij hem aanhangig zijn gemaakt en of die feiten identiek of substantieel dezelfde zijn als deze die het voorwerp waren van een eerdere strafvervolging die is beëindigd met een onherroepelijke beslissing van vrijspraak of veroordeling. Daarbij moet de rechter acht slaan op de feitelijke gedragingen en de werkelijk bedoelde omstandigheden waarop de eerste strafvordering betrekking heeft.

Dit dubbel onderzoek van de hem voorgelegde en de eerder berechte feiten maakt deel uit van de onaantastbare beoordeling door de feitenrechter.

Noch het gegeven dat de feiten van de eerdere en van de nieuw te beoordelen strafvervolging in de tijd deels overlappend zijn noch het gegeven dat bepaalde personen

zowel bij de eerste als bij de nieuw te beoordelen strafvervolgung betrokken zijn, verplichten de feitenrechter aan te nemen dat de eerdere en de nieuw te beoordelen strafvervolgung identieke of substantieel dezelfde feiten betreft.

Het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen trekt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 29 november 2022 (P.22.0681.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221129.2N.11/NL>

Trefwoorden: Covid 19 - Wet civiele bescherming als basis voor Covid 19 noodmaatregelen

Samenvatting: Volgens artikel 26 MB 28 oktober 2020 wordt een inbreuk op artikel 25 MB 28 oktober 2020, zoals hier van toepassing, bestraft door artikel 187 Wet Civiele Veiligheid. Artikel 3, tweede lid, van die wet bepaalt dat, zodra de bepalingen van de wet van 14 augustus 2021 betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie in werking zijn getreden, de bepalingen betreffende de bestuurlijke politie van de Wet Civiele Veiligheid niet van toepassing zijn op epidemische noodsituaties. Het MB 28 oktober 2020 werd uitgevaardigd vóór de inwerkingtreding van de voormelde wet van 14 augustus 2021.

De Wet Civiele Veiligheid, zoals van toepassing vóór de inwerkingtreding van de wet van 14 augustus 2021, beoogt de bescherming van de bevolking wanneer deze wordt bedreigd door rampen of noodlottige situaties die de fysieke integriteit van personen, hun goederen of de leefomgeving in gevaar brengen of dreigen te brengen, en dit ongeacht de aard van de aldus bedoelde rampspoed.

Op grond van artikel 182, eerste lid, Wet Civiele Veiligheid kan de minister of zijn gemachtigde in geval van dreigende omstandigheden de bevolking, ter verzekering van haar bescherming, verplichten zich te verwijderen van plaatsen of streken die bijzonder blootgesteld, bedreigd of getroffen zijn en degenen die bij deze maatregelen betrokken zijn een voorlopige verblijfplaats aanwijzen. Om dezelfde reden kan hij iedere verplaatsing of elk verkeer van de bevolking verbieden. De weigering of het verzuim zich te gedragen naar die maatregelen is strafbaar op grond van artikel 187 van diezelfde wet.

De bevoegdheid van de minister om in geval van dreigende omstandigheden de bevolking, ter verzekering van haar bescherming, op grond van artikel 182, eerste lid, Wet Civiele Veiligheid te verplichten zich te verwijderen van plaatsen of streken die bijzonder blootgesteld, bedreigd of getroffen zijn en iedere verplaatsing of elk verkeer van de bevolking te verbieden, strekt niet louter tot uitvoering van de algemene opdrachten van de operationele diensten van de civiele veiligheid zoals bedoeld in artikel 11, § 1, Wet Civiele Veiligheid. Die bevoegdheid kan door de minister worden uitgeoefend wanneer het ingevolge een noodlottige gebeurtenis of situatie ter bescherming van de civiele veiligheid van de burgers noodzakelijk is om hen te verwijderen van plaatsen waar hun gezondheid en veiligheid dreigt te worden aangetast of om hen te verbieden zich te verplaatsen.

Een epidemische of pandemische noodsituatie met een potentieel levensbedreigend effect voor de hele bevolking, zoals de corona-pandemie, diende vóór de inwerkingtreding van de wet van 14 augustus 2021 te worden beschouwd als een ramp of noodlottige situatie in de zin van de Wet Civiele Veiligheid, zoals van toepassing vóór de inwerkingtreding van de wet

van 14 augustus 2021, die in voorkomend geval kon leiden tot een voor personen bedreigende situatie waardoor het uitvaardigen van de in artikel 182, eerste lid, Wet Civiele Veiligheid bedoelde maatregelen gewettigd kon zijn.

De verplichting om de mond en de neus te bedekken met een mondmasker, omschreven in artikel 25 MB 28 oktober 2020, zoals hier van toepassing, beoogde het besmettingsrisico te herleiden en hierdoor de verdere verspreiding van het coronavirus COVID-19 te verhinderen. Die verplichting, die een minder verregaande maatregel inhoudt dan een verbod van elke verplaatsing of van elk verkeer en als zodanig moet worden beschouwd als een maatregel in de zin van artikel 182, eerste lid, Wet Civiele Veiligheid, strekte er dan ook toe te vermijden dat op een risicovolle wijze gebruik zou worden gemaakt van de openbare ruimte waardoor deze een bedreiging zou vormen zoals bedoeld in artikel 182 Wet Civiele Veiligheid, zoals van toepassing vóór de inwerkingtreding van de wet van 14 augustus 2021. Die bepaling bood bijgevolg een rechtsgrond voor de voormelde maatregel.

Noot:

Op dezelfde dag sprak het Hof van Cassatie nog 4 andere arresten uit met dezelfde teneur. Het betreft: P.22.1314.N; P.22.0922.N; P.22.0645.N en P.22.0239.N

Hof van Cassatie 29 november 2022 (P.22.0962.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221129.2N.2/NL>

Trefwoorden: Bewijs - Deskundigenonderzoek - Louter betrekking op burgerlijke rechtsvordering - Tegenspraak

Samenvatting: Wanneer de strafrechter een deskundigenonderzoek beveelt dat louter betrekking heeft op de beoordeling van de burgerlijke rechtsvordering, dient dit deskundigenonderzoek op tegenspraak te worden gevoerd. Dit geldt ook wanneer de opdracht van de deskundige strekt tot een medisch onderzoek van een slachtoffer van een misdrijf met het oog op de bepaling van de schade die door dat misdrijf werd veroorzaakt. Uit dit recht op tegenspraak kan evenwel niet worden afgeleid dat een partij of haar raadsman het recht hebben om persoonlijk aanwezig te zijn bij de eigenlijke verrichtingen van een medisch deskundigenonderzoek, maar wel dat zij het recht hebben om een adviserend arts aan te stellen die dit onderzoek kan bijwonen.

Hof van Cassatie 29 november 2022 (P.22.0784.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221129.2N.5/NL>

Trefwoorden: 1. Aanvoeren van een 'misdrijf uitsluitend feit'

2. Familieverlating – Vereiste

Samenvatting: 1. Wanneer een beklaagde een omstandigheid aanvoert die het misdrijf uitsluit, hoeft hij het bestaan daarvan niet te bewijzen, maar dient hij enkel aan te tonen dat

zijn aanvoering niet van alle geloofwaardigheid is ontbloot. De rechter die oordeelt dat een door een beklagde aangevoerde omstandigheid niet geloofwaardig is, miskent hierdoor niet het vermoeden van onschuld noch het recht van verdediging en legt de bewijslast met betrekking tot de schuld hierdoor niet op de beklagde.

2. Het misdrijf van familieverlating slechts een algemeen opzet vereist, met name dat bij de onderhoudsplichtige de wil bestaat de onderhoudsplicht niet na te komen, terwijl hij/zij weet dat zij/hij tot die verplichting is gehouden. Een bijzondere beweegreden is niet vereist.

Hof van Cassatie 13 december 2022 (P.22.0441.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221213.2N.1/NL>

Trefwoorden: Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Schade - Omvang - Schadelijder in collectieve schuldenregeling

Samenvatting: Het feit dat een schadelijder zich in collectieve schuldenregeling bevindt en er daardoor overeenkomstig artikel 1675/7 Gerechtelijk Wetboek een samenloop van schuldeisers is ontstaan tot wier betaling zijn boedel strekt, heeft als dusdanig geen impact op de omvang van de door een misdrijf veroorzaakte schade waarop die schadelijder gerechtigd is, noch op het oorzakelijk verband tussen de fout en zijn schade. De boedel blijft ongeacht zijn doelgebondenheid immers behoren tot het vermogen van de schadelijder en de schuldbemiddelaar moet de boedel beheren ten bate van de betrokkene, onder meer opdat zijn levensonderhoud wordt verzekerd en zijn toekomstig vermogen of krediet wordt gevrijwaard van zijn bestaande schulden, dit alles in verhouding tot de beschikbare middelen. De vermindering van die middelen ingevolge het misdrijf, waardoor een doelstelling van de collectieve schuldenregeling niet of in mindere mate kan worden gerealiseerd dan wanneer het misdrijf niet had plaatsgevonden, vormt voor de betrokkene een eigen en persoonlijke schade die in een zeker causaal verband met het misdrijf staat en die derhalve voor vergoeding in aanmerking komt.

Hof van Cassatie 13 december 2022 (P.22.1609.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221213.2N.14/NL>

Trefwoorden: Verzet - Verzoek tot taalwijziging - Geen uitspraak over ontvankelijkheid verzet - Veroordeling tot de kosten: impliciete uitspraak over ontvankelijkheid?

Samenvatting: Wanneer in een procedure op verzet de verzetdoende partij bij toepassing van artikel 23 Taalwet Gerechtszaken verzoekt om de zaak te verwijzen naar een rechtbank waarvan de rechtspleging in een andere taal geschiedt, kan de rechter uitspraak doen over dit verzoek zonder eerst de ontvankelijkheid van het verzet te beoordelen. De loutere omstandigheid dat de rechter uitspraak doet over een dergelijk verzoek tot taalwijziging, heeft dan ook niet tot gevolg dat het verzet hierdoor ontvankelijk wordt verklaard.

De rechter die een verzet doende partij veroordeelt tot de kosten van het door haar aangetekende verzet, geeft door die enkele veroordeling niet noodzakelijk en impliciet te kennen dat het verzet ontvankelijk is.

Hof van Cassatie 13 december 2022 (P.22.1193.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221213.2N.3/NL>

Trefwoorden: Motiveringsplicht van de rechter - Algemeen - Art. 149 GW - Art. 6.1 EVRM

Samenvatting: De strafrechter voldoet aan zijn uit artikel 149 Grondwet volgende motiveringsverplichting wanneer hij het vervolgte misdrijf bewezen verklaart in al zijn wettelijke bestanddelen en die bestanddelen uit zijn beslissing blijken, wat het geval is wanneer hij het misdrijf bewezen verklaart in de bewoordingen van de strafwet. Bij afwezigheid van specifieke betwisting over bepaalde constitutieve bestanddelen van het misdrijf, is daarover geen nadere motivering vereist.

Uit artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt voor de strafrechter de verplichting om de voornaamste redenen te vermelden voor zijn beslissing op de strafvordering, zelfs bij afwezigheid van een conclusie. Het is echter niet vereist dat de strafrechter voor elk constitutief bestanddeel van elk misdrijf aangeeft waarom het is aangetoond. Het volstaat dat de redenen van de beslissing de partijen en de samenleving in staat stellen de beslissing over de schuld te begrijpen.

Noot:

Op dezelfde dag heeft het Hof een gelijkkluidend arrest (P.22.1102.N) gevelde, maar met volgende additionele overweging:

“Artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat overeenkomstig artikel 211 van dat wetboek ook van toepassing is op de hoven van beroep, bepaalt dat ieder veroordelend vonnis de feiten vermeldt waaraan het een beklaagde schuldig verklaart. Op grond van die bepaling moet de strafrechter enkel vaststellen dat de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan het hem ten laste gelegde misdrijf, maar moet hij niet aangeven waarom de constitutieve bestanddelen van dat misdrijf bij de beklaagde verenigd zijn.” (ER Wekelijks nr. 116)

Hof van Cassatie 13 december 2022 (P.22.1102.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221213.2N.6/NL>

Trefwoorden: 1. Arrest – Motivering – Constitutieve bestanddelen

2. Algemeen strafrecht – Extraterritorialiteit – Drugwet – Opiumwet – Invoer, uitvoer, vervoer cocaïne

3. Bijzonder strafrecht – Lid criminele organisatie – Artikel 324ter, § 1, Strafwetboek

Samenvatting: 1. Artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat overeenkomstig artikel 211 van dat wetboek ook van toepassing is op de hoven van beroep, bepaalt dat ieder veroordelend vonnis de feiten vermeldt waaraan het een beklaagde schuldig verklaart. Op grond van die bepaling moet de strafrechter enkel vaststellen dat de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan het hem ten laste gelegde misdrijf, maar moet hij niet aangeven waarom de constitutionele bestanddelen van dat misdrijf bij de beklaagde verenigd zijn.

De strafrechter voldoet aan zijn uit artikel 149 Grondwet volgende motiveringsverplichting wanneer hij het vervolgte misdrijf bewezen verklaart in al zijn wettelijke bestanddelen en die bestanddelen uit zijn beslissing blijken, wat het geval is wanneer hij het misdrijf bewezen verklaart in de bewoordingen van de strafwet. Bij afwezigheid van specifieke betwisting over bepaalde constitutionele bestanddelen van het misdrijf, is daarover geen nadere motivering vereist.

Uit artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt voor de strafrechter de verplichting om de voornaamste redenen te vermelden voor zijn beslissing op de strafvordering, zelfs bij afwezigheid van een conclusie. Het is echter niet vereist dat de strafrechter voor elk constitutioneel bestanddeel van elk misdrijf aangeeft waarom het is aangetoond. Het volstaat dat de redenen van de beslissing de partijen en de samenleving in staat stellen de beslissing over de schuld te begrijpen.

2. De mogelijkheid tot vervolging van een in het buitenland gepleegd misdrijf in België houdt geen verband met de bevoegdheid van de strafrechter, maar wel met de ontvankelijkheid van de strafvordering.

Artikel 4 Strafwetboek bepaalt: “Het misdrijf, buiten het grondgebied van het Rijk door Belgen of door vreemdelingen gepleegd, wordt in België niet gestraft dan in de gevallen bij de wet bepaald.”

Artikel 7, § 1, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bepaalt: “Iedere Belg of persoon met hoofdverblijfplaats in het Rijk die zich buiten het grondgebied van het Rijk schuldig maakt aan een feit dat door de Belgische wet misdaad of wanbedrijf wordt genoemd, kan in België vervolgd worden indien op het feit straf gesteld is door de wet van het land waar het is gepleegd.”

Artikel 14 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bepaalt: “In alle gevallen in dit hoofdstuk voorzien, wordt de verdachte vervolgd en gevonnist volgens de bepalingen van de Belgische wetten.”

Overeenkomstig die bepalingen kan een door een Belg in het buitenland gepleegd strafbaar feit in België slechts worden vervolgd en overeenkomstig de Belgische wet worden bestraft indien dat feit zowel strafbaar is in België als in het buitenland. Bepalend daarbij is dat het feit, indien het zich had voorgedaan in het buitenland, eveneens een strafbaar feit zou hebben opgeleverd volgens het buitenlands recht. Het is daarbij niet bepalend dat dit feit in de beide landen mogelijks bestaat uit verschillende bestanddelen of kwalificaties, dan wel het voorwerp uitmaakt van verschillende misdrijven of verzwarende omstandigheden.

Artikel 2bis, § 1, Drugwet bestraft de invoer, de uitvoer of het vervoer van cocaïne met gevangenisstraf van drie maanden tot vijf jaar en met geldboete van duizend tot honderdduizend euro. Artikel 2bis, § 3, b en § 5, Drugwet verhoogt de straf op die feiten, indien ze daden zijn van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging, tot opsluiting van tien tot vijftien jaar en eventueel een geldboete van duizend tot honderdduizend euro.

De artikelen 2.A en 10.5 van de Opiumwet bestraffen de opzettelijke invoer of uitvoer van cocaïne met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie. De artikelen 2.B en 10.4 van de Opiumwet bestraffen het opzettelijke vervoer van cocaïne met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie. Artikel 11b.1 van de Opiumwet bepaalt dat deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van een misdrijf als bedoeld in artikel 10.4 of 10.5 van die wet wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Hieruit volgt dat de Opiumwet het onder de telastlegging D vervolgte feit van invoer, uitvoer of vervoer van cocaïne strafbaar stelt, evenals de deelneming aan een organisatie die het plegen van dergelijke feiten tot oogmerk heeft, zodat het arrest de strafvordering voor dat feit terecht ontvankelijk verklaart op grond van de vermeldingen opgenomen in de telastlegging D.

3. Artikel 324ter, § 1, Strafwetboek bestraft degene die wetens en willens betrokken is bij een daar bedoelde criminele organisatie, ook al heeft hij niet de bedoeling een misdrijf in het raam van die organisatie te plegen of daaraan deel te nemen op één van de wijzen bedoeld in de artikelen 66 tot 69 van dat wetboek.

De betrokkenheid bij een criminele organisatie maakt aldus een autonoom misdrijf uit, te onderscheiden van de misdrijven die worden gepleegd in het raam van deze organisatie. Bijgevolg vereist dat misdrijf geen specifieke uitvoeringshandelingen met betrekking tot een misdrijf gepleegd in het raam van een criminele organisatie en moet de rechter die handelingen ook niet vaststellen. Wel moet de rechter vaststellen dat de dader heeft gehandeld met kennis van zaken en met een positieve instelling om bij te dragen tot de doelstellingen van de organisatie.

Het arrest (p. 14 en 26-27) oordeelt dat de eiser V met de vereiste kennis en ingesteldheid op 7 en 8 december 2017 betrokken was bij de criminele organisatie waarvan het oogmerk bestond in het transport, de import en de export van cocaïne, door in België voorbereidingen te treffen, in het arrest uitvoeringshandelingen genoemd, met het oog op de uitvoering in Nederland van de hem opgedragen taak van de uithaling van de cocaïne die via de Antwerpse importhaven naar Nederland was verscheept. Aldus is de beslissing dat de eiser V ook in België betrokken was bij de criminele organisatie, zodat de telastlegging F.3 in België moet geacht worden te zijn gepleegd, regelmatig met redenen omkleed en naar recht verantwoord.

Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.0514.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.19/NL>

Trefwoorden: Straf - Preventieve werking van een straf - Opschorting - Beoordeling van de wenselijkheid ervan

Samenvatting: De doelstellingen van de straftoemeting kunnen onder meer bestaan in het uiting geven aan de maatschappelijke afkeuring ten aanzien van de overtreding van de strafwet, de bescherming van de maatschappij, het bevorderen van het herstel van het

maatschappelijk evenwicht, het herstel van de door het misdrijf veroorzaakte schade en het bevorderen van de maatschappelijke rehabilitatie van de dader, maar ook in de te verwachten preventieve werking die van een straf of van een maatregel kunnen uitgaan. Geen enkele verdragsbepaling of wettelijke bepaling of algemeen rechtsbeginsel verzet zich ertegen dat de rechter de algemene of specifieke preventieve werking van een straf en dus de impact ervan op toekomstig gedrag in aanmerking neemt en zijn straftoemettingsbeslissing erop afstemt.

Bij de beoordeling van de wenselijkheid van een opschorting van de uitspraak van veroordeling kan de rechter ook betrekken:

- de aard en de ernst van de bewezen verklaarde feiten;
- het gegeven dat niet blijkt dat een veroordeling de sociale reclassering van de beklaagde zal belemmeren. Daardoor legt hij aan de beklaagde geen niet-toegelaten bewijslast op;
- het gegeven dat volgens de regelgeving een veroordeling niet noodzakelijk leidt tot een uitsluiting van deelneming aan overheidsopdrachten.

Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.1663.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.35/NL>

Trefwoorden: Voorlopig hechtenis - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Weigering - Algemeenheden

Samenvatting: Volgens artikel 27, § 3, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet moet de beslissing tot verwerping van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling worden gemotiveerd overeenkomstig datgene wat met betrekking tot het bevel tot aanhouding is bepaald in artikel 16, § 5, eerste en tweede lid, Voorlopige Hechteniswet. Die redenen moeten het oordeel van de rechter dragen over de noodzaak van het laten voortbestaan van de vrijheidsberoving na een geactualiseerd, precies en individueel onderzoek van de elementen van de zaak.

De beoordeling van de noodzakelijkheid van de voorlopige hechtenis na een bij toepassing van artikel 27, § 2, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling kan niet op dezelfde wijze geschieden zoals de beoordeling van de noodzakelijkheid van de voorlopige hechtenis ten tijde van het gerechtelijk onderzoek. Bij een voorlopige hechtenis als gevolg van een bevel tot onmiddellijke aanhouding is er immers geen gerechtelijk onderzoek meer of is er geen gerechtelijk onderzoek geweest.

De rechter kan zijn beslissing om een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling te verwerpen, baseren op dezelfde redenen als deze op grond waarvan hij een vorig gelijkaardig verzoek van de betrokkene heeft verworpen. Het is noodzakelijk maar voldoende dat de rechter onderzoekt of er op het ogenblik van zijn beslissing nog voldoende redenen zijn om de vrijheidsberoving te handhaven en of de duur ervan nog steeds redelijk is. Hij kan daarbij oordelen dat redenen die in aanmerking zijn genomen om een vorig verzoek van de betrokkene te verwerpen, nog steeds actueel zijn en die redenen hernemen.

Uit het enkele feit dat de rechter in zijn beslissing niet alle in een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling aangevoerde feitelijke omstandigheden vermeldt, volgt niet dat hij voor het nemen van die beslissing geen rekening heeft gehouden met het in dat verzoekschrift opgenomen verweer.

De rechter die bij de beoordeling van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling moet beslissen binnen een korte termijn, moet niet tot in de bijzonderheden het verweer van de verzoeker beantwoorden. Hij moet evenmin antwoorden op alle tot staving van dat verweer aangevoerde argumenten die geen zelfstandig verweer uitmaken.

De rechter kan de in een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling met feitelijke gegevens gestaafde betwistingen betreffende het gevaar voor recidive en onttrekking beantwoorden en verwerpen door met verwijzing naar de dossiergegevens vast te stellen dat die gevaren wel degelijk bestaan.

Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.1251.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.14/NL>

Trefwoorden: Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Samenlopende fouten - Opzettelijke fout dader versus niet-opzettelijke fout van slachtoffer

Samenvatting: Uit de artikelen 1382 en 1383 oud Burgerlijk Wetboek volgt dat wanneer schade wordt veroorzaakt door de samenlopende fouten van een dader en een slachtoffer, de dader in de regel niet kan worden veroordeeld tot de volledige vergoeding van de schade. Het algemeen rechtsbeginsel *fraus omnia corrumpit* staat eraan in de weg dat bedrog of oneerlijkheid de dader een voordeel verschaft. Het sluit dan ook uit dat de dader van een opzettelijk misdrijf aanspraak kan maken op een verdeling van aansprakelijkheid omwille van een niet-opzettelijke fout van het slachtoffer.

Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.0815.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.24/NL>

Trefwoorden: 1. Deelneming – Verzwarende omstandigheid

2. Hof van assisen – Preliminaire zitting – Vaststellen van lijst van getuigen – Voorzitter weigert een getuige op te nemen op de lijst – Motiveringsplicht – Vaststellen van de lijst is slechts een beslissing alvorens recht te doen en houdt geen definitief oordeel in – Slechts motiveren adhv artikel 278, § 2, vierde lid Sv.

3. Waking – Rechtsmisbruik

4. Hof van assisen – Motiveringsverplichting

5. Hof van assisen – Cassatieberoep – Schorsende werking – Burgerlijke vordering

Samenvatting: 1. Strafbare deelneming in de zin van artikel 66 Strafwetboek vereist dat de mededader een door de wet bepaalde vorm van medewerking aan een misdaad of wanbedrijf verleent, weet dat hij zijn medewerking aan een bepaalde misdaad of een bepaald wanbedrijf verleent en het opzet heeft om aan die misdaad of dat wanbedrijf zijn

medewerking te verlenen. Een andere wilsovereenstemming tussen de dader en de mededader van het misdrijf is niet vereist.

De vraag of een doodslag al dan niet met voorbedachtheid is gepleegd in de zin van de artikelen 393 en 394 Strafwetboek, houdt geen verband met het al dan niet bestaan van de bedoelde wilsovereenstemming tussen de dader en de mededader van de doodslag.

De rechter oordeelt onaantastbaar of de voor mededaderschap vereiste constitutieve bestanddelen verenigd zijn. Het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

Het arrest III oordeelt zoals aangehaald in het middel, alsook dat:

- “[De eiseres] tijdens de debatten voor dit hof [verklaarde] dat zij op 5 juni 2017 gevraagd werd door [de eiser] om snel naar beneden te komen en een mes mee te brengen. Zij bevestigde dat zij het mes waarmee de verwondingen aan [L.R.] werden toegebracht meenam. [De eiseres] verklaarde dat zij tijdens de schermutseling met het mes heeft uitgehaald naar [L.R.]. Dit gebeurde bovenhands met het mes in haar hand. Zij verklaarde [L.R.] minstens één keer te hebben geraakt waarbij het mes in het lichaam van [L.R.] ging, mogelijk twee keer. [De eiseres] gaf aan dat zij uithaalde richting hals en borstkas maar stelde zich niet te herinneren op welke plaats zij [L.R.] juist raakte.”

- het op grond van de vastgestelde feiten de eiser is die de dodelijke verwonding aan L.R. heeft toegebracht.

Aldus oordeelt het arrest dat de eiseres de gelijklopende wil met de eiser had om L.R. te doden en dat zij, door de handelingen waarmee zij uitvoering gaf aan haar wil, onmisbare hulp heeft verleend en heeft willen verlenen aan de eiser voor het fysiek volbrengen van de doodslag op L.R.

2. Artikel 278, § 1, eerste lid, § 2, eerste, derde en vierde lid, en § 3, eerste lid, eerste zin, Wetboek van Strafvordering bepaalt:

“Uiterlijk tien dagen voor de preliminaire zitting legt de procureur-generaal ter griffie de lijst neer van de getuigen die hij wenst te horen. Uiterlijk vijf dagen voor de preliminaire zitting leggen de overige partijen de lijst neer van de bijkomende getuigen die zij wensen te horen. (...). Bij die lijsten wordt een motivering van de keuze van de getuigen gevoegd.

Nadat de voorzitter de opmerkingen van de procureur-generaal en de partijen heeft gehoord, stelt hij de lijst van getuigen vast en bepaalt hij de volgorde waarin ze zullen worden gehoord. (...).

De voorzitter streeft ernaar om de duur van de terechtzitting zo kort mogelijk te houden.

De voorzitter kan de verzoeken van de partijen afwijzen wanneer vaststaat dat de voorgedragen getuigen kennelijk niet kunnen bijdragen tot de waarheidsvinding met betrekking tot het aan de beschuldigde ten laste gelegde feit, diens schuld of onschuld, of tot de moraliteit van de beschuldigde of het slachtoffer.

De lijst van getuigen die tijdens de terechtzitting zullen worden gehoord, wordt opgenomen in het arrest van de preliminaire zitting.”

Uit het arrest van de preliminaire rechtszitting moet blijken dat de voorzitter van het hof van assisen die weigert een door een partij voorgedragen persoon op de lijst van de getuigen op te nemen, heeft onderzocht of de in deze bepalingen vermelde voorwaarden zijn vervuld. Daaruit volgt voor de voorzitter geen verdergaande motiveringsverplichting.

Artikel 149 Grondwet verplicht de voorzitter van het hof van assisen evenmin om aan de hand van concrete gegevens te motiveren waarom hij weigert op de hier bedoelde lijst een getuige op te nemen die door een partij is voorgedragen overeenkomstig artikel 278, § 1, Wetboek van Strafvordering.

De motiveringsplicht van de voorzitter van het hof van assisen in zijn arrest op grond van artikel 278 Wetboek van Strafvordering is bovendien niet los te zien van de omstandigheid dat de lijst van de getuigen op de preliminaire rechtszitting niet wordt vastgesteld door het hof van assisen maar door de voorzitter, die de lijst van de getuigen vaststelt en de volgorde waarin ze zullen worden gehoord na een summier debat, nadat hij de partijen en de procureur-generaal in hun opmerkingen heeft gehoord. Dit arrest houdt slechts een beslissing alvorens recht te doen in die geen definitief oordeel inhoudt over de getuigen die tijdens het debat voor het hof van assisen zullen worden gehoord. Afgezien van de mogelijkheid dat de voorzitter tijdens het debat voor het hof van assisen beslist een niet op de lijst opgenomen getuige bij toepassing van het artikel 281, § 2, of artikel 306 Wetboek van Strafvordering te doen oproepen als getuige, kunnen de partijen tijdens het debat voor het hof van assisen een conclusie indienen waarbij zij verzoeken dat niet op de lijst van de preliminaire rechtszitting opgenomen getuigen alsnog door het hof van assisen zullen worden gehoord. Het hof van assisen, samengesteld zoals bedoeld in artikel 216octies Wetboek van Strafvordering, dient hierop bij tussenarrest uitspraak te doen, zonder hierbij gebonden te zijn door het arrest van de preliminaire rechtszitting.

Hieruit volgt dat de voorzitter in het arrest van de preliminaire rechtszitting zijn weigering om een door een partij voorgedragen persoon op de lijst van de getuigen op te nemen voldoende motiveert door te verwijzen naar een weigeringsgrond bepaald in artikel 278, § 2, vierde lid, Wetboek van Strafvordering, zonder dat hij bij die motivering concrete omstandigheden van de zaak of criteria die het Europees Hof voor de Rechten van de Mens vooropstelt voor het niet-horen van getuigen à charge of à décharge in het licht van artikel 6.1 en 6.3.d EVRM, moet betrekken. Daaraan wordt geen afbreuk gedaan door het feit dat een partij motiveert waarom zij wil dat het hof van assisen een bepaalde getuige hoort. Die motivering kan immers door de voorzitter of het hof van assisen worden beantwoord indien het al dan niet horen van die getuige tijdens het debat voor het hof van assisen terug aan bod zou komen ingevolge de toepassing van artikel 281, § 2, of artikel 306 Wetboek van Strafvordering.

3. Op grond van artikel 837, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek worden alle vonnissen en verrichtingen geschorst te rekenen vanaf de dag van de kennisgeving aan de rechter van een verzoek tot wraking dat uitgaat van een partij of van het openbaar ministerie.

Dat gevolg is niet verbonden aan een verzoek dat slechts de schijn heeft van een werkelijke wraking en waarvan de enige bedoeling kennelijk erin bestaat de rechtsgang te belemmeren.

Gelet op het uitzonderlijke en dringende karakter van die situatie kan een rechtscollege, zetelend met de rechter die in het wrakingsverzoek is geviseerd, zelf oordelen of er op grond van de concrete gegevens die het vaststelt sprake is van een dergelijk rechtsmisbruik. Dat kan het geval zijn wanneer het rechtscollege vaststelt dat tegen een van zijn leden een tweede wrakingsverzoek wordt neergelegd met nagenoeg dezelfde grieven als deze vermeld in een eerste wrakingsverzoek, ongeacht of de wrakingsrechter reeds uitspraak heeft gedaan over dat eerste wrakingsverzoek. Het rechtscollege kan ook rekening houden met de

uitspraak van de wrakingsrechter over het eerste wrakingsverzoek, indien het daarvan kennis heeft op het moment van zijn beslissing in verband met het tweede wrakingsverzoek. 28. Het Hof gaat na of de beslissing van het hof van assisen op grond van de in zijn arrest vermelde vaststellingen kan worden verantwoord. Door die controle en het risico op vernietiging door het Hof van de desbetreffende beslissing en alle erop volgende beslissingen in de zaak, is het recht van verdediging van de wrakende partij gewaarborgd.

4. Volgens artikel 334, eerste lid, Wetboek van Strafvordering formuleert het college bestaande uit de beroepsrechter en de juryleden de voornaamste redenen van de beslissing van de jury, zonder dat moet worden geantwoord op alle neergelegde conclusies. Daaruit volgt dat het college niet tot in het detail de constitutieve bestanddelen van het aan de beschuldigde ten laste gelegde feit moet bespreken of de gegevens moet opsommen waaruit het zijn schuld afleidt.

5. De beslissing van het hof van assisen over de burgerlijke rechtsvordering is geen maatregel van tenuitvoerlegging van de arresten van dat hof met betrekking tot de schuldigverklaring en de veroordeling tot straf van de beschuldigde. Bijgevolg kan het hof van assisen oordelen over de burgerlijke rechtsvordering tijdens de behandeling van de cassatieberoepen tegen die arresten. Wel kan de vernietiging van het arrest over de schuldigverklaring leiden tot de vernietiging van de daaruit voortvloeiende beslissing over de burgerlijke rechtsvordering.

Hof van Cassatie 20 december 2022 (P.22.1096.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.23/NL>

Trefwoorden: 1. Hof van assisen – Vragen die gesteld moeten worden aan de jury – Alle hoofdfeiten en verzwarende omstandigheden die volgen uit de verwijzing – Eenzelfde feit eveneens onder een subsidiaire kwalificatie verwezen

2. Gijzeling - Verzwarende omstandigheid - Overlijden van de gegijzelde – Al dan niet gewild, voorgenomen of voorzien

Samenvatting: 1. De vragen die de voorzitter van het hof van assisen overeenkomstig de artikelen 322 tot 329quater en 334, eerste lid, Wetboek van Strafvordering dient te stellen aan de jury en die het college van de jury en de beroepsrechters gemotiveerd dient te beantwoorden, moeten de telastleggingen die het voorwerp uitmaken van het verwijzingsarrest uitputten. Aldus moeten alle vragen worden beantwoord met betrekking tot alle hoofdfeiten en verzwarende omstandigheden die volgen uit de kwalificatie waaronder de kamer van inbeschuldigingstelling de feiten naar het hof van assisen heeft verwezen. Indien echter blijkt dat het verwijzingsarrest telastleggingen bevat die in werkelijkheid slechts meerdere mogelijke kwalificaties zijn van hetzelfde naar het hof van assisen verwezen feit, dan heeft het bevestigend antwoord op de vragen met betrekking tot de hoofdkwalificatie tot gevolg dat de vragen met betrekking tot de ondergeschikte kwalificatie niet meer te beantwoorden zijn.

De kamer van inbeschuldigingstelling moet niet uitdrukkelijk vermelden dat zij een feit eveneens onder een subsidiaire kwalificatie naar het hof van assisen verwijst. Die verwijzing kan immers worden afgeleid uit alle omstandigheden van de zaak, die redelijkerwijze voor geen andere uitlegging vatbaar zijn.

Artikel 393 Strafwetboek bestraft doodslag, dit is doden met het oogmerk om te doden, met opsluiting van twintig jaar tot dertig jaar. Artikel 394 Strafwetboek bestraft moord, dit is doodslag met de verzwarende omstandigheid van voorbedachtheid, met levenslange opsluiting. Artikel 347bis, § 1 en § 2, Strafwetboek bestraft gijzeling, dit is de aanhouding, de gevangenhouding of de ontvoering van personen om deze borg te doen staan voor de voldoening aan een bevel of een voorwaarde, met opsluiting van twintig jaar tot dertig jaar. Gijzeling wordt bestraft met levenslange opsluiting indien voldaan is aan de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 347bis, § 4, Strafwetboek, onder meer (1°) indien de aanhouding, de gevangenhouding of de ontvoering van de gijzelaar diens dood tot gevolg heeft. Die laatste verzwarende omstandigheid betreft een louter objectief gevolg van de gijzeling, dat de dader zich niet moet hebben voorgenomen, noch moet hebben gewild of zelfs maar hebben kunnen voorzien. Zij vereist aldus niet, maar sluit evenmin uit, dat de gijzelnemer de gijzelaar heeft gedood met het oogmerk om hem te doden of met voorbedachten rade.

Uit het feit dat het verwijzingsarrest de misdaad gijzeling met de dood tot gevolg heeft verwezen vóór de misdaad moord, zodat de vragen over de eerst vermelde kwalificatie eerst moesten worden beantwoord, alsook uit het feit dat de beide misdaden strafbaar zijn met dezelfde straffen ongeacht hun onderscheiden constitutieve bestanddelen voor wat betreft de dood van het slachtoffer, blijkt dat de telastlegging D enkel een subsidiaire kwalificatie is van de verzwarende omstandigheid van de telastlegging C, namelijk de dood van S.A. Bijgevolg waren ingevolge het bevestigend antwoord op de vragen met betrekking tot de telastlegging C, de vragen met betrekking tot de telastlegging D niet meer te beantwoorden.

2. Eender welke al dan niet voorgenomen, gewilde of te voorziene omstandigheid die met de aanhouding, gevangenhouding of ontvoering van de gijzelaar te maken heeft, kan als oorzaak gelden voor de gevolgen die artikel 347bis, § 4,1°, Strafwetboek als een verzwarende omstandigheid van de misdaad gijzeling bepaalt. Daarin kan zodoende begrepen zijn het doden van de gijzelaar naar aanleiding van diens vlucht poging of van diens verweer tegen zijn aanhouding, gevangenhouding of ontvoering. Niet vereist is dat de verzwarende omstandigheid heeft gediend als middel om enig aspect van de gijzeling te kunnen realiseren. Het maakt aldus niet uit of de dood van de gijzelaar volgt uit een opwelling van de gijzelnemer of resulteert in het niet kunnen verkrijgen van het beoogde losgeld.

De rechter beoordeelt onaantastbaar de feiten waaruit hij afleidt of er al dan niet een causaal verband bestaat tussen een gijzeling en de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 347bis, § 4, 1°, Strafwetboek. Het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen naar recht zijn beslissing heeft kunnen afleiden.

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.22/NL>

Trefwoorden: 1. Hof van assisen – Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep – Tussenbeslissing verwerping verzoek horen getuige – Preliminaire zitting – Vaststellen van lijst van getuigen

2. Hof van assisen – Beslissing tot horen van getuige die geweerd is uit de lijst van getuigen vastgesteld op de preliminaire zitting

3. Hof van assisen – Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep – Preliminaire zitting

4. Prejudiciële vraag – Al dan niet kunnen instellen van cassatieberoep na beslissing over horen van getuige – Hof van assisen tgo andere vonnisrechter in strafzaken

5. Prejudiciële vraag – Al dan niet kunnen instellen van cassatieberoep tegen beslissing preliminaire zitting – Beslissing omtrent onregelmatigheden, verzuimen of nietigheid tgo beslissing omtrent lijst van getuigen

Samenvatting: 1. Krachtens artikel 420 Wetboek van Strafvordering kan in principe tegen de voorbereidende beslissingen en beslissingen van onderzoek slechts cassatieberoep worden ingesteld na de eindbeslissing en dit is het geval voor tussenbeslissingen die een verzoek verwerpen om een getuige te horen; dat artikel maakt geen onderscheid tussen de vonnisrechters in strafzaken en kan bijgevolg geen onverantwoorde discriminatie inhouden tussen partijen die voor deze rechters verschijnen (1). (1) Zie concl. OM.

Artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat tegen het in dat artikel bedoelde arrest van de preliminaire rechtszitting van de voorzitter van het hof van assisen, dat de lijst bevat van de getuigen die ter rechtszitting van dat hof zullen worden gehoord, geen rechtsmiddel kan worden ingesteld

2. Ingevolge de bepalingen van de artikelen 281, § 2, en 306 Wetboek van Strafvordering is het niet uitgesloten dat de voorzitter van het hof van assisen tijdens het debat voor dat hof, eventueel op vraag van een partij, beslist om getuigen te verhoren ook wanneer die zijn geweerd uit de lijst van getuigen in het arrest bedoeld in artikel 278 Wetboek van Strafvordering en tegen die beslissing van de voorzitter staat een uitgesteld cassatieberoep open (1). (1) Zie concl. OM.

3. Artikel 278bis Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de partijen op straffe van verval bij conclusie alle onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden en alle gronden van niet-ontvankelijkheid of verval van de strafvordering die zij overeenkomstig artikel 235bis, § 5, voor de feitenrechter kunnen opwerpen omschrijven en dat de voorzitter hierover uitspraak doet in een afzonderlijk arrest dan dit bedoeld in artikel 278, § 3, waartegen een eis tot cassatie kan worden ingesteld samen met de eis tegen het eindarrest bedoeld in artikel 359 (1). (1) Zie concl. OM.

4. Wanneer het Hof van Cassatie vaststelt dat artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering, in het licht van de artikelen 281, § 2, en 306 van dat wetboek, een onderscheid bevat tussen, eensdeels, partijen voor een hof van assisen, die geen uitgesteld cassatieberoep kunnen instellen tegen het in artikel 278 Wetboek van Strafvordering bedoelde arrest van de preliminaire zitting waarbij de voorzitter van het hof van assisen hun verzoek afwijst om getuigen ter rechtszitting van dat hof te ondervragen of ze te doen ondervragen en, anderdeels, partijen voor een andere vonnisrechter in strafzaken, die wel een, eventueel uitgesteld, cassatieberoep kunnen instellen tegen elke in laatste of in enige aanleg gewezen beslissing waarbij de rechter datzelfde verzoek afwijst, zodat aldus de vraag rijst of dit onderscheid verenigbaar is met het gelijkheidsbeginsel neergelegd in de artikelen 10 en 11 Grondwet, stelt het hierover een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof (1) . (1) Zie concl. OM.

5. Wanneer het Hof van Cassatie vaststelt enerzijds dat artikel 278, § 4, Wetboek van Strafvordering partijen voor het hof van assisen belet cassatieberoep in te stellen tegen een arrest van de preliminaire rechtszitting van de voorzitter van dat hof dat de lijst bevat van de getuigen die ter rechtszitting van dat hof zullen worden gehoord en anderzijds dat die partijen op grond van artikel 278bis Wetboek van Strafvordering wel cassatieberoep kunnen instellen tegen het arrest van de preliminaire rechtszitting van de voorzitter van het hof van assisen over onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden en gronden van niet-ontvankelijkheid of verval van de strafvordering, daar waar die partijen zich in de beide gevallen in een vergelijkbare situatie kunnen bevinden omdat betwistingen die het voorwerp uitmaken van zowel het ene als het andere arrest verband kunnen houden met de uitoefening van hun recht van verdediging. zodat aldus de vraag rijst of dit onderscheid verenigbaar is met het gelijkheidsbeginsel neergelegd in de artikelen 10 en 11 Grondwet, stelt het hierover een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof (1) . (1) Zie concl. OM.

Hof van Cassatie 3 januari 2023 (P.22.1256.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230103.2N.3/NL>

Trefwoorden: Belaging - Via elektronische communicatie - Vereisten

Samenvatting: De bewezenverklaring van het door artikel 145, § 3bis, Wet Elektronische Communicatie bedoelde misdrijf vereist het gebruik van een elektronisch communicatienetwerk of –dienst of een ander elektronisch communicatiemiddel om overlast te veroorzaken aan zijn correspondent of schade te berokkenen. Die bewezenverklaring vereist evenwel niet noodzakelijk dat die elektronische communicatie gebeurt met behulp van een persoonlijk communicatiemiddel van die persoon, zoals een e-mailadres dat enkel door die persoon wordt gebruikt. Het volstaat dat de communicatie gebeurt via een communicatiemiddel waarvan redelijkerwijze kan worden aangenomen dat die persoon er kennis van zal nemen. Evenmin vereist een bewezenverklaring een voorafgaande klacht van de persoon tot wie de communicatie is gericht, noch het verhoor van die persoon.

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230103.2N.7/NL>

Trefwoorden: Conclusie – Appelconclusie – Verplichte mededeling aan wie?

Samenvatting: Uit artikel 152, § 1, derde lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat conclusies die niet zijn neergelegd en meegedeeld vóór het verstrijken van de overeenkomstig het tweede lid bepaalde termijnen, ambtshalve uit het debat worden geweerd, ongeacht of de wering wordt gevraagd door al dan niet betrokken partijen.

Noch artikel 6.1 EVRM noch artikel 152 Wetboek van Strafvordering verplicht een procespartij om schriftelijk te concluderen indien een conclusiekalender is opgesteld. Dit houdt geen miskennis in van het recht op tegenspraak. Deze verdrags- en wetsbepaling verplichten een burgerlijke partij evenmin om schriftelijk te concluderen tegen alle beklagden waartegen zij een burgerlijke rechtsvordering instelt.

Noch uit de tekst van artikel 152 Wetboek van Strafvordering noch uit de wetsgeschiedenis van deze bepaling kan worden afgeleid dat conclusies ook moeten worden meegedeeld aan de partijen op wie die conclusies geen betrekking hebben.

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230110.2N.4/NL>

Trefwoorden: Opsporingsonderzoek - Loyaliteit OM en politieambtenaren - Alle opsporingsgegevens bij het dossier voegen - Niet vermelden van het bestaan van camerabeelden - Gevolg

Samenvatting: De loyaliteit van het openbaar ministerie en de politieambtenaren veronderstelt dat alle opsporingsgegevens à charge en à décharge bij het strafdossier worden gevoegd. Die loyaliteit wordt weliswaar vermoed, maar de beklagde kan aannemelijk maken dat zij in een bepaald geval niet is geëerbiedigd en dat zijn recht op een eerlijk proces daardoor onherroepelijk is aangetast. Een vergissing of vergetelheid wijst echter nog niet op een miskennis van de loyaliteitsplicht. Evenmin wordt het recht op een eerlijk proces onherroepelijk miskend doordat geen inhoudelijke tegenspraak meer mogelijk is over enig welk opsporingsgegeven dat de verbalisanten onder ogen hebben gehad zonder dat het nog beschikbaar is.

Het enkele feit dat een verbalisant in zijn aanvankelijk proces-verbaal niet heeft vermeld dat hij camerabeelden van de plaats van de nadien vervolgde feiten heeft bekeken en dat hij die beelden niet als bewijsstuk heeft laten bewaren omdat zij hem, zoals toegelicht in zijn navolgend proces-verbaal, kennelijk niets leken bij te brengen over de feiten, impliceert nog niet dat die verbalisant zijn loyaliteitsplicht heeft miskend of dat het recht op een eerlijk proces van de beklagde met inbegrip van zijn recht op tegenspraak onherroepelijk is miskend.

De rechter beoordeelt aan de hand van de concrete omstandigheden van de zaak onaantastbaar welk gevolg deze omstandigheid heeft voor het recht van de beklagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd. Het Hof gaat na of de rechter uit zijn

vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 10 januari 2023 (P.22.1395.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230110.2N.3/NL>

Trefwoorden: Verstek – Verzet – Beoordeling of een beslissing op tegenspraak of bij verstek is geweest

Samenvatting: Om te bepalen of een beslissing op tegenspraak of bij verstek is geweest, dient geen rekening te worden gehouden met de omschrijving die de rechter geeft aan de voor hem gevoerde rechtspleging, maar met de stukken waaruit blijkt dat partijen al dan niet het debat hebben bijgewoond en hun vorderingen, verweermiddelen en excepties hebben kunnen aanvoeren.

Een beslissing is ten aanzien van een beklagde op tegenspraak geweest wanneer hij, persoonlijk of vertegenwoordigd door een advocaat, op de rechtszitting is verschenen en daar aanwezig is gebleven in alle stadia van de rechtspleging waarin er te zijnen laste vorderingen, argumenten of bewijsmiddelen zijn aangevoerd, zodat hij zijn verweer daartegen vrij heeft kunnen voeren.

Het staat aan de rechter die is gelast met het verzet van de beklagde tegen de navolgende beslissing daarover te oordelen. Bij die beoordeling kan die rechter op verzet enkel gegevens betrekken die blijken uit de stukken van de rechtspleging die heeft geleid tot de beslissing waartegen verzet is aangetekend.

Het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

Hof van Cassatie 17 januari 2023 (P.22.0917.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230117.2N.3/NL>

Trefwoorden: Onderzoek in strafzaken - Onderzoeksrechter - Delegeren aan gerechtelijke politie - Schriftelijk of Mondeling - Eigen initiatief gerechtelijke politie

Samenvatting: De artikelen 55 en 56, § 1, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepalen dat de onderzoeksrechter de leiding en het gezag over het gerechtelijk onderzoek heeft en dat hij de verantwoordelijkheid ervoor draagt. Overeenkomstig artikel 56, § 1, tweede en derde lid, § 2 en § 3, van dat wetboek kan de onderzoeksrechter politiediensten aanwijzen om voor het gerechtelijk onderzoek noodzakelijke handelingen van gerechtelijke politie te doen volbrengen.

Die bepalingen laten de onderzoeksrechter vrij om te beslissen welke onderzoekshandelingen hij eventueel aan een politiedienst opdraagt. Zij beletten niet dat de aangezochte politiedienst op eigen initiatief onderzoekshandelingen stelt met het oog op het vervullen van zijn opdracht, behoudens andersluidende beslissing van de onderzoeksrechter.

Het verbod voor de onderzoeksrechter om zijn wettelijke bevoegdheid te delegeren verplicht hem dan ook niet om elke aan de politie opgedragen onderzoekshandeling schriftelijk te specificeren per individuele verrichting, geviseerde persoon en kwalificatie. Dergelijke opdrachten kunnen ook het voorwerp uitmaken van mondeling overleg. Bovendien kan de onderzoeksrechter, naargelang de omstandigheden en onverminderd zijn plicht tot opvolging en waar nodig tussenkomst, aan de aangezochte politiedienst een zekere autonomie laten om naargelang de concrete situatie de onderzoekshandelingen te stellen die zich opdringen teneinde de opdracht correct en volledig uit te voeren.

Hof van Cassatie 17 januari 2023 (P.22.1536.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230117.BSAV.3/NL>

Trefwoorden: Cassatieberoep - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte – Rechtspersoon - Lasthebber ad hoc

Samenvatting: Indien bij toepassing van artikel 2bis Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering voor een rechtspersoon een lasthebber ad hoc is aangesteld, is hij uitsluitend bevoegd om voor die rechtspersoon rechtsmiddelen aan te wenden en dus ook om cassatieberoep in te stellen tegen een beslissing op de strafvordering.

B. Beroepen tegen arresten van de K.I.

Hof van Cassatie 16 september 2020 (P.20.0920.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200916.2F.18/FR>

Trefwoorden: 1. Strafzaken - Bewijsvoering - Verhoor van een klager - Artikel 47bis, § 1, wetboek van Strafvordering - Toepassingsgebied - Verplichting tot mededeling van verschillende rechten aan de ondervraagde persoon - In het buitenland afgenomen verhoor - Ontvankelijkheid

2. Strafzaken - Bewijsvoering - Verhoor van de benadeelde persoon - Artikel 47bis, § 1, Wetboek van Strafvordering - Verplichting tot mededeling van verschillende rechten aan de ondervraagde persoon - Draagwijdte - In Spanje afgenomen verhoor - Regelmatigheid

Samenvatting: 1. Artikel 47bis, § 1, Wetboek van Strafvordering somt de rechten op die moeten worden meegedeeld aan elke persoon die in België wordt ondervraagd en aan wie geen misdrijf ten laste wordt gelegd; noch deze bepaling, noch enig andere bepaling verplicht het Belgische gerecht ertoe om het verhoor, dat in het buitenland door een buitenlandse gerechtelijke of politionele autoriteit werd afgenomen, van een persoon die werd verhoord als klager buiten de door de voornoemde wettelijke bepaling opgesomde vormen, als niet-bestaand te beschouwen.

2. Uit de omstandigheid dat het Spaanse recht, bij het verhoor van de benadeelde persoon, niet voorziet in de mededeling van de rechten bepaald in het Wetboek van Strafvordering, kan niet worden afgeleid dat dit verhoor, op zich, als onregelmatig moet worden beschouwd.

Hof van Cassatie 27 oktober 2020 (P.20.1051.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201027.2N.15/NL>

Trefwoorden: 1. Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Mededeling van het dossier aan de inverdenkinggestelde – Volledigheid dossier - Verplichting – Voorwaarden

2. Handhaving voorlopige hechtenis - Overtuigingsstuk - Overlegging - Wijze

3. Handhaving voorlopige hechtenis - Onvolledig dossier - Geen kennisname ontbrekende stukken - Herstel rechten van verdediging - Weigering voorstel tot uitstel - Gevolgen

Samenvatting: 1. Uit artikel 5 EVRM, de artikelen 21, § 3, 22, vierde lid, en 30, § 3, en § 4, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet, alsmede het algemeen rechtsbeginsel houdende eerbiediging van het recht van verdediging, volgt dat het onderzoeksgerecht dat heeft te beslissen over de handhaving van de voorlopige hechtenis in beginsel uitspraak moet doen op grond van een volledig dossier (1); een volledig dossier is een dossier is dat alle stukken van het onderzoek bevat die verband houden met de handhaving van de voorlopige hechtenis van de inverdenkinggestelde en waarover de onderzoeksrechter beschikt (2); uit bovengemelde verdrags- en wetsbepalingen volgt ook de inverdenkinggestelde kennis kan nemen van dit volledig dossier zoals het ter inzage wordt gelegd met het oog op behandeling door de raadkamer en van de nieuwe stukken voor wat betreft de behandeling door de kamer van inbeschuldigingstelling (3). (1) Cass. 29 juli 2008, AR P.08.1153.F, AC 2008, nr. 429; Cass. 5 april 2006, AR P.06.0466.F, AC 2006, nr. 20; Cass. 30 december 1997, AR P.97.1650.F, AC 1997, nr. 581; Cass. 8 januari 1991, AR nr. 5199, AC 1990-1991, nr. 232. (2) Zie Cass. 24 april 2018, AR P.18.0419.N, AC 2018, nr. 265; Cass. 13 mei 2014, AR P.14.0768.N, AC 2014, nr. 341; Cass. 9 augustus 2011, AR P.11.1401.F, AC 2011, nr. 441; Cass. 14 juli 2009, AR P.09.1076.N, AC 2009, nr. 457; Cass. 26 februari 2008, AR P.08.0285, T.Strafrecht, 2008/6, 460, met noot. (3) Zie Cass. 1 oktober 2013, AR P.13.1561.N, AC 2013, nr. 492; Cass. 21 maart 2007, AR P.07.0310.F, AC 2007, nr. 149; Cass. 5 januari 2000, AR P.99.1874.F, AC 2000, nr. 10; Cass. 13 juli 1999, AR P.99.0954.N, AC 1999, nr. 415; Cass. 4 mei 1994, AR P.94.0556.F, AC 1994, nr. 217.

2. Indien stukken die door hun aard niet of moeilijk aan het strafdossier kunnen worden toegevoegd, als overtuigingsstuk worden neergelegd ter griffie van de correctionele rechtbank, staat het aan de inverdenkinggestelde of zijn raadsman en aan het onderzoeksgerecht om, zo dit zulks nodig acht, om de overlegging van dat stuk te verzoeken (1). (1) Zie Cass. 24 december 1996, AR P.96.1620.N, AC 1996, nr. 527.

3. Indien ter gelegenheid van de behandeling van de zaak voor de kamer van inbeschuldigingstelling blijkt dat het dossier dat aan het onderzoeksgerecht wordt voorgelegd of waarvan de inverdenkinggestelde en zijn raadsman kennis hebben kunnen nemen, onvolledig is dan wel dat zij geen kennis hebben kunnen nemen van een overtuigingsstuk dat werd neergelegd ter griffie van het gerecht in eerste aanleg, kan een eventuele miskennis van de rechten van de inverdenkinggestelde worden geremedieerd door in te gaan op het voorstel de behandeling van de zaak uit te stellen opdat alsnog kennis kan worden genomen van het ontbrekende stuk; die regel die tot gevolg kan hebben dat de kamer van inbeschuldigingstelling geen uitspraak kan doen binnen de termijn van 15 dagen als bedoeld door artikel 30, § 3, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet houdt geen schending in van artikel 5 EVRM noch van enig andere bepaling noch een miskennis van enig recht; indien de inverdenkinggestelde weigert om een dergelijke uitstel te verzoeken en dus de remediëring van een eventuele miskennis van rechten zelf onmogelijk maakt, kan de kamer van inbeschuldigingstelling de zaak beoordelen zonder dat van de bedoelde stukken kennis wordt genomen (1). (1) Zie Cass. 9 juni 2020, AR P.20.0611.N, AC 2020, nr. 383; Cass. 2 oktober 1996, AR P.96.1256.F, AC 1996, nr. 349; Cass. 11 maart 1992, AR nr. 9779, AC 1991-92, nr. 363.

Hof van Cassatie 28 oktober 2020 (P.19.0838.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201028.2F.4/NL>

Trefwoorden: Strafzaken - Bij verstek gewezen beslissing - Verzet en cassatieberoep - Samenloop tussen de rechtsmiddelen - Gevolg

Samenvatting: Geen enkele wettelijke bepaling belet de rechter gevat met het verzet tegen een bij verstek gewezen beslissing, over dat rechtsmiddel uitspraak te doen wanneer tegen die beslissing cassatieberoep is ingesteld (1). (1) Wanneer tegen eenzelfde beslissing cassatieberoep is ingesteld en verzet werd gedaan, moet het onderzoek van het laatstgenoemde rechtsmiddel bij voorrang plaatsvinden (behoudens indien het verzet kennelijk niet ontvankelijk is). Dit vloeit met name voort uit de uitdovende werking van het ontvankelijk en gedaan verklaard verzet dat tot gevolg heeft dat het verstekvonnis ongedaan wordt gemaakt; in dat geval wordt het cassatieberoep zonder voorwerp. De in artikel 424 Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn volgens welke de termijn om cassatieberoep in te stellen aanvangt bij het verstrijken van de gewone termijn voor verzet sterkt in die oplossing. (D.V.).

Hof van Cassatie 18 november 2020 (P.20.1084.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201118.2F.17/NL>

Trefwoorden: 1. Uitlevering - Passieve uitlevering - Door een Belgische rechter uitgevaardigd bevel tot voorlopige aanhouding - Verzoek tot invrijheidstelling - Bevoegd rechtscollege

2. Uitlevering - Passieve uitlevering - Buitenlands bevel tot aanhouding - Uitvoerbaarverklaring door de raadkamer - Hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Verzoek tot invrijheidstelling - Bevoegd rechtscollege

Samenvatting: 1. Krachtens artikel 5, vierde lid, Uitleveringswet 1874, kan de vreemdeling om voorlopige invrijheidstelling verzoeken indien een Belg dit recht geniet en onder dezelfde voorwaarden, waarbij dit verzoek wordt ingediend bij de raadkamer; hieruit volgt dat de vreemdeling zijn verzoek moet voorleggen aan de raadkamer wanneer hij krachtens een door een Belgische rechter uitgevaardigd bevel tot voorlopige aanhouding in hechtenis wordt gehouden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 712.

2. Wanneer de vreemdeling is aangehouden krachtens een internationaal aanhoudingsbevel dat hem naar behoren is betekend en door de raadkamer met het oog op zijn uitlevering uitvoerbaar is verklaard, en hij tegen die beschikking van de raadkamer hoger beroep heeft ingesteld, is de kamer van inbeschuldigingstelling bevoegd om kennis te nemen van het verzoek tot invrijheidstelling, zolang zij niet definitief uitspraak heeft gedaan over het hoger beroep, met inbegrip van de mogelijke cassatieprocedure die tegen haar arrest werd ingeleid (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 712.

Hof van Cassatie 16 december 2020 (P.20.1232.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201216.2F.10/NL>

Trefwoorden: Passieve uitlevering - Opsluiting met het oog op uitlevering - Redelijke termijn - Beoordelingscriterium

Samenvatting: De redelijke termijn van de opsluiting met het oog op uitlevering wordt beoordeeld op grond van het beoogde doel en de concrete gegevens van de zaak op het ogenblik van de beslissing van de rechter die met dat toezicht is belast; de rechter kan rekening houden met de vertraging die de autoriteiten hebben opgelopen bij het verrichten van de rechtshandelingen tijdens de rechtspleging, de complexiteit van de zaak, de mogelijke inmenging van internationale instanties, de in het geding zijnde belangen en met de mate waarin de belanghebbende zelf heeft bijgedragen tot een vertraging van de rechtspleging, zonder dat al deze criteria in aanmerking moeten worden genomen (1). (1) Cass. 14 maart 2018, AR P.18.0212.F, AC 2018, nr. 182, Rev. dr. pén. crim., 2018, p. 1080 met noot van S. HENROTTE met als titel "L'appréciation du caractère raisonnable dans la durée d'une mise sous écrou extraditionnel" ; Cass. 17 november 2015, AR P.15.1425.N, AC 2015, nr. 685.

Hof van Cassatie 3 maart 2021 (P.21.0227.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210303.2F.18/FR>

Trefwoorden: Prejudiciële geschillen - Voorwerp - Leemte in de nationale wet die niet zonder het optreden van de wetgever kan worden verholpen - Invloed op de verplichting om de vraag te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

Samenvatting: De rechter dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie geen prejudiciële vraag te stellen over een leemte in de nationale wet wanneer hij vaststelt dat die leemte, in de veronderstelling dat ze een schending van het EU-recht tot gevolg heeft, niet zonder het optreden van de wetgever kan worden verholpen (1). (1) “C’est aux juridictions nationales saisies d’un litige qu’il appartient d’apprécier tant la nécessité d’une décision préjudicielle pour être en mesure de rendre leur jugement que la pertinence des questions qu’elles posent à la Cour [de justice des Communautés européennes]” (C. NAÔMÉ, Le renvoi préjudiciel en droit européen. Guide pratique, J.L.M.B., Opus 4, Larcier, 2007, p. 104). “Artikel 267 VWEU verplicht een nationaal rechtscollege niet om een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie te stellen wanneer de interpretatie van de akte duidelijk is, wanneer de vraag niet relevant is voor de zaak waarvan het kennisneemt, wanneer de in het geding zijnde gemeenschapsbepaling reeds door het Hof van Justitie werd geïnterpreteerd of wanneer de correcte toepassing van het recht van de Europese Unie zo voor de hand ligt dat zij geen ruimte laat voor redelijke twijfel” (Cass. 27 mei 2020, AR P.20.0516.F, AC 2020, nr. 326; Cass. 11 maart 2015, AR P.14.1677.F, AC 2015, nr. 183, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; zie HvJ 6 oktober 1982, Cilfit e.a. t. Ministero della Sanità, C-283/81, inz. § 7, § 10, § 11, § 13, § 14 en § 16; HvJ 15 juni 2005, Intermodal Transports, C-495/03; C. NAÔMÉ, o.c., nr. 146). Wanneer de rechter vaststelt dat een leemte in de nationale wetgeving, gesteld dat deze een schending van het EU-recht tot gevolg zou hebben, niet zonder het optreden van de wetgever kan worden verholpen, is de vraag over die leemte niet relevant voor de zaak waarvan hij kennisneemt en dient hij ze bijgevolg niet te stellen. (M.N.B.)

Hof van Cassatie 29 maart 2022 (P.22.0390.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220329.2N.28/NL>

Trefwoorden: 1. Taalgebruik in strafzaken - Citaat

2. Strafzaken – Opsporingsonderzoek – Verhoor – Begrip

Samenvatting: 1. Aan het principe van de eentaligheid van een akte wordt geen afbreuk gedaan door het letterlijk citeren van het in de andere taal vermelde opschrift op de verpakking van een voorwerp waarnaar in die akte wordt verwezen; aan dat principe wordt evenmin afbreuk gedaan indien de anderstalige aanduiding van een voorwerp wordt gevolgd door een uitzetting in het Nederlands betreffende de functie van dat voorwerp, waardoor de betekenis van de anderstalige gezegdes duidelijk is.

2. Een verhoor (van een verdachte) in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering is de geleide ondervraging over misdrijven die de in dat artikel bedoelde persoon ten laste kunnen worden gelegd, door een daartoe bevoegd persoon (ambtenaar) geacteerd in een

proces-verbaal in het kader van een opsporings- of gerechtelijk onderzoek, met als doel de waarheid te vinden.

Dit artikel is niet van toepassing op verklaringen of aanwijzingen van een persoon die op zijn gedrag of situatie wordt aangesproken door een daartoe bevoegde ambtenaar, wiens interpellatie enkel bedoeld is om zich een juist beeld van de vastgestelde feiten te vormen.

Hof van Cassatie 26 juli 2022 (P.22.0985.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20220726.VAC.11/FR>

Trefwoorden: Uitlevering – Overlevering – Wet van 19 december 2003 – Verenigd Koninkrijk – Verzoek tot voorlopige invrijheidsstelling

Samenvatting: Op grond van artikel 13 van de Uitleveringswet van 15 maart 1874 worden in de relaties met het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland de vaststelling van de bevoegde autoriteiten en de procedure voor het uitbrengen en uitvoeren van verzoeken om overlevering in de regel bepaald door de wet van 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel.

De procedure voor de uitvoering van verzoeken tot overlevering geregeld door de wet van 19 december 2003 omvat de aanhouding, de eventuele hechtenis met het oog op deze uitvoering en beslissingen met betrekking tot voortgezette hechtenis of de voorlopige invrijheidstelling van de persoon, voorafgaand aan de beslissing over de uitvoering van het eigenlijke verzoek voor overlevering.

Tot het moment van de definitieve beslissing over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel is de raadkamer slechts bevoegd om de betrokkene in vrijheid te stellen in het geval, bedoeld in artikel 20, § 3, waarin de onderzoeksrechter na vijftien dagen nog geen beslissing heeft genomen over een verzoek tot invrijheidstelling of dit verzoek heeft afgewezen.

Met noot: DEWULF, S., “Wet betreffende het Europees aanhoudingsbevel blijft ook na de Brexit van toepassing op verzoeken tot voorlopige invrijheidstelling in het kader van overleveringsprocedures met het Verenigd Koninkrijk”, *RW* 2022-2023, afl. 22, 860-864.

Hof van Cassatie 8 november 2022 (P.22.0774.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221108.2N.7/NL>

Trefwoorden: Gerechtelijk onderzoek - Regeling rechtspleging – Antwoorden op conclusie van de burgerlijke partij

Samenvatting: Het onderzoeksgerecht oordeelt bij de regeling van de rechtspleging vrij of er tegen de inverdenkinggestelde al dan niet voldoende bezwaren bestaan. Het Hof kan op dit oordeel van het onderzoeksgerecht geen marginale toetsing uitoefenen.

Het recht van een burgerlijke partij om een conclusie neer te leggen voor het onderzoeksgerecht houdt in dat het onderzoeksgerecht daarop antwoordt en, als het van

mening is dat het haar vordering dient af te wijzen, de voornaamste redenen aangeeft die de burgerlijke partij in staat stellen de beslissing te begrijpen. Niet vereist is dat het onderzoeksgerecht tot in het detail antwoordt op de conclusie van een burgerlijke partij.

Hof van Cassatie 15 november 2022 (P.22.1097.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.4/NL>

Trefwoorden: Herstel in eer en rechten - Voorwaarden - Schadevergoedingsplicht - Verjaring van de burgerlijke rechtsovereenkomst

Samenvatting: Uit artikel 623 Wetboek van Strafvordering volgt dat:

- het herstel in eer en rechten in beginsel afhankelijk is van het voldaan hebben door de verzoeker aan de in het vonnis bepaalde verplichting tot schadevergoeding;
- de kamer van inbeschuldigingstelling evenwel de verzoeker van deze voorwaarde kan ontslaan indien hij aantoont dat hij in de onmogelijkheid verkeerde om aan die verplichting te voldoen, hetzij wegens zijn onvermogen, hetzij wegens enig ander feit waaraan hij geen schuld heeft.

Artikel 623 Wetboek van Strafvordering is van toepassing op de schadevergoedingsplicht die bij gerechtelijke beslissing is vastgesteld. Die verplichting bestaat indien de veroordelende beslissing vaststelt dat de burgerlijke partij schade heeft geleden die in oorzakelijk verband staat tot het bewezen verklaarde misdrijf, zonder dat hierbij noodzakelijk het precieze bedrag van de vergoeding voor de geleden schade moet zijn bepaald. Een veroordeling tot betaling van een provisionele schadevergoeding

is dan ook een rechterlijke beslissing die een verplichting tot schadevergoeding inhoudt.

Aan de door artikel 623, eerste lid, Wetboek van Strafvordering voorgeschreven schadevergoedingsplicht is voldaan wanneer de geleden schade is hersteld, wat kan voortvloeien uit een daadwerkelijke betaling, een kwijtschelding van schuld of een dading waarmee de benadeelde partij instemt.

Het loutere feit dat de burgerlijke rechtsovereenkomst is verjaard, dat de schadelijder niet is overgegaan tot de invordering van de bij rechtelijke beslissing toegekende schadevergoeding of dat de schadelijder geen stappen heeft gezet om de precieze omvang van de bij rechterlijke beslissing vastgestelde schade te bepalen, hebben niet tot gevolg dat de verzoeker niet langer zou moeten voldoen aan de in artikel 623, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde schadevergoedingsplicht.

Volgens artikel 624, derde lid, Wetboek van Strafvordering moet de kamer van inbeschuldigingstelling bij de beoordeling van de voorwaarde of de verzoeker tijdens de proeftijd blijkt heeft gegeven van verbetering en van goed gedrag rekening houden met de moeite die hij heeft gedaan om de uit de misdrijven voortvloeiende schade die niet gerechtelijk mocht zijn vastgesteld, te herstellen.

Artikel 624, derde lid, Wetboek van Strafvordering is van toepassing op schade waarvan bij rechterlijke beslissing niet is bepaald dat de verzoeker tot vergoeding is gehouden. Hij heeft slechts een morele verplichting tot vergoeding van die schade maar de kamer van inbeschuldigingstelling neemt de inspanningen die de verzoeker op dat vlak heeft geleverd mee in haar beoordeling van de vereiste van verbetering en goed gedrag. De beoordeling van de kamer van inbeschuldigingstelling is op dit punt onaantastbaar.

Hyperlink:

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Beoordeling – Vrijheidsberoving in kader van uitvoering straf – Gevolg

Samenvatting: Noch uit artikel 5.3 EVRM, noch uit enige andere verdragsrechtelijke of wettelijke bepaling, noch uit enig algemeen rechtsbeginsel volgt dat een in verdenking gestelde die van zijn vrijheid is beroofd in het kader van de strafuitvoering niet in voorlopige hechtenis kan worden genomen of dat zijn voorlopige hechtenis niet kan worden gehandhaafd. De opsluiting in het kader van de strafuitvoering is immers gebaseerd op een andere autonome opsluitingstitel, waarbij een eventuele invrijheidstelling afhankelijk is van het voldoen aan eigen voorwaarden, die vreemd zijn aan de voorwaarden die gelden inzake voorlopige hechtenis, wordt beoordeeld volgens andere procedures en door andere overheden.

Hieruit volgt dat het onderzoeksgerecht dat moet beslissen over de handhaving van de voorlopige hechtenis niet ertoe gehouden is om bij de concrete beoordeling van de vereiste van de noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid en het gevaar voor recidive, collusie en onttrekking, het eventuele bestaan van een vrijheidsberoving in het kader van de strafuitvoering te betrekken. De omstandigheid dat bij die beoordeling rekening moet worden gehouden met de feitelijke omstandigheden van de zaak en de omstandigheden die eigen zijn aan de persoonlijkheid van de eiser, doet hieraan geen afbreuk.

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221129.2N.3/NL>

Trefwoorden: 1. Artt. 3 en 5 EVRM – Politiegeweld – Verplichting voor lidstaat tot voeren van een effectief onderzoek – Gevolg – Regeling rechtspleging – Verzoek van burgerlijke partij om een bijkomende onderzoekshandeling – Beoordeling onderzoeksgerecht

2. Bijkomende onderzoekshandelingen - Geacht de waarheid aan de dag te brengen - KI in hoger beroep – Bevoegdheid – Afwijzen wegens niet dienstig om waarheid aan de dag te leggen

Samenvatting: 1. Uit de artikelen 3 en 5 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon op geloofwaardige wijze aanvoert dat hij door politieambtenaren op een wijze werd behandeld die een inbreuk uitmaakt op deze verdragsbepalingen, de Staat verplicht is om een officieel onderzoek te voeren dat effectief moet zijn, in die zin dat het moet kunnen leiden tot de identificatie en de bestraffing van de verantwoordelijken.

Het staat aan het onderzoeksgerecht om binnen de grenzen van zijn bevoegdheid bij de regeling van de rechtspleging na te gaan of het onderzoek volledig werd gevoerd dan wel of

het desgevallend niet moet worden aangevuld, alsook om vervolgens te oordelen of het gerechtelijk onderzoek voldoende bezwaren heeft opgeleverd om personen tegen wie de strafvordering werd ingesteld, te verwijzen naar het vonnisgerecht. Aldus wordt voldaan aan de uit de voormelde verdragsbepalingen voortvloeiende procedurele verplichtingen.

De verplichting een officieel onderzoek te voeren dat effectief moet zijn, is een middelen- en geen resultaatsverbintenis. Slechts die onderzoekshandelingen moeten worden gesteld die gelet op de concrete omstandigheden redelijkerwijze tot het verzamelen van bewijselementen, het aan het licht brengen van de waarheid en de identificatie en de bestraffing van de verantwoordelijkheden kunnen leiden.

Het staat aan het onderzoeksgerecht om daarover onaantastbaar te oordelen.

Indien evenwel ter gelegenheid van de regeling van de rechtspleging een burgerlijke partij om de uitvoering van een concreet omschreven bijkomende onderzoekshandeling verzoekt en daarbij vermeldt waarom die noodzakelijk is voor de waarheidsvinding, kan het onderzoeksgerecht ter afwijzing van dit verzoek niet volstaan met de loutere vaststelling dat er geen enkele noodzaak is om nog verdere onderzoekshandelingen te bevelen. Het onderzoeksgerecht dient concreet aan te geven waarom de gevraagde onderzoekshandeling niet kan bijdragen tot de waarheidsvinding.

De eiser heeft in zijn appelconclusie (p. 26, laatste alinea) de voeging gevraagd bij het strafdossier van de camerabeelden waaruit zou moeten blijken dat hij werd onderworpen aan een mensonterende behandeling tijdens zijn vrijheidsberoving. Met het enkele oordeel dat volgens de kamer van inbeschuldigingstelling het onderzoek volledig is, toelaat te oordelen en er geen enkele noodzaak is om nog verdere onderzoekshandelingen te bevelen, verantwoordt het arrest de afwijzing van het verzoek om de camerabeelden te voegen niet naar recht.

2. Volgens artikel 127, § 3, Wetboek van Strafvordering kan de burgerlijke partij de onderzoeksrechter overeenkomstig artikel 61quinquies Wetboek van Strafvordering verzoeken om bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten. Volgens artikel 61quinquies, § 4, Wetboek van Strafvordering kan de burgerlijke partij tegen de beslissing van de onderzoeksrechter hoger beroep instellen bij de kamer van inbeschuldigingstelling. Volgens art. 61quinquies, § 3, Wetboek van Strafvordering kan het verzoek worden afgewezen omdat de gevraagde onderzoeksmaatregelen niet noodzakelijk worden geacht om de waarheid aan de dag te brengen.

De kamer van inbeschuldigingstelling kan in hoger beroep het verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen dan ook afwijzen met de vaststelling dat de gevraagde onderzoeksmaatregelen niet noodzakelijk zijn om de waarheid aan de dag te brengen. In deze stand van de rechtspleging rust op de kamer van inbeschuldigingstelling geen verdergaande onderzoeks- of motiveringsverplichting.

Hof van Cassatie 10 januari 2023 (P.22.1776.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230110.2N.18/NL>

Trefwoorden: Recht van verdediging - Verwijzing door de rechter naar niet gepubliceerde rechtspraak

Samenvatting: De rechter en de partijen worden geacht het recht en de wijze waarop het moet worden toegepast te kennen. Het recht op tegenspraak als onderdeel van het algemeen rechtsbeginsel houdende eerbiediging van het recht van verdediging verzet zich dan ook niet ertegen dat een rechter als referentie voor een door hem gegeven toepassing van het recht verwijst naar een rechterlijke beslissing, ook als die rechterlijke beslissing niet is gepubliceerd.

Hof van Cassatie 10 januari 2023 (P.23.0031.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230110.2N.21/NL>

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis - Handhaving door KI - Reden: 'volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid' - Expliciete vermelding waarom

Samenvatting: De kamer van inbeschuldigingstelling die de voorlopige hechtenis in hoger beroep handhaaft, kan weliswaar het oordeel dat voldaan is aan de voorwaarde van artikel 16, § 1, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet gronden op de redenen waarmee zij oordeelt dat voldaan is aan een of meerdere voorwaarden van artikel 16, § 1, vierde lid, van die wet, maar dat belet niet dat het arrest uitdrukkelijk moet vermelden dat voldaan is aan de eerst vermelde voorwaarde en waarom dat zo is. Dat oordeel en die redenen kunnen immers niet zonder meer worden afgeleid uit de andere redenen van de beslissing.

Hof van Cassatie 17 januari 2023 (P.23.0025.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230117.2N.12/NL>

Trefwoorden: Bedreigingen – Begrip

Samenvatting: Om strafbaar te zijn in de zin van artikel 327, eerste lid, Strafwetboek moet de bedreiging, met inbegrip van het bevel of de voorwaarde waaronder zij is gedaan, niet tegenover de bedreigde persoon zelf zijn geuit. Het volstaat dat die bedreiging gekend is door de bedreigde persoon of dat ze ten minste van zulke aard is dat ze door hem kan zijn gekend. Dit is onder meer het geval wanneer de bedreiging is geuit in omstandigheden waarin zij de bedreigde persoon logischerwijze zou bereiken. Het onderzoeksgerecht oordeelt onaantastbaar of er ernstige aanwijzingen zijn dat dit het geval is. Het Hof gaat enkel na of het onderzoeksgerecht uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt.

C. Andere arresten van het Hof van Cassatie

Hof van Cassatie 25 november 2020 (P.20.0926.F), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201125.2F.9/NL>

Trefwoorden: 1. Verwijzing tot herziening - Onverenigbare veroordelingen van twee personen door onderscheiden beslissingen voor hetzelfde feit dat slechts een persoon heeft kunnen plegen – Gevolg

2. Onverenigbare beslissingen die zijn geweest door een correctionele rechtbank in hoger beroep en door een politierechtbank - Verwijzing tot herziening - Gerecht op verwijzing - Correctionele rechtbank die in hoger beroep uitspraak doet

Samenvatting: 1. Wanneer twee verschillende personen schuldig zijn verklaard aan dezelfde feiten door twee veroordelende vonnissen en deze onverenigbaar zijn omdat het gaat om een feit dat slechts één persoon heeft kunnen plegen (1), staat het bewijs van de onschuld van één van de veroordeelden, voortvloeiend uit de tegenstrijdigheid van die beslissingen, de herziening van die veroordelingen toe overeenkomstig de artikelen 443, eerste lid, 1°, en 445, eerste lid, Wetboek van Strafvordering (2). (1) De omstandigheid dat twee personen zijn veroordeeld voor hetzelfde feit, impliceert op zichzelf niet dat die veroordelingen tegenstrijdig zijn als beiden hieraan hebben kunnen deelnemen als mededaders of medeplichtigen (zie R.P.D.B., Brussel, Bruylant, 1940, v° "Révision", p. 528, nr. 37; A. SAINT-REMY, Nouvelles, Procédure pénale, t. II, v° "Révision", Larcier, 1948, p. 530, nr. 95). (2) Zie Cass. 7 januari 1998, AR P.97.1194.F, AC 1998, nr. 7; Cass. 16 juni 1975, AC 1975, 1099 en 1101; Cass. 21 mei 1973, AC 1973, 922; Cass. 21 september 1971, AC 1972, p. 75; Cass. 24 maart 1902, Pas. 1902, I, 191.

2. Wanneer de vernietigde beslissingen zijn geweest door een correctionele rechtbank die in hoger beroep uitspraak doet en door een politierechtbank, verwijst het Hof van Cassatie de zaak voor herziening naar een correctionele rechtbank die in hoger beroep uitspraak doet (1). (impliciete oplossing). (1) Zie Cass. 6 januari 2015, AR P.14.1578.N, AC 2015, nr. 8, en de noot van A.W. Artikel 443 Wetboek van Strafvordering voorziet enkel in de herziening "in criminele of correctionele zaken", maar niet in contraventionele zaken. Hoewel de twee beslissingen in deze zaak respectievelijk werden gewezen door een correctionele rechtbank in hoger beroep en door een politierechtbank, werden ze wel degelijk uitgesproken "in correctionele zaken", waarin de opgelegde geldboeten meer dan 25 € bedragen, vóór toepassing van opdecimen (zie art. 38, tweede lid, Strafwetboek). Voordien, en omdat artikel 445, eerste lid, Wetboek van Strafvordering enkel voorziet in de verwijzing "naar een hof van beroep of een hof van assisen dat er vroeger geen kennis van genomen heeft", verwees het Hof dergelijke zaken naar een hof van beroep (zie Cass. 16 juni 1975, AC 1975, 1099 en 1101; Cass. 21 mei 1973, AC 1973, 922). (M.N.B.)

Hof van Cassatie 6 december 2022 (P.22.1130.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221206.2N.19/NL>

Trefwoorden: Verzoek heropening rechtspleging – Recht op bijstand van een advocaat - Belastende verklaringen – Derdenwerking

Samenvatting: Het recht op bijstand van een advocaat, dat verbonden is met de cautieplicht, het zwijgrecht en het feit dat niemand kan worden verplicht zichzelf te

incrimineren, zijn rechten die gelden in personam en in beginsel bijgevolg slechts kunnen worden ingeroepen door degene ten aanzien van wie die rechten werden miskend. Een beklaagde kan zich evenwel beroepen op de miskening van die rechten als verweer tegen belastende verklaringen, afgelegd door een andere beklaagde, die voor hem slechts een getuige is, hetzij wanneer die andere beklaagde, die zelf van die rechten genoot, de miskening ervan inroept en op die grond de afgelegde belastende verklaringen intrekt, hetzij wanneer blijkt dat ingevolge de miskening van die rechten er ongeoorloofde druk werd uitgeoefend op die andere beklaagde en zijn verklaringen onbetrouwbaar zijn.

Wanneer een beklaagde aanvoert dat voor hem belastende verklaringen, afgelegd door een andere beklaagde zonder de bijstand van een raadsman hoewel hij op die bijstand gerechtigd was, uit het debat moeten worden geweerd, kan de rechter zich niet ertoe beperken na te gaan of die andere beklaagde de miskening heeft ingeroepen van zijn recht op bijstand van een raadsman en op die grond zijn verklaringen heeft ingetrokken. Hij dient ook na te gaan of de miskening van het recht op bijstand van een advocaat niet ertoe heeft geleid dat die andere beklaagde zijn belastende verklaringen heeft afgelegd onder ongeoorloofde druk waardoor de betrouwbaarheid ervan is aangetast.

Hof van Cassatie 3 januari 2023 (P.22.1606.N), www.juportal.be

Hyperlink: <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230103.2N.5/NL>

Trefwoorden: Wraking - Wrakingsverzoek - Vormplegingen e.a. formaliteiten

Samenvatting: Bij een wrakingsverzoek moeten in de regel de in artikel 836 Gerechtelijk Wetboek bedoelde formaliteiten worden gevolgd, worden de verrichtingen bij toepassing van artikel 837, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek in de regel geschorst en wordt over het wrakingsverzoek in de regel beslist door andere magistraten dan de magistraten van wie de wraking wordt gevorderd.

Die formaliteiten moeten evenwel niet worden gevolgd, het wrakingsverzoek heeft geen schorsende werking en de magistraten van wie de wraking wordt gevorderd kunnen zelf over het verzoek uitspraak doen indien het verzoek slechts in de schijn een wrakingsverzoek is, maar naar inhoud of naar vorm niet als een werkelijk wrakingsverzoek kan worden beschouwd. Dat is het geval indien het wrakingsverzoek er in wezen niet toe strekt om in de concrete zaak de geschiktheid te beoordelen van de magistraten die in die zaak moeten zetelen maar het manifest een ander doel nastreeft, het wrakingsverzoek zo van zijn doel wordt afgewend en het rechtsmisbruik inhoudt, dan wel indien manifest niet is voldaan aan een essentiële formaliteit voor de geldigheid van het wrakingsverzoek, zoals de door artikel 835 Gerechtelijk Wetboek op straffe van nietigheid voorgeschreven verplichting dat het wrakingsverzoek moet zijn ondertekend door een advocaat die meer dan tien jaar bij de balie is ingeschreven.

2.5. Grondwettelijk Hof

Grondwettelijk Hof 1 december 2022 (159/2022), www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2022/2022-159n.pdf>

Trefwoorden: Strafvordering - Hof van Cassatie - Vernietiging door het Hof en verwijzing - Gevolgen - Verplichting voor het gerecht om zich te voegen naar het arrest van het Hof van Cassatie betreffende het door dat Hof beslechte rechtspunt - Verbod om zich aan te passen aan de evolutie in rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie die dateert van na het arrest van het Hof van Cassatie

Samenvatting: Bij vonnis van 11 januari 2022, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 18 januari 2022, heeft de Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent, de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schendt artikel 435, tweede lid van het Wetboek van Strafvordering, zoals ingevoegd door art. 161 van de Wet van 06.07.2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie, de bepalingen over de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet, (met name de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet) én artikel 6.1 E.V.R.M., in zoverre deze bepaling het gerecht waarnaar de zaak na vernietiging wordt verwezen, verplicht om zich te voegen naar het arrest van het Hof van Cassatie en derhalve verbiedt om zich aan te passen aan de evolutie in rechtsleer en rechtspraak van datzelfde Hof of gezaghebbende rechtscolleges zoals het Grondwettelijk Hof en het Hof van Justitie terwijl een rechtbank die uitspraak doet in een naar de feiten identieke zaak niet gebonden is door de rechtspraak van het Hof van Cassatie ?

2. Schendt artikel 435, tweede lid van het Wetboek van Strafvordering, zoals ingevoegd door art. 161 van de Wet van 06.07.2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie, de bepalingen over de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet, (met name de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet) én artikel 6.1 E.V.R.M., in zoverre deze bepaling het gerecht waarnaar de zaak na vernietiging wordt verwezen, verplicht om zich te voegen naar het arrest van het Hof van Cassatie betreffende het door dat Hof beslechte rechtspunt terwijl artikel 7 van het Verdrag van 31 maart 1965 betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof de nationale rechters eveneens bindt aan de uitleg welke voortvloeit uit de door het Hof gedane uitspraak ? ».

Het Hof zegt voor recht :

Artikel 435, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering schendt de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6, lid 1, van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre het een gerecht waarnaar het Hof van Cassatie, na een vernietiging van een eerder gewezen rechterlijke beslissing, een zaak verwijst, ertoe verplicht zich te voegen naar het arrest van het Hof van Cassatie, wat het beslechte rechtspunt betreft, wanneer het van oordeel is dat het rechtsoordeel van het Hof van Cassatie in strijd is met het recht van de Europese Unie, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie in een arrest dat dateert van na het arrest van het Hof van Cassatie.

Persbericht:

<https://www.const-court.be/public/n/2022/2022-159n-info.pdf>

Met noot: HERBOTS, P., DRIESSEN, M., “Grondwettelijk Hof in voetsporen van Franco-Suisse Le Ski”, *De Juristenkrant* 2022, afl. 459, 4-5.

Grondwettelijk Hof 1 december 2022 (160/2022), www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2022/2022-160n.pdf>

Trefwoorden: Strafrecht - Strafrechtspleging - Bij verstek gewezen vonnis - Verzet dat als gedaan wordt beschouwd - Gerecht in hoger beroep - Verzet dat als ongedaan wordt beschouwd in hoger beroep

Samenvatting: Bij arrest van 9 januari 2019, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 22 juli 2022, heeft het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« Schendt artikel 187, § 9, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering, geïnterpreteerd in die zin dat het het rechtscollege in hoger beroep, waarvan de saisine betrekking heeft op het als gedaan beschouwde karakter van het verzet, verhindert zich uit te spreken over de grond van de zaak indien dat rechtscollege in hoger beroep van mening is dat de eerste rechter ten onrechte een verzet als gedaan heeft beschouwd, de artikelen 12, 13 en 14 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 7 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre het de legitieme verwachtingen dwarsboomt van de rechtzoekende wiens veroordeling op verzet werd herzien en die de op dat verzet genomen beslissing niet opnieuw in het geding wilde brengen ?

Ontzegt artikel 187, § 6, 1 [lees : 1°], en § 9, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering, met schending van de artikelen 12 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 14 van het Internationaal Verdrag van New York inzake burgerrechten en politieke rechten, de beklaagde niet het daadwerkelijke karakter van de keuze voor het beroep dat hij heeft ingesteld tegen de bij verstek uitgesproken beslissing, aangezien, indien het rechtscollege in hoger beroep, op hoger beroep van de enige openbare partij, het verzet als ongedaan beschouwt, die beslissing inhoudt dat het verstekvonnis volledige uitwerking heeft terwijl het, in eerste aanleg, werd betwist door de beklaagde die zich heeft neergelegd bij het vonnis dat is uitgesproken op zijn als gedaan beschouwde verzet ?

Brengt artikel 187, § 6, 1 [lees : 1°], en § 9, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering, in het stadium van de berechting, geen discriminatie met zich mee die niet objectief verantwoord is tussen de beklaagde, enerzijds, en het openbaar ministerie, anderzijds, ondanks de verschillende belangen die zij verdedigen, aangezien de eerstgenoemde niet over een jurisdictioneel beroep beschikt met betrekking tot het als ongedaan beschouwde karakter van het verzet terwijl de laatstgenoemde wel over een jurisdictioneel beroep beschikt met betrekking tot het als gedaan beschouwde karakter van datzelfde verzet, met schending van de artikelen 10, 11, 12 en 13 van de Grondwet, in voorkomend geval in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en

artikel 14 van het Internationaal Verdrag van New York inzake burgerrechten en politieke rechten ? ».

Het Hof zegt voor recht :

In zoverre het niet bepaalt dat hoger beroep tegen de beslissing die het verzet als gedaan beschouwt, inhoudt dat de grond van de zaak aanhangig wordt gemaakt bij de rechter in hoger beroep wanneer die laatste het verzet voor het eerst in hoger beroep als ongedaan beschouwt, schendt artikel 187, § 9, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering artikel 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 2 van het Protocol nr. 7 bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14, lid 5, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.

Grondwettelijk Hof 8 december 2022 (163/2022), www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2022/2022-163n.pdf>

Trefwoorden: Strafrecht - Wederzijdse rechtshulp - Wet houdende instemming met een verdrag - Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Islamitische Republiek Iran inzake de overbrenging van veroordeelde personen - Voor terroristische feiten veroordeelde persoon

Samenvatting: In zake : de vordering tot schorsing van artikel 5 van de wet van 30 juli 2022 «houdende instemming met de volgende internationale akten : 1) de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek India inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken, gedaan te Brussel op 16 september 2021, en 2) het Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken, gedaan te Abu Dhabi op 9 december 2021, en 3) het Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten inzake uitlevering, gedaan te Abu Dhabi op 9 december 2021, en 4) het Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Islamitische Republiek Iran inzake de overbrenging van veroordeelde personen, gedaan te Brussel op 11 maart 2022, en 5) het Protocol van 22 november 2017 tot wijziging van het Aanvullend Protocol bij het Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen, ondertekend te Straatsburg op 7 april 2022 », ingesteld door Farzin Hashemi en anderen.

Het Hof

schorst artikel 5 van de wet van 30 juli 2022 « houdende instemming met de volgende internationale akten : 1) de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek India inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken, gedaan te Brussel op 16 september 2021, en 2) het Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken, gedaan te Abu Dhabi op 9 december 2021, en 3) het Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten inzake uitlevering, gedaan te Abu Dhabi op 9 december 2021, en 4) het Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Islamitische Republiek Iran inzake de overbrenging van veroordeelde personen, gedaan te Brussel op 11 maart 2022, en 5) het Protocol van 22 november 2017 tot wijziging van het Aanvullend Protocol bij het Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen, ondertekend op 7 april 2022 te Straatsburg », in zoverre het verdrag van 11 maart 2022 tussen het Koninkrijk België en de Islamitische Republiek Iran inzake de overbrenging van

veroordeelde personen de overbrenging toestaat, naar Iran, van een persoon die door de hoven en rechtbanken is veroordeeld wegens het plegen, met de steun van Iran, van een terroristisch misdrijf.

Met persbericht: In 2021 is de Iraanse diplomaat A. Assadi veroordeeld in België tot 20 jaar gevangenisstraf wegens een terroristisch misdrijf. Op 11 maart 2022 hebben België en Iran een verdrag gesloten over de overbrenging van veroordeelde personen. Tien personen en de « Conseil national de la Résistance iranienne », die burgerlijke partijen waren op het proces van A. Assadi, vorderen de schorsing en de vernietiging van de bepaling die instemt met dat verdrag omdat het de overbrenging van de veroordeelde diplomaat mogelijk maakt naar Iran, waar hij onmiddellijk zou kunnen worden vrijgelaten. O. Vandecasteele, een Belg die sinds februari 2022 in Iran wordt vastgehouden, komt tussen in de procedure om zich te verzetten tegen die vordering.

Het Hof oordeelt dat de bestreden bepaling het recht op leven van de slachtoffers lijkt te schenden in zoverre zij de overbrenging naar Iran mogelijk maakt van een persoon die in België is veroordeeld voor het plegen van een terroristisch misdrijf met de steun van Iran. België weet of dient immers te weten dat Iran in dat geval de straf niet daadwerkelijk zal uitvoeren. Het Hof is van oordeel dat de onmiddellijke toepassing van die bepaling een moeilijk te herstellen ernstig nadeel zou kunnen berokkenen aan de tien personen die de procedure bij het Hof instelden. Het Hof schorst de bestreden bepaling in de aangegeven mate.

<https://www.const-court.be/public/n/2022/2022-163n-info.pdf>

Met noten:

- DE KONINCK, C., “Grondwettelijk Hof schorst wet tot ratificatie van Belgisch-Iraans verdrag inzake gevangenenruil”, *NJW* 2022, afl. 473, 937-938.
- RIEMSLAGH, J., “Grondwettelijk Hof verbiedt gevangenenruil tussen België en Iran”, *Juristenkrant* 2022, afl. 460, 1 en 3.

Grondwettelijk Hof 12 januari 2023 (02/2023), www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2023/2023-002n.pdf>

Trefwoorden: COVID-19-pandemie - Strafrechtspleging - Schorsing van de verjaring van de strafvordering - Algemene toepasbaarheid

Samenvatting: Bij arrest van 20 oktober 2021, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 29 oktober 2021, heeft het Hof van Cassatie de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 4, § 1, van de wet van 24 december 2020 tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II), de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre de schorsing van de verjaring van de strafvordering ingevoerd bij artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 3 van 9 april 2020 algemeen van toepassing is, zonder daarvan de rechtsplegingen uit te

sluiten waarvan het vonnis vertraging heeft opgelopen om redenen die losstaan van de gezondheids crisis die de invoering van die schorsing heeft verantwoord ? ».

Het Hof zegt voor recht:

Artikel 4, § 1, van de wet van 24 december 2020 « tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) » schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Grondwettelijk Hof 12 januari 2023 (03/2023), www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2023/2023-003n.pdf>

Trefwoorden: Strafrechtspleging - Ministers - Voorrang van rechtsmacht - Controle van de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling

Samenvatting: Bij arrest van 22 december 2021, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 14 januari 2022, heeft de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 6 van de wet van 25 juni 1998 tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van ministers, in zoverre het erin voorziet dat de regels van de strafrechtspleging die niet in strijd zijn met de bij de wet voorgeschreven procesvormen, worden nagekomen en dat de controle van het gerechtelijk onderzoek bijgevolg wordt uitgevoerd door de kamer van inbeschuldigingstelling, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, afzonderlijk beschouwd en in samenhang gelezen met artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, in zoverre enkel aan de ministers en aan de andere houders van de voorrechten van rechtsmacht de waarborg wordt ontzegd die erin bestaat de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek onderworpen te zien aan rechters van een hogere graad of van een ander rechtsgebied dan die van de onderzoeksmagistraat en dan die van de magistraten die het in artikel 7 van de wet van 25 juni 1998 bedoelde college vormen, terwijl er geen objectieve en redelijke verantwoording bestaat om aan een categorie van burgers, aan wie het voordeel van de dubbele rechtsmacht reeds wordt ontzegd, de waarborg te ontzeggen die erin bestaat het gerechtelijk onderzoek waarvan zij het voorwerp uitmaken, gecontroleerd te zien door een magistraat die de waarborg biedt dat hij niet van dezelfde rangorde of van een ander rechtsgebied is dan de onderzoeksmagistraat en van dezelfde rangorde en van hetzelfde rechtsgebied is als die van de magistraten die het in artikel 7 van de wet van 25 juni 1998 bedoelde college vormen ? ».

Het Hof zegt voor recht:

Rekening houdend met hetgeen is vermeld in B.13.2 schendt artikel 6 van de wet van 25 juni 1998 « tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van ministers », in samenhang gelezen met artikel 235bis van het Wetboek van strafvordering, niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre het de kamer van inbeschuldigingstelling bevoegd

maakt om de regelmatigheid te controleren van een gerechtelijk onderzoek dat tegen een minister wordt gevoerd.

Grondwettelijk Hof 12 januari 2023 (04/2023), www.const-court.be

Hyperlink: <https://www.const-court.be/public/n/2023/2023-004n.pdf>

Trefwoorden: Strafrechtspleging - Ministers - Voorrang van rechtsmacht - Controle van de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling

Samenvatting: Bij arrest van 16 maart 2022, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 23 maart 2022, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schenden de artikelen 91, eerste lid en 92 § 1 van het Ger. W., de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet in samenlezing met de artikelen 6 EVRM, 14 IVBPR, 47 Europees Handvest en 13 van de Grondwet in zoverre daarin wordt bepaald dat enkel de strafzaken betreffende misdaden waarop een straf staat van meer dan twintig jaar opsluiting en het hoger beroep tegen vonnissen gewezen in strafzaken door de politierechtbank, worden toegewezen aan een kamer met drie rechters, terwijl de andere strafzaken betreffende misdaden en wanbedrijven, waarop een straf staat van twintig jaar opsluiting of een lagere straf in beginsel door de wet worden toegewezen aan een alleenzetelende rechter ?

2. Schenden de artikelen 91, eerste lid en 92 § 1/1 van het Ger. W. de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet in samenlezing met de artikelen 6 EVRM, 14 IVBPR, 47 Europees Handvest en 12 en 13 van de Grondwet, in zoverre deze artikelen aldus moeten worden geïnterpreteerd dat de ambtshalve tussenkomst (van) en beoordeling (door) de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg (' geval per geval ' , cf. artikel 92 § 1/1 Ger. W.) kan/moet geschieden

- buiten enige tussenkomst/raadpleging van de alleenzetelende rechter, bij wie de strafzaak overeenkomstig artikel 91 van het Ger. W. aanhangig werd gemaakt en die over ' volle rechtsmacht ' beschikt in het kader van de beoordeling van de gegrondheid van de strafvordering

én deze ambtshalve tussenkomst en beoordeling al evenzeer telkenmale moeten plaatsvinden

- uiterlijk op het moment van de ' inleidingszitting ' , d.w.z. op een ogenblik dat de partijen, betrokken in de zaak, nog geen middelen hebben opgeworpen/geformuleerd (of kunnen opwerpen/formuleren) m.b.t. de eventuele gegrondheid van de ingestelde strafvordering, conform en in de omstandigheden zoals bepaald in artikel 152 van het wetboek van strafvordering

terwijl de ' complexiteit ' van elke individuele strafzaak niet in abstracto kan worden beoordeeld, doch in alle strafzaken enkel pas duidelijk wordt/kan worden op het ogenblik waarop ook de feitelijke en juridische contouren van de zaak zijn komen vast te staan en de zaak als dusdanig daadwerkelijk ' in staat ' is om gepleit te worden (d.w.z. uiterlijk op de pleitzittingsdatum of ' rechtsdag ' , vastgesteld conform artikel 152 Sv. door de

alleenzetelende rechter, dit in het kader van de uitoefening van de procedurele taak (nl. het administratief en niet jurisdictioneel 'in staat stellen' van een zaak) en die bovendien in juridisch opzicht ook over volle rechtsmacht in strafzaken beschikt) ?

3. Schenden de artikelen 88, 92, § 1/1 juncto 1046 van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet in samenlezing met de artikelen 6 EVRM, 14 IVBPR, 47 Europees Handvest en 13 van de Grondwet, in zoverre geen rechtsmiddel openstaat tegen een beschikking in toepassing van artikel 92, § 1/1 van het Gerechtelijk Wetboek, terwijl wel rechtsmiddelen openstaan tegen de toebedeling van een zaak overeenkomstig een bijzonder reglement in uitvoering van artikel 88, § 1 van het Gerechtelijk Wetboek, in toepassing van artikel 88 § 2 van het Gerechtelijk Wetboek ?

4. Schenden de artikelen 11, 88, 92, § 1/1, 319, lid 1 juncto 1046 van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet in samenlezing met de artikelen 6 EVRM, 14 IVBPR, 47 Europees Handvest en 13 van de Grondwet, in zoverre deze artikelen zouden toelaten aan een korpschef om de hem bij wet toegekende bevoegdheid om te beslissen ingevolge een verzoek ex artikel 92, § 1/1 van het Gerechtelijk Wetboek te delegeren aan een afdelingsvoorzitter, terwijl een beschikking inzake een verdelingsincident in de zin van artikel 88, § 2 van het Gerechtelijk Wetboek enkel door de korpschef kan worden genomen ? ».

Het Hof zegt voor recht:

1. De artikelen 91, eerste lid, en 92, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek schenden niet de artikelen 10, 11, 12 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

2. Onder voorbehoud van hetgeen in B.3.3 is vermeld, schenden de artikelen 91, eerste lid, en 92, § 1/1, van het Gerechtelijk Wetboek niet de artikelen 10, 11, 12 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

3. De artikelen 88, 92, § 1/1, en 1046 van het Gerechtelijk Wetboek schenden niet de artikelen 10, 11, 12 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

4. De artikelen 11, 88, 92, § 1/1, 319, eerste lid, en 1046 van het Gerechtelijk Wetboek schenden niet de artikelen 10, 11, 12 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

2.6. Raad van State

- Nihil

2.7. Hoven van beroep

A. Correctionele kamers

Gent 10 juni 2022, *T.Strafr.* 2022, afl. 6, 364 – 382.

Hyperlink:

Trefwoorden: Artikel 433quater/1 Sw. – Mensenhandel – Ontucht – Misbruik van prostitutie – Wetswijziging – Geen heromschrijving – Vermelding van de wettelijke bepalingen

Samenvatting: Als de wet tussen het tijdstip van de te last gelegde feiten en de dag van de uitspraak gewijzigd is, blijven de te last gelegde feiten steeds omschreven volgens de strafwet die van toepassing was op het tijdstip van de feiten. Een herkwalificatie van de feiten is dan niet aan de orde. De rechter moet in dat geval wel nagaan of de te last gelegde misdrijven ononderbroken strafbaar zijn gebleven. Bovendien moet de rechter als de straf, ten tijde van zijn beslissing bepaald, verschilt van die welke ten tijde van het misdrijf was bepaald, overeenkomstig artikel 2, tweede lid, Strafwetboek de minst zware straf toepassen. De organisatie van prostitutie in een gezagsrelatie blijft onverkort strafbaar. Hieronder valt ook de verhuur en uitbating van een prostitutiehuis. Mededader aan de organisatie van prostitutie is onder meer wie met kennis van zaken een prostitutiehuis verhuurt aan een uitbater die zelf geen sekswerker is.

Gent 24 juni 2022, *T.Strafr.* 2022, afl. 6, 383-387.

Hyperlink:

Trefwoorden: Misdrijven – Kinderpornografie – Artikel 417/46 Strafwetboek – Strafbaarstelling na wijziging strafwet - Vermelding van de oude en de nieuwe wettelijke bepalingen – Probatie-uitstel

Samenvatting: De strafbaarstelling beoogt de bescherming van de persoon van de minderjarige en van het gebruik van diens afbeelding alsook de bestrijding van de handel in alles wat met kinderpornografie verband houdt door de veroordeling van de gewone consument van dergelijk materiaal mogelijk te maken. De gewone consument van dit verwerpelijk materiaal houdt immers de bestaansreden ervan in stand.

Gent 24 juni 2022, *T.Strafr.* 2022, afl. 6, 387 - 393.

Hyperlink:

Trefwoorden: Strafvordering – Bijzonder strafrecht – Territoriale bevoegdheid – Artikel 4 Strafwetboek – Territoriale zee – Onderzeese kabel

Samenvatting: De Belgische strafwetten zijn van toepassing op alle misdrijven die op het grondgebied van het Rijk worden gepleegd. Het grondgebied van het Rijk omvat het territorium binnen de landsgrenzen, de territoriale zee en het luchtruim boven het eigenlijke territorium en de territoriale zee. Overeenkomstig artikel 4 Strafwetboek kan een misdrijf gepleegd buiten het grondgebied van het Rijk slechts in België worden bestraft op basis van een expliciete wettelijke bepaling. Er is geen expliciete wettelijke bepaling die het niet in acht nemen van alle door de overheid meegedeelde berichten en het beschadigen van een ondergrondse zeekabel door een buitenlands schip buiten de Belgische territoriale zee in België strafbaar stelt.

B. Kamer van Inbeschuldigingstelling

- Nihil

C. Burgerlijke kamers en kortgeding

Antwerpen 8 februari 2022, <i>RW</i> 2022-23, afl. 19, 750-752.

Hyperlink:

Trefwoorden: Algemene rechtsbeginselen – Strafrechtelijk gezag van gewijsde erga omnes – Strafrechter die één straf oplegt wegens onopzettelijke slagen en verwondingen en het besturen van een voertuig in staat van alcoholintoxicatie – Oorzakelijk verband tussen de alcoholintoxicatie en het ongeval

Samenvatting: Het gezag van gewijsde in strafzaken geldt alleen voor hetgeen zeker en noodzakelijk door de strafrechter is beslist met betrekking tot het al dan niet bestaan van de aan de beklaagde ten laste gelegde feiten, rekening houdend met de motieven die de noodzakelijke grondslag van de beslissing in strafzaken uitmaken. Uit de loutere omstandigheid dat de strafrechter bij toepassing van art. 65 Sw. slechts één straf heeft uitgesproken en, zonder enige verdere motivering, de feiten van onopzettelijke slagen en verwondingen en het besturen van een voertuig in staat van alcoholintoxicatie aldus heeft vermengd, kan het vaststaan van een oorzakelijk verband tussen de alcoholintoxicatie en het ongeval niet worden afgeleid.

2.8. Rechtbanken van eerste aanleg

A. Correctionele kamers

Corr. Oost-Vlaanderen (afd. Gent) 7 juni 2021, *TGR* 2022-23, afl. 3, 185.

Hyperlink:

Trefwoorden: Verwerking persoonsgegevens – Toepassingsgebied

Samenvatting: Een foto van een dodelijk ongeval valt onder het begrip "persoonsgegevens". De plaatsing op een Instagramprofiel en de verspreiding via Whatsapp maken allebei een verwerking uit. Verwerking is alleen rechtmatig, wanneer zij aan de wettelijke voorwaarden voldoet.

Corr. Oost-Vlaanderen (afd. Gent) 23 december 2021, *TGR* 2022-23, afl. 3, 148.

Hyperlink:

Trefwoorden: Niet afgeven van kinderen – Noodtoestand – Corona

Samenvatting: Degene die zich beroept op een noodtoestand om zijn/haar kind niet af te geven aan de andere ouder, dient aannemelijk te maken dat er bij de naleving van de verblijfsregeling, zoals vastgelegd bij gerechtelijke beslissing, een ernstig gevaar bestaat voor de integriteit van het kind en dat de gemaakte belangenafweging voldeed aan de subsidiariteits- en proportionaliteitsvereiste.

Het louter verwijzen naar de coronacrisis en eenzijdige verklaringen omtrent het onverantwoord omgaan met de coronamaatregelen volstaan hiervoor niet. (Art. 432 Sw.).

Corr. West-Vlaanderen (afd. Brugge) 19 december 2022, *ER Strafrecht* 2023, afl. 60.

Hyperlink:

Trefwoorden: Gijzeling - Verzwarende omstandigheden - Doodsbedreiging

Samenvatting: De objectief verzwarende omstandigheid van artikel 437 Strafwetboek vereist doodsb bedreigingen, maar het is onverschillig of deze geuit werden bij de aanhouding of tijdens de gevangenhouding, schriftelijk of mondeling waren of geuit werden door middel van voorwerpen, wapens, gebaren of zinnebeelden, al dan niet onder een bevel of een voorwaarde (DERUYCK, F., DE NAUW, A., Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer Belgium, Mechelen, 2020, blz. 261-298).

(...)

De individuele toerekening vereist niet dat wordt vastgesteld dat de deelnemer zelf doodsb bedreigingen heeft geuit of aan die bedreiging materieel heeft deelgenomen. Het volstaat vast te stellen dat de deelnemer kennis had van die verzwarende omstandigheid en dat hij die heeft aanvaard (zie nuttig Cass. 20 oktober 2020, P.20.0781.N/5).

B. Raadkamer

- Nihil

C. Burgerlijke kamers en voorzitter in kortgeding

- Nihil

2.9. Hoven van Assisen

- Nihil

2.10. Buitenlandse rechtspraak

Gerechtshof Den Haag 15 december 2022, www.uitspraken.rechtspraak.nl

Hyperlink: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:GHDHA:2022:2505>

Trefwoorden: Encrochat

Samenvatting: Proces-verbaal beslissingen op onder andere Encrochat-onderzoekswensen. Voorlopig oordeel. Geen aanhouding in verband met prejudiciële vragen diverse andere gerechten. Oordeel over strekking 126cc/126dd Sv. Encrochat-hack vond plaats in Frankrijk. De Franse onderzoekshandelingen worden o.g.v. het interstatelijk vertrouwensbeginsel in beginsel niet getoetst door de Nederlandse strafrechter. Geen aanwijzingen voor inzet bevoegdheid onder verantwoordelijkheid Nederlandse autoriteiten. Uit uitspraak Franse Hof van Cassatie 11 oktober 2022, mede in het licht van uitspraak hof van beroep te Lyon van 12 juli 2022, volgt niet dat Franse Encrochat-operatie onrechtmatig zou zijn. Geen voeging JIT-overeenkomst. 26Lemont is een titel V-onderzoek en daarmee geen voorbereidend onderzoek in de zaak van de verdachten. Onvoldoende concrete aanwijzingen voor vormverzuimen in verkrijging, bewaring en gebruikmaking Encrochat-gegevens in 26Lemont. Overwegingen over wettelijke grondslag beslissing rechter-commissaris omtrent het bewaren en gebruiken Encrochat-gegevens in Nederland.

3. Rechtsleer

3.1. Overzichten van rechtsleer

- Nihil

3.2. Boeken

A. Nieuwe boeken i.v.m. strafrecht en strafprocesrecht

- DE SCHEPPER, T., *Praktijkgids cameratoezicht*, Brussel, Politeia, 2022, 348 p.
- KLIP, A., FREELAND, S., *Annotated leading cases of international criminal tribunals – volume 69*, Antwerpen, Intersentia, 2022, 1052 p.
- KLIP, A., FREELAND, S., *Annotated leading cases of international criminal tribunals – volume 70*, Antwerpen, Intersentia, 2022, 972 p.
- MUSSCHE, C., STEVENS, L., *Onderzoek en preventie van seksuele misdrijven*, Antwerpen, Intersentia, 2023, 200 p.
- VERSTRAETEN, R., VERBRUGGEN, F., *Inleiding tot het Belgische strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2023, 735 p.

B. Nieuwe boeken i.v.m. strafrecht en strafprocesrecht in de bibliotheek

- COP, M., HENRION, T., *Het nieuwe seksueel strafrecht. Artikelsgewijze bespreking van de hervorming anno 2022*, Leuven, LeA Uitgevers, 2022, 110 p.
- DESTERBECK, F., *De rechter voor de rechter. Het voorrecht van rechtsmacht nader toegelicht*, Antwerpen, Intersentia, 2022, 63 p.
- PEETERS, W., *Handboek van de indicatieve tabel, lichamelijke en andere schade*, Antwerpen, Politeia, 2022, 195 p.
- ROZIE, J., RUTTEN, S., VANLERBERGHE, B., *De strijd tegen armoede: juridische perspectieven*, Antwerpen, Intersentia, 2022, 139 p.
- SOMMERIJNS, M., SOMMERIJNS, I., *Lichamelijke schade – Repertorium van rechtspraak 2020-2021-2022*, Antwerpen, Intersentia, 2022, 387 p.

3.3. Bijdragen in boeken of tijdschriften (inclusief noten)

A. Bijdragen i.v.m. internationaal en Europees strafrecht en strafprocesrecht

- Nihil

B. Bijdragen i.v.m. algemeen strafrecht

- HOET, P., “Het nieuw seksueel strafrecht: geen herkwalificatie vereist maar het strafrechtelijk verleden vormt geen beletsel meer voor een probatieuitstel”, *T.Strafr.* 2022, afl. 6, 382-383.
- TERSAGO, P., “ ‘Take from them, everything’: over het doorgedreven afpakken van het vermogen dat ter beschikking staat van een criminele organisatie en de bescherming van derden te goeder trouw”, *T.Strafr.* 2022, afl. 6, 343-352. (noot bij Cass. 22 maart 2022 (P.21.1502.N))

C. Bijdragen i.v.m. bijzonder strafrecht

- BORGHS, P., “Homofobe beledigingen als vorm van seksisme”, *NJW* 2022, afl. 472, 903-904. (noot bij Corr. Luik (afd. Luik) 10 november 2022)
- VANDROMME, T., “Wetgever repareert de krakerswet na gedeeltelijke vernietiging door Grondwettelijk Hof”, *Juristenkrant* 2023, afl. 461, 1-2.

D. Bijdragen i.v.m. strafprocesrecht

- DE COSTER, T., “De huiszoeking bij heterdaad en in toepassing van artikel 6bis, lid 3 van de wet van 24 februari 1921: een bron van blijvende cassatierechtspraak”, *T.Strafr.* 2022, afl. 6, 325-333. (noot bij Cass. 21 september 2021 (P.21.1189.N) en Cass. 9 november 2021 (P.21.1370.N))
- DE KONINCK, C., “Grondwettelijk Hof schorst wet tot ratificatie van Belgisch-Iraans verdrag inzake gevangenenruil”, *NJW* 2022, afl. 473, 937-938. (noot bij GwH 8 december 2022 (163/2022))
- DEWULF, S., “Wet betreffende het Europees aanhoudingsbevel blijft ook na de Brexit van toepassing op verzoeken tot voorlopige invrijheidstelling in het kader van overleveringsprocedures met het Verenigd Koninkrijk”, *RW* 2022-2023, afl. 22, 860-864. (noot bij Cass. 26 juli 2022 (P.22.0985.F))
- HERBOTS, P., DRIESSEN, M., “Grondwettelijk Hof in voetsporen van Franco-Suisse Le Ski”, *De Juristenkrant* 2022, afl. 459, 4-5. (noot bij GwH 1 december 2022 (159/2022))
- RIEMSLAGH, J., “Grondwettelijk Hof verbiedt gevangenenruil tussen België en Iran”, *Juristenkrant* 2022, afl. 460, 1 en 3. (noot bij GwH 8 december 2022 (163/2022))
- VERNIMMEN, K., “Verantwoordt de coronacrisis een speciale behandeling van in verdenking gestelden in voorlopige hechtenis?”, *T.Strafr.* 2022, afl. 6, 315-324.

E. Gemengde of andere bijdragen

- HERBOTS, P., DRIESSEN, M., “Preventief huisarrest: error 404, page not found”, *Juristenkrant* 2023, afl. 461, 16.

F. Strafrecht in het buitenland

- Nihil

3.4. Belangrijke evoluties in andere rechtstakken of belangrijke artikelen over het recht

- KEUNEN, L., “Nemo tenetur en het verbod op fishing expeditions [het toepassingsgebied en de voorwaarden van het verbod op zelfincriminatie in de context van gedwongen afgifte tot documenten in het fiscaal recht]”, *NJW* 2023, afl. 474, 29-30. (noot bij EHRM 4 oktober 2022 (De Legé tegen Nederland))
- SENAËVE, P., “Bemiddeling, verzoeningspoging en minnelijke schikking tussen dader en slachtoffer van geweld. Commentaar bij de wet van 6 november 2022”, *T.Fam.* 2023, afl. 1, 4-11.

3.5. Varia

- BOONE, R., “JustView brengt justitie weer stap dichterbij digitaal dossier”, *Juristenkrant* 2022, afl. 460, 6.
- DAEMS, T., “Europees antifoltercomité opnieuw scherp over Belgische gevangenen”, *Juristenkrant* 2022, afl. 460, 8-9.